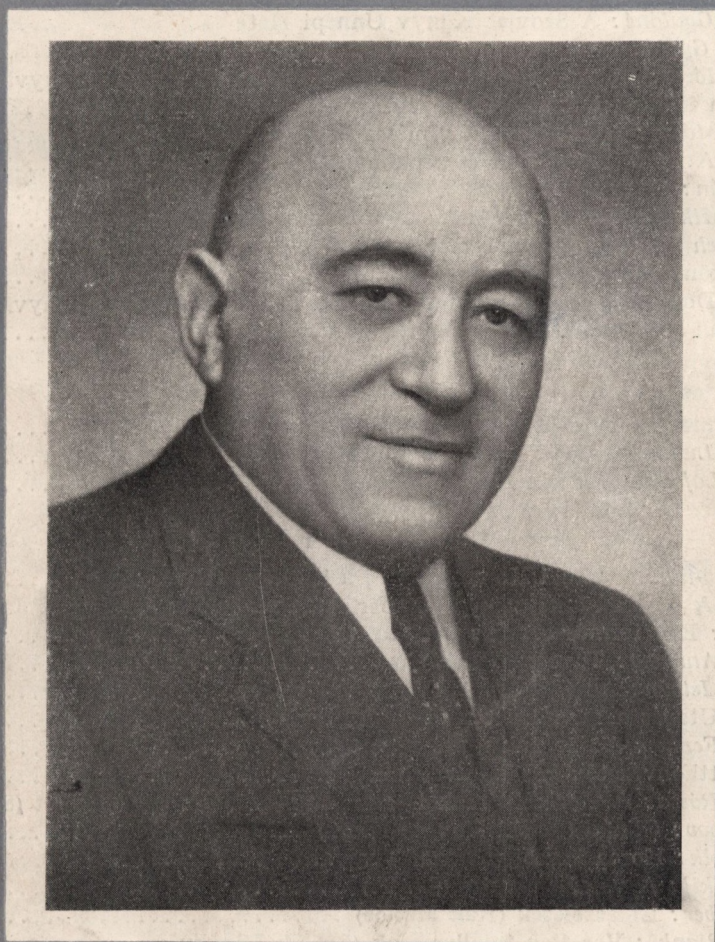

KÖNYVBARÁT

1952 FEBRUÁR • II. ÉVFOLYAM • 2. SZÁM

KÖNYVTÁROSOK ÉS
KÖNYVTERJESZTŐK
HAVI TÁJÉKOZTATÓJA

T A R T A L O M

<i>Barabási Rezső</i> : Több olvasót!	1
Z. V.: Készülődés az ünnepre	4
Tájékoztató <i>Rákosi</i> elvtárs főbb műveiről és a róla szóló könyvekről.....	6
<i>Köpeczi Béla</i> : Egy nagy évfordulóra. Victor Hugo	7
<i>Lakner Gyuláné</i> : A Szovjet Könyv Ünnepi Hete	9
<i>Ortutay Gyula</i> : A népmesék nevelő ereje.....	10
<i>Illyés Mózes</i> : Hogyan segítette a népkönyvtárak felmérése a könyvtári munka fejlődését Szolnok megyében	12
<i>Halasi Mária</i> : A fegyverneki gépállomás könyvtára	15
T. B.: A legjobb csehszlovák népkönyvtár	17
<i>Aba Iván</i> : Gorbátov könyve jó segítség	19
<i>Marót Miklós</i> : Patronáló munka városi könyvtárainkban	22
<i>Piukovich Sándor</i> : Műszaki könyveinkről	23
Falusi könyvankétok tapasztalatai	26
W. F.: Dorogi Sándor, az ország legjobb földművesszövetkezeti könyvfelelőse..	27
A Szabad Nép birálatának eredménye (<i>Karácsony Jánosné</i>)	28

K ö n y v i s m e r t e t é s e k :

<i>Keszi Imre</i> : Zrínyi Miklós Válogatott Művei	29
R. P.: <i>Lukács György</i> : Nagy orosz realisták	30
<i>Kónya Lajos</i> : <i>Benjámin László</i> : Tűzzel, késsel	32

I r o d a l m i t á j é k o z t a t ó :

<i>Hu Csiao-mu</i> : A Kínai Kommunista Párt 30 éve (Róna Ilona)	34
<i>Siskin</i> : A burzsoá erkölcs — az imperialista reakció fegyvere (Sz. J.)	35
<i>Darwin</i> : Egy természettudós utazásai (Pók Lajos)	36
<i>Szergej Antonov</i> : Tavasz (Gy. L.)	37
<i>Kormos István</i> : Az égig érő fa (Vajda Endre)	38
<i>Garin</i> : Utazás a Távolkeleten (Agárdi Ferenc)	39
<i>Vadász Ferenc</i> : A harcnak nincs vége (T. A.)	40
Kulturotthonvezetők kézikönyvtára	41
<i>Csonka Rózsa</i> : A klerikális reakció az ellenforradalom győzelméért (S. G.) ..	41
<i>Protopopov</i> : Glinka (Feleki Kovács Klára)	42
<i>Irina Volk</i> : Korea harcol (Szinnai Tivadarné)	43
<i>Osztrovszkij</i> : A vihar szülöttei (Sz. T.)	44
<i>Vera Imber</i> : Elbeszélések (Rák Miklós)	44
<i>Vitalij Bianki</i> : Váratlan találkozások (Csulák Mihály)	45
Tudomány és Termelés Kis Könyvtára legújabb kötetei	45
Olvasóink írák	47

Több olvasót!

Könyvtármozgalmunk üzembem, falun egyaránt gyors tempóban fejlődik. De ha ezt a fejlődést figyelmesebben tanulmányozzuk, kiderül, hogy a fejlődés gyorsabb az új könyvtárak szervezése, könyvvállományuk szaporítása és aránytalanul lassúbb az olvasók számának növekedése, valamint a kölcsönzött könyvek számának növekedése terén. Azaz könyvtárainkban igen sok értékes, hasznos könyv érintetlenül hever, porosodik. De nem azért porosodik, mintha a dolgozók nem szívesen vennék kézbe ezeket a könyveket, hanem, mert a dolgozók ezekről a könyvekről, sőt igen gyakran még a könyvtár létezéséről sem tudnak. Szolnok, Győr, Fejér megyében nem utolsó sorban azért van olyan kevés falusi olvasó, mert a lakosság nagy részének tudomása sincs arról, hogy falujában könyvtár működik. Honnan is legyen erről tudomása, ha a könyvtáros, a helyi tanács ezt nem hozza a falu lakosságának tudomására. Pusztán az az egyszerű tény, hogy a könyvtárról, a kölcsönzés idejéről a dolgozók széles tömegei tudomást szereznek, sokezer új olvasót, érdeklődőt vonz a könyvtárba.

Első legfontosabb lépés magának a könyvtárnak a megismertetése a dolgozókkal.

A Művelt Nép multévi decemberi száma közölte Késői József elvtársnak, a MÁVAG szivattyú-gyár könyvtárosának levelét, amelyben írja, hogy saját üzembem meghívja a dolgozóknak egyszer egyik, másszor másik csoportját a könyvtárba. Ott megmutatja nekik a könyvtárat, elbeszélget velük az egyes könyvekről. Ezzel az egyszerű módszerrel sikerült elérnie, hogy az olvasók számát megkétszerezte néhány hónap alatt. Hasonló kezdeményezést tett a berettyóújfalusi járási kultúrház könyvtára is, ahová beszélgetésre, ismerkedésre szokták behívni a dolgozó parasztokat. Ezzel elérték, hogy az olvasók száma rövid idő alatt 1904-ről 2736-ra növekedett. S hogy az olvasók valóban olvasnak is, azt az bizonyítja, hogy amíg júliusban még 1236. könyvet kölcsönöztek ki, addig decemberben már 3998. könyvet.

Nos, ami a MÁVAG-ban vagy a berettyóújfalusi járási kultúrház könyvtárában jó és bevált, azt érdemes tanulmányozni és bevezetni az ország minden üzemi és falusi könyvtárában. A könyvtárosok magukévé téve ezeket a kezdeményezéseket, egyre több helyen mozgalmat indítanak, aminek a jelszava, hogy „Ismertessük meg a könyvtárat a dolgozókkal!” Kívánatos, hogy ehhez minél több könyvtáros csatlakozzzék.

Az üzembemben nagy jelentősége van annak, hogy az új munkásokkal, akik nemrégem jöttek az üzembem, megismertessük és megszeretessük a könyvtárat. Ezzel hozzásegítjük ahhoz, hogy az új munkás jobban megszeresse új munkahelyét. Különösen nagy jelentősége van a könyvtárak megismertetésében a bányász-üzembemeknek és a munkásszállásoknak. Itt igen sok az új munkás, aki még nem szokta meg az új környezetet, aki még gyakran csak a nehézségeket látja. Ha viszont olvasója lesz a könyvtárnak, — könnyebben szokja meg az új helyet, az új munkát.

Türhetetlen helyzet uralkodik ebből a szempontból Komlón, ahol hozzávetőlegesen 8000 könyv van, de ennek egy része több, mint egy hónapig becsomagolva hevert, másik része pedig egészen rosszul van elhelyezve, úgyhogy Komlón a sok könyv dacára kevesen olvasnak. A helyi tanács tekintse fontos feladatának, hogy a könyvtárat megfelelően elhelyezze és gondoskodjék arról, hogy ez a könyvtár, mint a Városi Tanács könyvtára, egyre jobban működjék. A könyvtár jó munkája hozzájárul majd, hogy Komló új munkásai — a város leendő lakói — gyorsan megszeressék új munkahelyüket, új lakóhelyüket. Azzal, hogy műveltebbé, kultúráltabbá teszik a dolgozókat, kifejlesztik bennük a magasabbfokú öntudatot, amelynek az eredményei: fegyelmezettebb munkában, számos újításban, jelentős megtakarításokban és sok-sok csille kitermelt szénben öltenek majd testet.

Amikor a Párt és a kormány elsőrendű feladatnak tekinti a szénbányászat helyzetének megjavítását, a széntermelés növelését, akkor a bányász üzemek és bányász falvak könyvtárosai érzéik a saját felelősségüket és kövessenek el mindent, hogy a maguk eszközeivel — a könyvekkel — segítsék a széntermelés növekedését. A bányászmezék körzeti, városi és tudományos könyvtárai pedig tekintsek egyik legfontosabb feladatuknak a bányász könyvtárak segítését, az újonnan beállított könyvtárosok tanítását és támogatását. A bányász megyék körzeti könyvtárosainak legfontosabb feladata a következő hónapokban az, hogy segítsék megszüntetni a könyvek porosodását a bányász-könyvtárakban és megjavítsák a könyvek propagandáját, különös súllyal az új bányászok között.

Igen jó lehetőséget biztosít ehhez Gorbátov: „A donyeci bányászok” c. könyve, mely már elegendő példányszámban áll a bányászolvasók rendelkezésére, de amelynek elolvastatása sem megy magától. A könyvtárosok minél több helyen törekedjenek arra, hogy a könyvet könyvankétokon megvitassák és a könyv tanulságait a saját életükre is alkalmazzák. Tartsák szemelőtt, amit Horváth Márton elvtárs mondott a Népművelési költségvetés tárgyalásakor:

„A szovjet irodalom . . . megmutatja azt az embert, akivé majd mi is nőni fogunk, azt a társadalmat, amit mi is teremtünk magunknak, azt a hazaszeregetet, azt a munkaszeregetet, azt a testvéri együttműködést a világ dolgozói iránt, ami ma még tömegméretekben csak a szovjet ember sajátja, de holnap minket is ez fog jellemezni.”

Ugyanez a tanulság vonatkozik természetesen a falusi könyvtárakra is. A szovjet könyvek azért olyan kelendők a falusi könyvtárakban, mert dolgozó parasztságunk saját ragyogó holnapjáról olvas azokból.

Annak ellenére, hogy a falusi könyvtáraink a felszabadulás után megjelent legjobb könyvekkel léttek ellátva, ezekben a könyvtárakban is gyakori a porosodó könyv.

Nem csoda, ha Tiszagyendán porosodik a könyvtár, hiszen a tanács legbelsőbb szobájában tartották. Hogyne porosodnának a könyvek Mézőhegyesen, amikor a helyi tanács nem ad megfelelő helyet a könyvtárnak, vagy Hódmezővásárhelyen, ahol egy csomó rendezetlen könyvet a fürdőkádban tároltak hosszú időn keresztül, hely hiányában.

Sokhelyütt a könyvtárosok és a helyi tanács nemtörődömsége az oka a könyvtárak porosodásának. Számos helyen a tanács tagjai még nem értik azt az összefüggést, hogyha télen sokat olvasnak az emberek, akkor nyáron könnyebben megy a begyűjtés, az adófizetés és a termelészövetkezet fejlesztése.

A falusi könyvtárak közül igen nagy a jelentősége a termelészövetkezetek és termelészövetkezeti községek könyvtárainak.

A termelészövetkezeti tanácskozáson Rákosi elvtárs megszabta a legfontosabb teendőket:

„A termelőszövetkezetek rendezzék soraikat, tartsanak fegyelmet, növeljék gazdaságukat, sikereiket, virágzásukkal vonzzák magukhoz az egyénileg dolgozó parasztokat.”

Tudnak-e ebben segíteni a könyvtárak?

Igen jelentős segítséget tudnak adni. Világos, hogyha a körzeti könyvtárak elsősorban a termelőszövetkezetekben lévő könyvtárakat segítik rendbehozni, itt szaporítják az olvasók számát legjobban, ide küldik a legjobb állattenyésztési, agrotechnikai szakkönyveket, itt szervezik a legjobb könyvismertetések és ankétokat — akkor nagy segítséget nyújtottak a termelőszövetkezetek megszilárdításához, a fegyelem megjavításához és a termelőszövetkezetek felvirágzásához. A városi könyvtárak ugyancsak nyújtsanak segítséget a termelőszövetkezetek könyvtárainak.

Természetesen, az, hogy a körzeti, városi könyvtárak figyelmét most a termelőszövetkezeti könyvtárak felé fordítjuk, nem jelentheti, hogy háttal fordítsanak az egyénileg dolgozó parasztoknak.

Elienkezőleg, ahol lehet, ahol a könyvtár elhelyezése megengedi, ott úgy kell szervezni a termelőszövetkezeti könyvtárakat, hogy azokból ne csak a termelőcsoport tagjai, hanem a községben lakó egyénileg dolgozó parasztok is kapjanak könyvet. Kívánatos és fontos, hogy a tszcs vagy tsz könyvtárából egyénileg dolgozó parasztok is minél nagyobb számban olvassanak. Ez a könyvek politikai és kulturális nevelő hatásán kívül lehetőséget ad arra, hogy az egyénileg dolgozó parasztok közösen elbeszélgessenek a tszcs tagokkal és megismerjék a termelőcsoportot.

Falun a főfeladat, hogy a következő hónapokban különösen a termelőszövetkezetekben toborozunk új olvasókat, nem elhanyagolva az egyénileg dolgozó parasztokat sem. Az új könyvtárakat elsősorban a termelőszövetkezetekben és tsz-falvakban létesítsük.

Az olvasók számának növelése a könyvpropaganda munka alapvető megjavítását követeli; azt, hogy az általános szépirodalmi könyvek propagandája mellett az egyes rétegekhez szóló könyveket ezek felé erőteljesen propagálják. Pl. a bányászok közt: a bányászatról szóló szépirodalom és az általános szépirodalom mellett a bányák gépesítésére vonatkozó könyveket; a vasas dolgozók közt: a vasas témájú szakkönyveket és népszerű tudományos könyveket; a falusi olvasók, elsősorban a termelőszövetkezetek tagsága között az állattenyésztésről, az agrotechnikáról szóló szakkönyveket és népszerű tudományos műveket.

Az egyes rétegekhez szóló könyvpropaganda kiállítására március hónapban több ajánló bibliográfia fog megjelenni, amelyeket a könyvtárosok használjanak fel munkájukban.

Az üzemek és falvak dolgozói Rákosi elvtárs 60. születésnapjára több csille-szenet, több öntöttvasat, jobb minőségű munkát, a tejhozam növelését stb. ajánlották fel. Soktízezerre rúg a felajánlást tevő dolgozók száma. Mit ajánlhat fel a könyvtáros? Ugyancsak jobb munkájával akarta kivenni részét ebből a nagy ünnepből. Számos felajánlás mutatja, hogy a könyvtárosok azzal akarják megünnepelni Rákosi elvtárs születésnapját, hogy megjavítják munkájukat, növelik az olvasók számát, a forgalmazott könyvek számát, több tanácsot, felvilágosítást adnak olvasóiknak és megszüntetik a könyvporosodást.

Ezzel fejezik ki legméltóbban szeretetüket a dolgozó nép, nagy Pártunk és Rákosi elvtárs iránt.

Készülődés az ünnepre

Hajlamosak vagyunk arra, hogy ami jó és szép életünkben, azt magától értődőnek, természetesnek, sőt, úgy vegyük, mintha soha másképp nem lett volna és nem is lehetne. Igen könnyen megszokjuk a jót és elfeledjük a rosszat. Annyira megszokjuk, hogy már észre se vesszük és csak az itt-ott megbúvó hibák ötlenek a szemünkbe. Másoknál is tapasztaltam ezt, magamnál is.

Az üzemi irodalmi-körökről esett szó egy alkalommal. Hiányosságait, hibáikat kezdtem sorolni és eszembe se jutott, milyen nagy dolog, milyen szép eredmény, hogy ma már a legtöbb nagyobb üzemünkben működik irodalmi-kör. Ezt a tényt — hogy munkások nemcsak olvasnak, hanem írnak is, alkotókként is résztvesznek a kulturális életben — „természetesnek” vettem.

Valóban természetes ez? Ma, nálunk igen. De azért üdvös, ha néhanapján friss — mondhatnám — gyermeki szemekkel rácsodálkozunk ezekre a „magátólértető” tényekre. Úgy, ahogy egy parasztszármazású erdőmérnök-hallgatónk írja: — „Megálltam egy könyvesbolt előtt és nézegettem a sok, szép könyvet. Marx, Engels, Lenin és Sztálin művei, Rákosi elvtárs írásai, a szovjet irodalom jeleseinak könyvei, a mi íróink regényei és a népi demokráciák íróié. mennyi könyv mennyi érték csak egyetlenegy kirakatban!... És könyvtáraink gazdagsága!.. És milyen könnyű hozzájuk jutni. Igazán csak a kezünket kell kinyújtani értük! Ha meglátok egy könyvesboltot, vagy belépek egy könyvtárba, mindég, újra és újra elámulok. A múltban mindez el volt előlünk zárva. Most ez a hatalmas kincs egyszerre a miénk lett!”

Lám, ha így szemléljük az életünket, egyszerre meleg lesz a szívünk körül. És akkor is, amikor olyan paraszttasszonyokról hallunk, mint Varga elvtársnő, a biharkeresztesi népkönyvtár könyvtárosa. A berettyóújfalusi körzeti könyvtáros így számol be róla: „Október 30-án sikerült új könyvtárost beállítanunk. Igen érdekes módon. A könyvtár be volt zárva, a könyvek csupa porosan heverték a szekrényben, senki sem gondolt rájuk. A könyvtári címtábla be volt dobva a sarokba, nem akadt, aki kiszegelje — pedig igen szép és tetsző kis címtábla. A könyvtár kinyitása után egész nap egyik ember ki, a másik be; kérdeződték, hogy mi van itt, mi nyílik itt. Ahogy dolgoztunk, rendeztük a könyvtárat, azon gondolkodtunk, ki legyen majd a könyvtáros. Ki-kinéztünk az ajtón. Egyszer csak Hodozsán elvtársnő, a helyi népművelési ügyvezető azt mondja, hogy ott jön a mi könyvtárosunk. Varga elvtársnő igyekezett éppen a piacra és nem is sejtette, mit akarunk tőle. Mikor megmondtuk, kérte magát, illendőségből, de rögtön látszott rajta, hogy kedve van hozzá. És már visszafelé menet, akivel csak találkozott, mondotta, hogy megnyílt a könyvtár, jöjjenek olvasni, jöjjenek könyvekért. Már aznap ezzel a kis utcai szervezéssel 10 új olvasó lépett be a könyvtárba és vitt ki könyvet. Azóta már több mint száz olvasót szerzett Varga elvtársnő. Munkája megérdemli a dicséretet, mert minden szavában csak a könyvtár, az utcán, vendégségben, mindenütt csak róla beszél. A tanácsnál is mindent, ami csak kellett, kiharcolt a könyvtárnak. Jellemző rá, hogy az egész falu ismeri, nagyon népszerű, mindenkivel meggyőző módon beszél. Azóta elvégezte a hatnapos könyvtáros-képző tanfolyamot is, igen eredményesen. Hazajöve még nagyobb lendülettel látott munkához. Sok esetben még a nagymamáját is befogja a könyvtári munkába, az is igen szívesen segít.”

Vagy ha Dorogi Sándor földművelésszövetkezeti könyvfelelőse gondolunk, aki hátizsákba rakott könyvekkel járja a széles tanyavilágot és még a mezőőrket, tanyasi postásokat is beszervezte a könyvterjesztésbe! És hány ilyen emberünk van, akik előtt most nyílt meg a tudás és emberi szépség csodálatosan gazdag világa és akik mindjárt apostolaivá is szegődtek ennek az emberiség haladását, békés, nagyszerű jövőjét szolgáló ügynek.

Valóban „természetes” ez? Valóban maguktól álltak be a nép műveltségéért harcolók sorába?

Vajjon természetes-e, hogy 1950-ben már közel 34 millió kötet könyvet adtunk ki és azóta még többet? Magától lett-e, hogy az öt éves terv második évében a száz munkásnál többet foglalkoztató üzemek többségében és minden kétszáz munkásnál többet foglalkoztató üzemből volt üzemi könyvtár; hogy idén már alig lesz falu Magyarországon, melynek ne lenne könyvtára; hogy népünknek ma már minden lehetősége megvan ahhoz, hogy műveltté váljék, és hogy ezzel a lehetőséggel él is?

Ez természetes, de nem magától lett. És ha időnként meg is feledkezünk erről, valójában sosem felejtjük el. És azt sem, kinek köszönhetjük mindezt.

Januárban történt Ózdon. A műhelykönyvtárosok értekezletükön beszámoltak elért eredményeikről, nehézségeikről. Az iparvasúti fűtőház könyvtároshelyettese, Kaskötő Júlia elmondta, hogy üzemrészükből 256-an dolgoznak, augusztusban kaptak 300 kötetes vándor műhelykönyvtárat, ma már közel 180 állandó olvasójuk van. Rákosi elvtárs 60. születésnapjának tiszteletére megígéri, hogy 190-re emeli az állandó olvasók számát. Matula Lajos, az iparvasút műhelyének könyvtárosa jelentkezett utána szólásra, ő azt ajánlotta fel, hogy az eddigi 87 olvasója helyett március 9-re száz lesz. Kaskötő Júlia kicsit gondolkodott és kiegészítette felajánlását kétszázra. Szavai után néhány pillanatnyi csönd támadt. Mindenki azt fontolgatta, mivel, hány új olvasóval mutathatná meg háláját szép életünkért Rákosi elvtársnak. És aztán egymásután születtek meg a felajánlások. A gyártelep gondnoksága 10 új olvasót, az acélmű kőműves üzem 22-t ajánlott fel. A durvahengermű melegüzeme párosversenyre hívta ki a villamos-darut és felajánlotta, hogy az eddigi 47 olvasója helyett ünnepünkre 80 lesz. Olyan lett ez az értekező, mint mikor zsilipet nyitnak meg, a Rákosi elvtárs iránt érzett hála és szeretet kibuggyant a résztvevőkből.

De nemcsak Ózdon. Sztálinvárosban a DISZ fiataljai közel kétszáz olvasókört szerveztek a Rákosi-per és Vas Zoltán: Tizenhat év fegyházban című könyvének olvasására, hogy jobban megismerhessék nagy vezetőnk életét. A MÁVAG mintaszabvány-műhelyében a DISZ könyvpropagandista elhatározta, hogy minden fiattal elolvastatja a Rákosi-per, hogy igazi helytállást tanuljanak belőle. Pest megyében már negyven községből érkezett értesítés olvasókörökről, Fejér megyében huszonhárom faluból. De a Hajdú, Szolnok, Komárom megyeiek sem maradtak le. Spontán, egymástól függetlenül szerveztek olvasóköröket, ankétokat Rákosi elvtárs tiszteletére.

Egy népkönyvtárosunk kezdeményezte, hogy Rákosi elvtársról szóló műveket a rá vonatkozó helyen felülve állítsuk a tárlókba.

Kiszel Antal szarvasi népkönyvtáros levélben fordult kartársaihoz, versenyre hívja őket: emeljék legalább százötvennel könyvtáraik olvasóinak számát március kilencedikére, aktivizálják a beiratkozott, de könyveket nem kölcsönző tagokat, állítsanak be a könyvtárba fiatal aktivákat és rendezzenek március kilencedikére Rákosi elvtárs műveiből és a róla szólókból szép kiállítás. Dézsi Sándor, a debreceni Városi Pártbizottság kultúrfelelőse könyvterjesztési versenyt kezdeményezett, elsősorban azoknak a műveknek terjesztésére, melyekben nagy vezetőnk a marxizmus-leninizmus következetes alkalmazásával megszabja feladatunkat, teendőinket; és azoknak a könyveknek terjesztésére, melyek harcos, kemény életéről, munkáságáról szólnak. A verseny célja, hogy elősegítse Rákosi elvtárs egyik mondásának minél eredményesebb megvalósulását: „Művelt, erős népet, szabad, független hazában.”

A végtelenségig sorolhatnánk a hála és szeretet jeleit. Békéscsabán ezen az ünnepen nyílik meg az ország első megyei könyvtára. És csak Békés megyében

eddig 15 könyvtáros jelentette be, hogy könyvkiállítással kíván hozzájárulni az ünnep fényéhez és ahhoz, hogy mint minden nagy ünnepünk, ez is még jobb munkára mozgósítson. Baranya megyében száz kultúrotthonban terveznek könyvkiállítást és három, eddig gyengén működő termelőszövetkezeti csoportban könyvtárat állítanak fel, hogy a kultúra fegyverével harcolhassanak a fegyelmetlenség, lazaság és az ellenség bomlasztó törekvései ellen.

A könyv munkásai: írók művekkel, könyvkiadók kiadványokkal, könyvtárosok és könyvterjesztők olvasók toborzásával, kiállításokkal, olvasókörök, ankétok szervezésével készülnek az ünnepre. Lelkesen csatlakoznak a bányászok, az üzemi és mezőgazdasági dolgozók nagyszerű kezdeményezéséhez, akik a szocialista kötelezettség-vállalásokkal, jobb és eredményesebb munkával készülnek Rákosi elvtárs 60. születésnapjára.

Ez az ünnep és az ünneplésnek ez a sajátosan kommunista módja szép életünket teszi még gazdagabbá.

Z. V.

Tájékoztató Rákosi elvtárs főbb műveiről és a róla szóló könyvekről

GYŰJTEMÉNYES MŰVEK

Rákosi Mátyás: **VALOGATOTT BESZÉDEK ÉS CIKKEK.** (1950) 2. kiad. Bp., Szikra, 1951. 559 old.

Rákosi Mátyás: **A MAGYAR JÖVŐÉRT.** (1945.) 4. kiad. Bp., Szikra, 1950. 563 old.

Rákosi Mátyás: **A MAGYAR DEMOKRACIAÉRT.** (1947.) 4. kiad. Bp., Szikra, 1948. 438 old.

Rákosi Mátyás: **A FORDULAT EVE.** (1949) 3. kiad. Bp., Szikra, 1950. 454 old.

Rákosi Mátyás: **A BÉKÉÉRT ÉS A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉÉRT.** Bp., Szikra, 1951. 559 old.

Rákosi Mátyás: **A PÁTRÓL ÉS PÁRTÉPÍTÉSÉRŐL.** Bp., Szikra, 1951. 159 old. (Pártépités kézikönyvtára 24.)

EGYES MŰVEK

Rákosi Mátyás: **A DOLGOZÓ NÉP ALKOTMÁNYA.** Rákosi Mátyás beszéde az Országgyűlés 1949 augusztus 17-én tartott ülésén. — A Magyar Népköztársaság Alkotmánya. Bp., Szikra, 1949. 64 old.

Rákosi Mátyás: **KOSSUTH, PETŐFI, TÁNCSICS SZELLEMÉBEN.** Rákosi Mátyás és Révai József beszédei 1948 március 15-én. Bp., Szikra, 1948. 15 old.

Rákosi Mátyás: **A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK II. KONGRESSZUSÁN ELHANGZOTT BESZÁMOLÓJA ÉS ZÁRSZAVA.** Bp., Szikra, 1951. 93 old.

Rákosi Mátyás: **A JEGYRENDSZER MEGSZÜNTETÉSÉRŐL, MEZŐGAZDASÁGI ARAK SZABAD FORGALMÁRÓL. — A MUNKA ÉS ÁLLAMI FEGYELEMRŐL.** Bp., 1951. MDP 21 old.

JÖVŐNK A FIATALSÁG. Pártunk vezetői: Rákosi, Farkas stb. elvtársak az ifjúságról. Bp., 1950. Szikra, 132 old.

MŰVEK RÁKOSI ELVTÁRSRÓL ÉS A RÓLA SZÓLÓ IRÁSOK

A RÁKOSI-PER. (1950) 4. kiad. Bp., Szikra, 1950. 593 old.

Réti László: **A MÁSODIK RÁKOSI-PER.** Kötőmennyomat a Szabad Nép 1950 január 22-i számából. Bp., MDP Közp. Vez. Okt. Osztály (1950) 16 old.

RÁKOSI MÁTYÁS ÉLETE KÉPEKBE. Szikra, 1952. (Sajtó alatt.)

A MAGYAR TANÁCSKÖZTARSASÁG. 1919. Bp., 1949. Szikra, 351 old.

Vas Zoltán: **TIZENHAT ÉV FEGYHÁZBAN.** (1944) 7. kiad. Szikra, 1951. 336 old.

A MAGYAR NÉP TÖRTÉNETE. Rövid áttekintés. Irta: Heckenast Gusztáv és mások. Magyar Történelmi Társulat. Bp., 1951. Művelt Nép.

ÖTÉVES TERVÖNK BÉKETERV. Bp., 1951. Népművelési Minisztérium. 224 old.

Fazekas Anna: **ÜNNEPI KÖSZÖNTŐ.** Kötömeny. Budapest, 1952. Ifjúsági Könyvkiadó. 24 old., Róna Emmi rajzaival.

Hárs László: **BERKE ANNUS KÉT NAPJA.** Bp., Ifjúsági Könyvkiadó 1951. 232 old.

Kamjén István: **EMBERPIAC.** Budapest, 1951. Szépirodalmi Könyvkiadó. 308 old.

MAGYAR ÍRÓK RÁKOSI MÁTYÁSRA. Elbeszélések, visszaemlékezések és versek. Magyar Írók Szövetsége felajánlása. Szépirodalmi Könyvkiadó 1952. (Sajtó alatt.)

Örkény István: **HÁZASTARSAK.** Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó 1952. 416 old.

Sándor András: **24-EN KEZDTÉK.** Bp., 1951. Ifjúsági Könyvkiadó, 344 old.

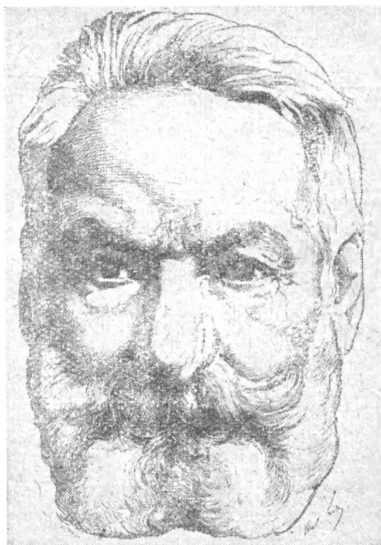
Sándor Kálmán: **SZÉGYENFA. FEHÉR AUGUSZTUS.** Regény. Bp., Szépirodalmi Könyvkiadó 1951. 332 old.

Szeberényi Lehel: **A HEGYEK ELMOZDULNAK.** Bp., Szépirodalmi Könyvkiadó 1951. 336 old.

Zelk Zoltán: **A NÉP SZIVÉBEN.** Kötömeny. Budapest, 1952. Szépirodalmi Könyvkiadó. (Sajtó alatt.)

Egy nagy évfordulóra

Victor Hugo

VICTOR HUGO
André Gill egykorú rajza

A Béke Világtanács bécsi ülészakán elfogadta azt a javaslatot, hogy a különféle országokban ünnepeljék meg Victor Hugo születésének 150-ik évfordulóját.

Ezelőtt 150 esztendővel, 1802. február 26-án született a világirodalom egyik legnagyobb alkotója: Victor Hugo. Élete majdnem egy évszázadot ölel fel, s ebben az eseményekben gazdag évszázadban Hugo nem a passzív szemlélő, hanem a harcos, az aktív résztvevő szerepét játszotta. A kor küzdelmeiben való részvétel: ez tette tartalmassá életét s lehetővé, hogy maradandó művet alkosson. A hugói-műben, éppúgy, mint az író életében, sok az ellentmondás, de legjobb alkotásaiból ma is felénk cseng az örökérvényű üzenet: az ember szertete, s emiatt olyan értékes számunkra a nagy francia író igen sok munkája.

A napoleoni tábornok fia gyermekéveit a fiatal francia burzsoa állam hódító háborúinak zajában tölti, majd mint ifjú egyideig a Bourbon-restauráció híveként ódákat

ír a királyságról és a vallásról. Az arisztokrácia hatalmát visszaállítani akaró Bourbonokkal szemben nő a polgárság ellenállása és Hugo világnézetében ezzel párhuzamosan fejlődés tapasztalható. Politikai felfogásában mindinkább a liberalizmus felé hajlik, irodalmi téren pedig elfordul az idejét múlt klasszicizmustól és a haladó romantizmus vezetője lesz. Ennek programját fejti ki *Cromwell* c. drámájának (1827) bevezetőjében, mely elveti a klasszikus tragédia szabályait, hirdeti az írói szabadságot, az élet teljesebb ábrázolására való igényt. A romantika drámai programját igyekszik megvalósítani *Marien Delorme* c. darabjában, melyet betiltanak, mert XIII. Lajos francia királyt nem úgy ábrázolja, ahogy az a Bourbon-klikknek tetszene. Egy másik darabjának, a *Hernani*-nak (1830) előadása valóságos harcot robbant ki a reakciós és a haladó irányzatok között s irodalmi téren a romantika győzelmével végződik. Hugo ezekkel a műveivel, valamint verseivel (főleg a görög szabadságharcról szóló költeményekkel) hozzájárul az 1830-as forradalom előkészítéséhez.

A júliusi forradalmat nagy lelkesedéssel köszönti, de nem leplezett csalódással látja a „bankár-király” trónfoglalását. A 30-as évek elején írt színdarabjaiban, költeményeiben és más munkáiban őszinte demokratizmust fedezhetünk fel. Mirabeau-tanulmányában a következőképpen világítja meg saját fejlődését: „1820-as királypárti-katolikus meggyőződésem tíz esztendő alatt fokozatosan omlott össze bennem az életkor és a tapasztalás súlya alatt.” A jövő távlatait eképpen látja: „A mai nap a királyoké, a holnap a népé. A királyok végső érve a puskagolyó, a népeké az utcakövezet, vagyis a forradalom.” A népi hős érdeklődésének középpontjába kerül. Elég itt a *Párizsi Notre-Dame* két főhőse, a tisztalelkű cigánylányra, Esmeraldára és a rút külsejű, de nemes szívű Quasimodóra gondolni, vagy arra a nagyszerű leírásra, melyet a *Csodák udvaráról* ad, ahol a nyomorba taszítottak, a kivetettek élnek. Népi hős Ruy Blas, a csodálatos tehetséggel megáldott miniszter, s az elsősorban Claude Gueux, egyik novellájának szereplője (magyarul most jelent meg *A rab* címen), akinek sorsán keresztül Hugo

bemutatja, mint veszít el egy munkást az igazságtalan társadalmi rend. Mindezekben a munkáiban megragadó realista elemeket találunk, de ugyanakkor romantikus vonásokat is. Ez a tény csak utal Hugo világnézeti ellentmondásaira. Amikor Claude Gueux-vel kapcsolatban leleplezi a kapitalista rendet s megállapítja, hogy „a nép éhezik, a nép fázik”, ugyanakkor a gazdagok könyörületességére appellál s egy pillanatra sem gondol arra, hogy a rossz forrása a magántulajdon. Ez rámutat arra, hogy Hugo nem lépett — részben ekkor még nem is léphetett ki — társadalmi osztályának korlátai közül s felhívja arra is a figyelmet, hogy az utópista szocializmus, főleg a saint-simonizmus befolyása alatt állt. Ezek az ellentmondások odavezetnek, hogy Hugo engedi magát megszedíteni a polgár- király „kegyei” által.

Fejlődésében döntő változást az 1848-as forradalom s főleg Bonaparte Lajos államcsínye jelent. A júniusi felkelés idején még a burzsoázia oldalán áll, de a reakció felülkerekedése után mindinkább eltávolodik tőle s 1851. december 2-án egyike azon kevés demokratikus polgároknak, akik élesen tiltakoznak az államcsíny ellen. Hugo most már nem alkuszik: inkább kibujdosik az országból s ezt üzeni a zsarnoknak: „Majd ha a szabadság visszatér, én is visszatérek.” Csaknem húsz évig él száműzetésben s ez életének legtermékenyebb s egyben legértékesebb korszaka. Ez alatt az idő alatt harcol III. Napoleon ellen, megírja a *Fenyítések* című kötetben kiadott verseit, amelyek a politikai költészet remekei. Részt vesz minden haladó megmozdulásban. Tiltakozik a virginiai négerfelkelés vezetőjének, John Brown-nak elítélése ellen s ezzel kapcsolatban ezt írja: „Reméljük, hogy Brown megmenekül. Ha ellenben másként történne, mily szörnyű lenne ez! Brown hóhéra... nem Hunter ügyész, Parker bíró, Wyse kormányzó, sem a kis Virginia állam lenne, hanem — még elgondolni és kimondani is borzasztó — maga az amerikai köztársaság teljes egészében.” Hugo már látja az Amerikai Egyesült Államokban dúló fajgyűlölet következményeit s látja a háborús helyzeteket is. Ézért csatlakozik az 1847-ben alakult Béke Barátainak Társaságához s harcol ennek soraiban is a népek összefogásáért. Társadalmi téren eszméi elmélyülnek, de nem haladják túl az utópista szocializmust s ez természetesen műveiben is tükröződik.

A száműzetésben születnek meg — állandó harc közepette — széles epikus költeményei, melyeket a *Századok legendái* címen jelentet meg s melyekben az emberiség történetét akarja elmondani. Nagy tanulsága ennek a ciklusnak az, hogy az emberiség fejlődésének ábrázolása során — melyben egyébként sok az idealista elem — Hugo eljut arra a végső gondolatra, hogy az ember boldogságát a szegények fogják megvalósítani. Ezekben az években születik Hugo nagy alkotása, a *Nyomorultak* is, a romantika legteljesebb alkotása. A regény híven mutatja az író nagy rokonszenvét, együttérzését a szegények, elnyomottak, kivetettek iránt, de követelése nem lépik túl a polgári reformisták álláspontját. A forradalmat mégis meg tudta ragadni benne a barikádharcok ábrázolásával, amelynek kapcsán nagyszerű hőst teremtett Gavroche személyében.

A népi hős alakját rajzolja meg a *Tenger munkásaiban* is, amely egyúttal az embernek a természet erői elleni harcát is bemutatja. Az angol burzsoá rendszert leplezi le a *Nevető ember* című regényében és az inkvizíciót *Torquemada* című drámájában.

A császárság bukása után Hugo hazasiét és Párizsban marad az ostrom idején is. Verseivel, felhívásaival a porosz betolakodókkal szemben harcra tüzezi a francia népet. A franciákhoz szóló felhívása a kíméletlen partizánharc szükségességét hirdeti s ösztönzést adott a náci megszállás ellen küzdő francia ellenállóknak is. A Kommünt elvben helyesli, de burzsoá korlátainál fogva nem tudja magáévá tenni a forradalmi terror gondolatát. Az első proletárdiktatúra verbefojtása után azonban bátran és határozottan felemeli szavát az üldözöttek érdekében s nagyszerű versekben örökíti meg a kommünárok hősiességét.

Elmúlt már hetven éves, amikor megjelenteti nagy történeti regényét, az 1793-at. Jellemző a Kommün Hugóra gyakorolt hatására, hogy éppen a jakobinus diktatúra évét választotta a nagy francia polgári forradalomból, viszont ellent-

mondásaira vet fényt az, hogy itt is szemben áll a forradalmi módszerekkel. Utolsó jelentősebb művei közé tartozik *A pápa* című antiklerikális költeménye.

A nagy író, aki a próféta, a mágus szerepét akarta betölteni, 1885-ben halt meg s utolsó útjára Párizs népének százezrei kísérték.

Hugo egész életművére jellemző mélységes humanizmusa, a nép, a szenvedők, a szegények és elnyomottak szeretete, a haladás szenvedélyes kívánása s harca a boldog, békés jövőért. Minden ellentmondása ellenére, éppen ezért ünnepli Hugót az egész haladó emberiség, ezért ünnepli a béke hatalmas tábora, élén a Szovjetunió népeivel.

Köpeczi Béla

Az elmúlt évtizedekben Victor Hugo összes műveit lefordították magyar nyelvre. A felszabadulás előtt megjelent művek jórésze nem méltó a nagy költőhöz. A felszabadulás után eddig az *1793* (Aranyossi Pál fordítása, Révai, 1950), *A párizsi fiú* (Athenaeum, 1951), és *A párizsi Notre-Dame* (Benedek Marcell fordítása, Franklin 1949), jelent meg magyarul.

A Szovjet Könyv Ünnepi Hete

1952. február 18-tól április 4-ig rendezzük meg ötödször az országban a Magyar-Szovjet Barátság Hónapját. Az idei Barátsági Hónap az eddigieknél sokkal többet nyújt dolgozó népünknek szórakozásban, örömben, a Szovjetunió megismertetésében egyaránt. Évről évre jobban megismerjük, megszeretjük a Szovjetuniót, a szovjet embert. Megszeretjük azért, mert csak az ő segítségükkel tudjuk építeni szocialista hazánkat és azért is, mert az ő útmutatásuk nyomán ismerjük meg és tesszük magunkévá az új szocialista kultúrát.

A könyvtárosoknak és könyvterjesztőknek feladatuk, hogy a barátsági hónap alkalmából és a barátsági hónapon belül rendezett Szovjet Könyv Ünnepi Hétében elmélyítsék dolgozó népünkben a Szovjetunió iránti szeretetet. Hogy erre milyen alkalmas eszköz az élenjáró szovjet irodalom, egy példát idézek. Sárkány Gyula pedagógus, a IX. kerületi könyvtárosképző iskola vezetője elmondotta nekem, hogy ő a Szovjetuniót akkor szerette meg igazán, és tanulta meg példaképének tekinteni, amikor az első szovjet regényeket elolvasta, mert az a nép, amelyik ilyen magasrendű kultúrát teremt, feltétlenül követendő példa.

Feladatuk, hogy mindenkivel megismertessék a Szovjetunió hatalmas erejét, mellyel felszabadított bennünket, lehetővé tette számunkra a szocializmus építését és amely erő ma is képes arra, hogy a béketábor élharcosaként megghiúsítsa a háborús uszítók mesterkedéseit, megakadályozza a világ harmadszori felgyújtását.

Példaképpül kell állítanunk dolgozóink elé a fejlettebb, fegyelmezettebb, öntudatosabb szovjet embert, aki olyan alkotásokra képes, mint a kommunizmus hatalmas építkezései. Meg kell ismertetnünk népünkkel életét, munkáját, magas kultúrájú munkamódszereit. Erre egyik legalkalmasabb eszköz a szovjet könyv. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XIII. kerületi fiókja egy olvasójának példáját hozom fel. Ez az ifjúmunkás elmondta, hogy normáját 70—75%-nál magasabban nem tudta teljesíteni. Gorelik: *Sztálin-díjas* című könyve nyomán rájött, alacsony teljesítményének egyik oka, hogy esztergapadja mellett olyan gép áll, amelynek rezgése kihatással van gépére, akadályozza munkáját. Ezen a hibán segítve, ma már normáját 100 százalékon felül teljesíti.

El kell érünk, hogy a Barátsági Hónapban végzett munkánk hozzájáruljon népünk szocialista öntudatának növekedéséhez, megerősítse éberségét az ellenség elleni harcban.

El kell érünk, hogy miként a szovjet ember, úgy mi is a proletár nemzetközi-ség elmélyítésével váljunk igazi hazafiakká. A Magyar-Szovjet Barátsági Hónap, mely időben egybe esik Rákosi elvtárs 60. születésnapjának megünneplésével, alkalmat ad könyvtárosainknak erre. Mindaz, ami Magyarországon a szocializmus építésének érdekében történik, a Szovjetunió példája nyomán, Rákosi elvtárs vezetésével valósul meg.

népmesék nevelő erejét, szinte napról-napra jelennek meg szebbnél-szebb kiadású szovjet népmese gyűjtemények, amelyek rendre összefoglalják az orosz, ukrán,

Könyvtári kiállításokon, a könyvterjesztők által rendezett anketokon mutassuk meg, hozzuk közelebb az olvasókhöz azokat a szovjet szépirodalmi és ismeretterjesztő műveket, amely a Szovjetuniót különböző fejlődési szakaszaiban mutatják be, és vessük egybe, kapcsoljuk össze ezeket azokkal a magyar művekkel, amelyek hazánk politikai és gazdasági fejlődését tükrözik. Falun elsősorban a kolhozok életével foglalkozó szovjet könyveket ismertessük, bányavidéken Gorbátov: „Donyeci bányászok” című regényét, üzemeinkben a szovjet gyárak életével foglalkozókat, Néphadseregünknel a Vörös Hadsereg harcairól írottakat.

Az ajánlandó, ismertető könyveket a három nagy ünnep is — mely erre az időre esik — meghatározza. Nagyon helyes kezdeményezése könyvtárosainknak, hogy Rákosi elvtárs születésnapja alkalmából az ő műveiből és a róla szólókból rendeznek kiállításokat és tárlókban azokat a műveket is elhelyezik, amelyek beszámolnak eddig megtett utunkról és elénk tárják holnapunkat.

A március 15-i ünnepségekkel kapcsolatban állítsuk ki és propagáljuk dicső szabadságharcunkról szóló művek sorában Petőfi mellett Bjelinszkij, Hercen, Dobroljubov, Miczkievicz, Eminescu, Heine műveit is, hirdetve szabadságharcunk nemzetközi jelentőségét.

Április 4-e, felszabadulásunk napja az a dátum, amely elválaszthatatlanul összeforrasztja népünket felszabadítójával. Igen szemléletesen mutatja ezt például Goncsár: *Zászlóvivők* című könyve, egybevetve Illés Béla: *Fegyvert s vitét énekek* című regényével.

A könyvtárosoknak és könyvterjesztőknek azonban nemcsak az a feladatuk, hogy saját könyvtárukban és boltjuk kirakátaban kiállításokkal, szép dekorációkkal, képekkel és feliratokkal hirdessék a szovjet kultúra nagyszerűségét. A Barátsági Hónap minden kulturális megmozdulásánál ott kell lennie a könyvnek is. A mozik előcsarnokaiban állítsuk ki, propagáljuk és terjesszük azokat a regényeket, amelyeket megfilmesítve is láthatunk: *Az Aranycsillag Lovagját*, a *Csapájevét*. Az ismeretterjesztő előadásokra vigyük el az előadás témájához kapcsolódó irodalmat. Így azok, akik az előadáson tanultakat tovább akarják mélyíteni, mindjárt láthatják, mely könyveket kell elolvasniuk.

A Magyar-Szovjet Barátsági Hónapot, a Szovjet Könyv Hetét könyvtárosaink, könyvterjesztőink, olvasóink mind tartalmában, mind külsőségeiben jelentőségéhez méltó módon akarják megünnepelni. Bizonyos, hogy ez alatt az idő alatt a könyv barátai sok új ötlettel, kezdeményezéssel fogják gazdagítani az ünnepet. Használjuk fel s adjuk tovább ezeket az új módszereket és gondoljunk arra, hogy a Barátsági Hónap is, mint minden nagy esemény, hazánk életében elősegíti, hogy az eddiginél jobb, gazdagabb munkamódszerekkel támogatjuk dolgozó népünket szocialista emberekké való válásában, abban, hogy nálunk is beteljesednek Sztálin elvtárs szavai, melyek szerint mi minden munkást és minden parasztot művelt emberré akarunk tenni s ezt idővel meg is tesszük.

A népmesék nevelő ereje

Sokan szeretik lenézni a népmeséket és úgy vélik, hogy csupán a legkisebb gyermekek értelmi fejlettségéhez mértek, naiv előadásmódjuk és naiv jelképeik már a 7—8 éves koron túl nem alkalmasak semmiféle nevelő funkció betöltésére. Ennek éppen az ellenkezője igaz. A nép meséi, trefásnak tetsző történetei is arra tanítanak, amire magasabb fokon a Párt: szeretni a dolgozó népet, vezetni az elnyomottak harcait és gyűlölni kérelhetetlenül a nép ellenségeit. Ez a tanítás, olvas-hatjuk, benne van meséinkben, javarészt nyíltan, félreérthetetlenül, de világosan szól akkor is, ha tündéres vagy más mesei jelképeket használ. Nem véletlen tehát, hogy a szovjet irodalom legnagyobb alakja Gorkij olyan szeretettel fordult a nép meséi és énekei felé, bennük az irodalom és pedagógia legnagyobb tanítómestereit látta. Ezért használja fel a szovjet nevelésügy, a szovjet ifjúsági könyvkiadás is a

kazah, grúz, örmény, stb. népek mesekincsét, mert ezekben a mesékben a népek sok évszázados szenvedésén, harcán át kiérelt tapasztalata nyilatkozik meg.

Igy vagyunk a magyar parasztnemesével is. Ha a magyar parasztnemeseket figyeljük, azokban nemcsak többé-kevésbé hasonló motívumokon épülő kalandtörténetet, karrier-történetet ismerhetünk fel, mint sokan szeretnék hinni. Ezeknek a kalandoknak, szerencsés kimenetelű történeteknek mélyebb tartalmuk is van. Meséinkben nem a kalandorok nyerik el a királyleány kezét s a királyságot. A mesehőst és ellenfeleit népünk éles, határozott jellemvonásokkal ábrázolja. Mi jellemzi a mesehősöket, a sutban, a hamuban ülő, lustálkodó, majd egyszerre a leghatalmasabb munkába fogó hőst, kibe a nép mindig saját magát, elhanyagolt sorsát, nyomorúságát és fényes jövőjét is beleálmodja? A hős törvényszerűen mindig a legkisebb fiú, a legmegalázottabb, sokszor a leggyöngébbnek tűnő, sőt nem egyszer az ostobaság álarcját is magára öltő, hogy azután végül is ő diadalmaskodik. Ha királyfi is, akkor is mindig a legkisebb, akinek erejében, bátorságában a legkevésbé biznak hengegő hátyjai. S ez a hős bátor, találekony, hősies, minden áldozatot magára vállal, minden szenvedést és kockázatot. Segít a gyöngéken, bajbajutottakon s így szerez magának csodatevő segítőköt emberben-állatban egyaránt. Nem fél hetvenkedő ellenségeitől, a 24 fejű sárkánytól sem, a haláltól sem; erővel, bátorsággal, sokszor találekony, ravasz okossággal, de mindig legyőzi ellenfelét, megszabadítja szerelmét, testvéreit, megmenti édesanyját, segítője öreg édesapjának, megmenti a népet kiuzsorázóitól, vérengző uraitól. Kell-e sok szóval jellemezni a mesehős ellenfeleit, a sunyi, erőszakos, rút képzetekkel felruházott emberi, állati ellenfeleket? Ezekben a jellemzésekben élesen megmutatkozik a nép véleménye hőseiről is, ellenségeiről is. Azok az eszmények, azok a jellemvonások, amelyek a tündérmesékben megnyilatkoznak, a kapitalizmus züllesztő időszakában is alkalmasak voltak arra, hogy népünkben az eszmei szilárdságot, az elnyomók iránti gyűlöletet ébrentartsák s mindig is elébe rajzolja népünknek, legnagyobb elhagyottsága idején is, annak a hősnek az alakját, aki szabadítója lehet. Az a lényeges, hogy ma is, a szocializmus építésének időszakában felismerjük, hogy a mesehős jellemvonásai alkalmasak azoknak a nagy eszméknek felkeltésére ifjúságunkban, amelyekre a Párt tanít. Szilárdság, hűség, hősies helytállás, bátorság, az elnyomottak ügyéért való áldozatvállalás, az ellenség gyűlölete, az a példa, amelyet a Párt elénk állít, népünk ilyen hősokról álmodott, mesélt évszázadokon át, várva jöttüket. Ezért nem becsülhetjük meg eléggé parasztnemesünk nevelő értékét.

Ugyanilyen nevelő, tanító erő mutatkozik meg ezeknek a tündérmeséknek jelképeiben is. Csak figyelő szemmel kell olvasnunk. A mesei kaland veszedelmei, félelmes fordulói, kísérteties megpróbáltatásai mögött mindig az egész nép felszabadulásért sóvárgó vágya feszül. A nép jelképeiben mindig benne van elnyomói elleni ítélete s vágya a szabadságra, a rettegés nélküli, boldog életre, elnyomóinak kemény megbüntetésére. Figyeljük meg a mesékben, hogy a szépségre és gyöngédségre szomjas mesehősök milyen keményen, engesztelhetetlenül büntetik meg ellenségeiket: a mese nyelvén a nép ellenségeit.

De nemcsak ilyen jelképekben mondja el történeteit népünk. A feudalizmusnak s a feudalizmussal szövetkező kapitalizmusnak, a falusi osztályellentéteknek, osztályharcnak szinte minden elemét megtaláljuk ezekben a parasztnemesekben, keményöklű tréfákban, vaskos ítéletekben. Akik nem ismerik a magyar népmeséket ezt a hangját, tán meg is hökkennek annak kíméletlen igazmondásától, a mondatok közül szinte felcsapó vörös lángú gyűlölettől.

Ezeket a meséket a szegényparasztság teremtette és őrizte. A nagygazdák ilyen meséket még hallani sem hallgatnak szívesen. Mert jellemzésük, szinte Lenin kemény bírálatára emlékeztet: vérszívó vámpirok, gyilkosoknál is kegyetlenebb felbujtók, a dolgozók utolsó csepp vérének is kisajtolnák, kapzsiságukban semmi gáatot nem ismernek s közben hiúk, ostobák. Ennyire tartja őket a mese s valami rideg tréfa törvényei szerint veszejti el velük vagyonukat, házukat, becsületüket.

Ezekben az eszmékben és hősokbán, a szenvedélyes szeretet és szenvedélyes gyűlölet ilyen hangjaiban mutatkozik meg leginkább a népmese nagy nevelőereje. Ezért ifjúságunk képzésében feltétlenül tudatosítanunk kell népmeséink irodalmi és politikai értékeit: nevelőértékét egyaránt.

Ortutay Gyula

Hogyan segítette a népkönyvtárak felmérése a könyvtári munka fejlődését Szolnok megyében

1951 október végén felmértük a Szolnok megyei könyvtárak helyzetét. Célunk az volt, hogy megállapítsuk az elért eredményeket, feltárjuk a munka hiányosságait, megállapítsuk a fejlődést gátló okokat és egyben szempontokat adjunk a további munkára. A bizottság 22 falusi, 5 városi, 2 gépállomási, 2 üzemi és 4 tszcs könyvtárát vizsgált meg. Szolnok megyében 1950. júniustól 1951 nyaráig a könyvtárak száma ugrásszerűen emelkedett, minden község és minden város kapott könyvtárat. A felszabadulás előtt csak Szolnokon volt közkönyvtár s olyan nagy városok lakói, mint Jászberény, Mezőtúr és Karcag, a tízezernél több lakosú nagyközségek, mint Törökszentmiklós, Jászapáti, Kúnszentmárton, Jászladány dolgozói el voltak zárva a könyvektől. Művelődésre, olvasásra most nyílt lehetőségük. Ez azt okozta, hogy az olvasók száma 1951. májusáig állandóan emelkedett — anélkül, hogy könyvtárosaink különösebb propagandát fejtettek volna ki. Ekkor a 108 népkönyvtár olvasóinak a száma elérte a 10 200-at. A propaganda hiánya azonban a nyár folyamán megmutatkozott. A nyári munkák idején csak azok a könyvtárak tudtak eredményt elérni, ahol a könyvtárosok minden alkalmat megragadtak arra, hogy felhívják a figyelmet az olvasásra. Kúnszentmártonban, Jászsószentgyörgyön és a városi könyvtárakban a nyár folyamán is állandóan nőtt az olvasók száma.

A gyors könyvtárszervezés s a könyvtáraknak nagy területen való szétszórtsága okozta, hogy az ellenőrzés nem volt folyamatos. Csak Szolnokon volt Körzeti Könyvtár s ez az egy nem tudta folyamatosan irányítani és ellenőrizni a megye könyvtári munkáját. A Körzeti Könyvtár elszakadt a népkönyvtáraktól, 1951 október végéig negyven könyvtárat egyáltalában nem ellenőrzött, viszont egyes városi könyvtárakat és a járási székhelyen lévöket havonként ellenőrizte. A rendszeresen ellenőrzött könyvtárak dolgoztak jól. A nem látogatott könyvtárak magukra maradtak, ezeket sem a járási előadó, sem a helyi tanácsszervek, de még a pártszervezetek sem ellenőrizték és támogatták. Tiszavárkonyban például a könyvtárszekrény zárja elromlott és a helyi tanács a könyvtáros többszöri kérésére sem szerelt fel újat. Ennek eredménye az volt, hogy a könyvtárból mintegy száz kötet eltűnt. Fontos lett volna, hogy a helyi szervek vezetői időnként érdeklődjenek a könyvtár munkája iránt. Ez, egy-két kivétellel, sehol sem történt meg.

A megyei tanács maga is csak egyiben foglalkozott a könyvtárak munkájával, még a Népművelési Osztály is csak a Körzeti Könyvtár ügyének tartotta az olvasómozgalom szervezését. Ennek folytán a könyvtárakban elenyhült a munka, könyvtáros eltávozása esetén nem állítottak be újat és erről a Körzeti Könyvtár is csak gyér ellenőrzései során, elkésve szerzett tudomást. A megvizsgált 23 falusi könyvtár közül négyben nem volt könyvtáros, tizenkettőben újonnan állítottak be. Jászladányban a nyár folyamán háromszor változott. A 22 háromhetes iskolát végzett kader közül vizsgálatkor csak kilenc végzett könyvtárosmunkát és a 102 népkönyvtárból egy év alatt 84-nél cserélődött legalább egyszer — de volt könyvtár, ahol négy ízben — a könyvtáros személye.

Az állandó cserélődés folytán leromlott a könyvtári adminisztráció is. A felmérés ezt csak 15 könyvtárban találta kielégítőnek. A könyvtárak 56 százalékában a kölcsönzés nem kölcsönző kartonok segítségével történt, hanem füzetben tartották nyilván a kiadott műveket. Mindössze 13 könyvtárban találtak megfelelő rakatári rendet. Kispón, Vezenyén és Martfün a „Könyvbarát” cikke nyújtott segítséget a könyvtárosoknak a rakatári rend kialakításában.

A vizsgáló brigád tagjai a vizsgálat során megmutatták, hogyan kell szabályszerűen kölcsönözni, miként kell a könyveket tárolni és elmagyarázták, hogy ez a rendszer a kölcsönzés gyors, zavarnélküli lebonyolítását segíti.

A könyvtárosok havi jelentésüket sem küldték el idejében a Körzeti Könyvtárnak. Októberben mindössze kilenc jelentést küldtek be. Ez a szám azóta harmincra emelkedett, de így is az összes könyvtáraknak csak 28%-a jelentett. Ennek

az az oka, hogy múlt nyáron a könyvtárak nem értek el komoly eredményeket, ezért a könyvtáros nem tartotta érdemesnek a jelentés elküldését. Ezenkívül a hiányos feljegyzések alapján nehéz volt a kívánt adatokat összeállítani. A jelentési űrlapok is állandóan változtak, és a népkönyvtárosok nem kapták meg az útmutatást kitöltésükhöz. A beküldött jelentések általában megfeleltek a valóságnak. De előfordult például Jászdózsán, hogy a jelentett 369 kikölcsönzött művet az adminisztráció pontatlansága miatt ellenőrizni nem lehetett. Viszont az is előfordult (Kenderesen), hogy a megtartott könyvkiállításokról, könyvismertetésekről nem számolt be a könyvtáros.

A bizottság megvizsgálta az egyes könyvtáraknak a Párttal, a Tanáccsal való kapcsolatát, a könyvtáros személyét, abból a szempontból, mennyire segítik, vagy gátolják a könyvtárakat igazi hivatásuk teljesítésében: az emberek művelésében, gazdasági és politikai feladatok megoldásában, a külső és belső ellenség ellen vívott harcban, a szocializmus építésében. Ezen a területen is mutatkoztak eredmények. Az ifjak köréből egyre többen olvasnak. Télen az olvasók 45—49%-a volt 16 éven aluli, nyáron pedig jóformán csak a fiatalság olvasott. A könyvek olvasása a jó tanulmányi eredmény elérésében sokat segített a tanulóknak. A fiatalok által hazavitt könyveket igen gyakran a felnőttek is elolvassák. Találkoztunk olvasókkal, akiket a könyvek segítettek ahhoz, hogy megértsék a belföldi és külföldi eseményeket; olvasókkal, akiket a könyv segített ahhoz, hogy szakmájukban jó eredményeket érjenek el. Ilyen például Törökszentmiklóson Kovács József sztahanovista, a turkevei Vörös Csillag TSz-ben Tóth András, az ország egyik legjobb tehenésze; olyanokkal, akiket olvasmányaik készítettek a termelészövetkezetbe való belépésre; olyanokkal, akikben a könyv ébresztette fel a vágyat a továbbtanulásra, mint például Kúnszentmártonban Halász László, Jászladányban Verebélyi Eszter, Nagykörűben Galsi Erzsébet.

De meg kellett azt is állapítanunk, Szolnok megyében a könyv nem lett még általában a dolgozók állandó segítőtársa és fegyvere. Még sok közönnyel, meg nem értéssel, maradisággal kell megbirkóznunk. A könyvtárosoknak fel kell ismereniük, hogy harci poszton állnak és szívósan kell küzdeniük — nem egyszer a helyi vezetőkkel szemben is —, hogy becsüljék meg a könyvtármunkát. Kisújszálláson történt, hogy a Párt káderese az akkori könyvtáros függetlenítését nem támogatta, mondván: „Nagyon jó káder és más funkcióba akarjuk állítani.”

A könyvtármunkát úgy tudjuk megbecsültetni, ha egyre több olvasót szerzünk, egyre több könyvet kölcsönzünk ki és magas nivóra emeljük a könyvtári propagandát. A vizsgálat előtti hónapokban minden könyvtár rendezett könyvkiállítást, könyvismertetést hét helyen tartottak. De a kiállítások, bár alkalmakhoz kapcsolódtak, sablonosak és előkészítetlenek voltak. Az irodalmi ankétok — egy kivételével — jól sikerültek. Az egyéni agitáció inkább csak számszerű eredmények elérését célozta és nem tényleges olvasók beszerzését. Csoportos olvasás alig-alig fordult elő, erre központilag sem hívták fel a figyelmet, de előfordult, hogy szemínárium-szerű olvasóköröket szerveztek, gyakran helytelenül kiválasztott könyvekből. Igen gyakran semmiféle felirat, tábla nem mutatta, hogy a községben könyvtár van.

Sok helyt nem volt megfelelő a könyvállomány. Általában a felülvizsgált könyvtárakban 53,2%-ban szépirodalmi és 46,8%-ban ismeretterjesztő könyvek voltak. De a megyei átlag rosszabb. A körzeti könyvtár összes könyvei közül csak 48% a szépirodalmi. Ezen belül is igen kevés az ifjúsági könyv, csak 8,6%. Mezőgazdasági szakkönyv pedig csak 3,2%.

A felmérés feltárta, hogy elsősorban a termelészövetkezeti könyvtármunkát kell megerősíteni. Az olvasómozgalomnak segítenie kell a termelészövetkezeteket megerősödésükben. Fokozni kell a Körzeti Könyvtár ellenőrző munkáját. Meg kell javítani a magyar szépirodalom, különösen az ifjúsági irodalom és a gyakorlati mezőgazdasági szakkönyvek arányszámát. Rendszeresíteni kell az olvasó-megbeszéléseket a már elolvasott könyvekről és az olvasók további könyvigényeiről. Népszerű könyvekkel kell felkeresni a dolgozókat otthonaikban, főleg a tanya-világban. A falusi, gépállomási és tszcs könyvtárosok részére értekezletet kell tartani. A könyvtári technikát népkönyvtárosainknak el kell sajátítaniuk.

1951 novemberében a népkönyvtárosokat értekezletre hívtuk össze. A megbeszélésen, melyen 65-en vettek részt, ismertettük a felmérés tapasztalatait, az előttünk álló feladatokat és gyakorlatilag is bemutattuk a helyes könyvtári adminisztrációt. Ennek hatása már megmutatkozik. Az értekezlet után egy hónap alatt a tiszafüredi könyvtár olvasóinak száma hússzal, a következő hónapban további tizenötrel emelkedett, a kikölcsönzött könyvek száma megkétszereződött. Ugyancsak erősen megszorodtak a fegyverneki gépállomás könyvtárának olvasói. Itt január 28-án könyvismertetést is tartottak.

A Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága decemberben foglalkozott a megyei könyvtármunkával. A hiányosságok megszüntetésére tett javaslatunkat elfogadták. Ennek eredményeképpen decemberben határidőre 46, januárban pedig 69 könyvtár küldte be jelentését.

December 18-án a kultúrotthon-igazgatók értekezletén a Megyei Tanács elnökhelyettese, Csotó István és a Népművelési Osztály vezetője, Kun Elek elvtársak, hosszabban foglalkoztak a könyvtármunka fontosságával. A januári népművelési értekezleteken szintén bővebben foglalkoztunk az olvasómozgalom kérdéseivel. Mind több helyen sikerült a tanácsokat érdekeltté tenni a könyvtármunkában. Decemberben a nagykerületi Tanács 1200 forintot fordított a népkönyvtár fejlesztésére. A kúnszentmártoni Járásai Tanács megakadályozta, hogy a könyvtárat a járási kultúrotthon építései eldugott helyre tegyék.

A felmérés óta a Körzeti Könyvtár dolgozói 38 könyvtárat ellenőriztek. A Népművelési Osztály értekezletén az Osztály többi dolgozóját is felkértük, hogy kiszárlásaik során nézzék meg a népkönyvtár működését.

A Népkönyvtári Központtól nagyobb mennyiségű szépirodalmi könyvet, több ifjúsági irodalmat és több gyakorlati mezőgazdasági szakkönyvet kaptunk. A legutóbbi három hónapban leküldött 4812 könyvnek 69%-a szépirodalom (ebből 12% ifjúsági) és 10%-a mezőgazdasági szakkönyv. Ezekkel a könyvekkel elsősorban a szövetkezeti városok és a jobban működő népkönyvtárak állományát javítottuk meg.

Azokban a szövetkezeti városokban, ahol eddig városi fiókkönyvtárak nem voltak (Kisújszállás és Mezőtúr), négy-négy szövetkezetben fiókkönyvtárat létesítettünk. Karcagon, Turkevén, Jászládányban és Kúnszentmártonban a szocialista mezőgazdasággal foglalkozó irodalomból, elsősorban Nyikolajeva: „Aratás” című könyvből könyvankétot szerveztünk. Különösen jól sikerült a karcagi, amelyen a T. Sz.-elnökiskola hallgatói is résztvettek.

Tovább fejlesztettük a szövetkezeti községek könyvtárait, sok új könyvvel láttuk el őket és megkezdttük rendszeres látogatásukat.

A Szolnok megyei könyvtárak október óta nagyot fejlődtek. A havijelentések tanúsítják, hogy nő a könyvek iránti érdeklődés. A novemberi 41 jelentés 2991 kölcsönzésről, a decemberi 69 jelentés már 7847-ről, januárban idáig befutott 30 pedig 6108 kölcsönzésről számol be. A könyvek kihasználása a népkönyvtárakban októberben 17%-os volt. Ez decemberben 43,6%-ra, januárban pedig 48,2%-ra emelkedett. A felméréskor egyáltalában nem működő könyvtárak nagyszámú olvasóra tettek szert. Például a zagyvarékasi, amelynek ma már 175 olvasója, a kúngyalusi, melynek 88 olvasója, vagy a jászládányi, melynek 392 olvasója van.

Az adminisztrációt állandó ellenőrzéssel és gyakorlati bemutatásokkal megjavítottuk.

A Megyei Tanács Népművelési Osztályával eddigi formális együttműködésünket valóságossá tettük.

Még vannak kiküszöbölendő hiányosságok, vannak még nem működő könyvtárak is (Újszász, Jászivány, Csataszög) és vannak még nagyon gyengén működők. Néhány termelőszövetkezeti és gépállomási könyvtár nem tölti be még hivatását. Tanácsainkkal még jobban tudatosítani kell, hogy a könyvtár hatáskörükbe tartozik és felelősek érte. Pártszervezeteink támogatását is még inkább meg kell szereznünk, hisz a jól működő könyvtár az ő politikai munkájukat segíti. A könyvtármunkát nemcsak a jászapáti járási kultúrotthonban, hanem az egész megye területén a népművelési munka szerves részévé kell tennünk. Könyvtárosaink képzettségét állandóan emelnünk kell és meg kell értetnünk velük, hogy harci feladatuk jó elvégzéséért dolgozó népünknek tartoznak felelősséggel. *Illyés Mózes*

A fegyverneki gépállomás könyvtára

A tegnap esti frissen esett hó még mindig a maga szűzies fehérségében világít. Az utak mentén csak egy-két száraz kóróféle bontja meg a végtelen fehérséget. A fegyverneki gépállomás környékét még érintetlen hótakaró fedi. Azaz nem is egészen érintetlen, mert ha az ember szeme hozzászokik ehhez a kápráztató fehérséghez, Örményes felől csizmanyomokat vesz észre. Kuncsorba és Fegyvernek irányából pedig keskeny bicikliokozta sávok futnak a gépállomás kapujáig. A munka még nem kezdődött meg, első pillanatban furcsálja az ember, mit keresnek ilyen korán a gépállomáson. Hamarosan azonban kiderül, hogy a szorgalmas olvasók jöttek el könyvcsérére.

Piros Franciska — a gépállomás könyvtárosa — reggel is tart könyvtári órát, azoknak, akik munkaidő után nagyon sietnek haza és nem érnek rá akkor könyvet kérni. Meg a környező falvak lakosai is inkább a korareggeli órákban cserélnek. Piros Franciska nem elégedett meg azzal, hogy csak a gépállomás dolgozói olvasanak. Mikor elérte, hogy a gépállomásbeliek negyven százaléka állandó olvasó lett és a többiek is — ha nem is rendszeresen, de el-ellátogatnak a könyvtárba — elhatározta, hogy a környező falvak lakosaival, tszcs tagokkal növeli az olvasótábort. Ez az elhatározása még tavaly született a tavaszi munkák idején. Mindjárt meg is beszélte a legszorgalmasabb olvasókkal, N. Nagy Lajossal, a két Engarttal, Mihálylyal és Flóriánnal, Rozgonyi Istvánnal, meg Ficsor Dénessel. Hogyan lehetne a falusiakat is bevonni az olvasásba? Az ötletet közösen adták.

A tavaszi meg az őszi kampány idején Fegyvernek határát felosztják körletekre. Minden körletet egy-egy brigád munkál meg. Egy brigád négy-öt gépből és a hozzátartozó munkaerőből áll. Valamennyien kivonulnak a brigádszállásra és ott ének addig, ameddig a munka tart. Csak vasárnap jönnek haza. Minden brigád kap egy jókora ládát. Ebben a tartalékkalkatrészeket, pótszíjakat tartják és — itt az új, egyszerű kezdeményezés: könyveket. Megpakolják a ládát könyvekkel. Ott kinn a határban aztán igen sok alkalom nyílik a könyvterjesztésre. Ha egyénileg gazdálkodó földjét szántják, de sokszor a tszcs tagok is kijönnek a földekre, — egyik-másik csakúgy megszokásból a traktor után ballag, mint annakidején a nehézjárású ökrei után. Méregeti, milyen mély a barázda, elég egyenes-e. Elbeszélget a traktorosokkal. Hamar kiviláglik ilyenkor mi a problémája, mi érdekli a legjobban. Valamelyik traktoros aztán előveszi a brigádladából a legmegfelelőbb könyvet és a kezébe nyomja. — Nézze csak meg bátyám ezt a könyvet, ettől megokosodik! A legtöbb esetben az első könyvet a második is követi, a harmadik is. Aztán, ha a traktorosok már nem hozzák a helyébe, mert végeztek a munkával, hát maga siet a gépállomásra és új könyvet kér.

Örményes határában egy középparaszttal akadtak össze. Szóbakerült a szövetkezet kérdése. A gazda hevesen érvelt: „Ő bizony nem lép be a tszcs-be”. Ekkor odaadták neki *Solohov: Új barázdát szánt az eke* című művét. Elolvasta. Már mikor visszaadta a traktorosoknak, látszott rajta, hogy erősen gondolkodik. Néhány hét múlva ő is belépett az örményesi „Új élet” csoportba.

Örményesről még egy igen hű olvasót szereztek. Diószeginét. Az úgy történt, hogy Diószegiék háza az út mentén áll. Ficsor Dénes a munkájából jövet erősen megszomjazott. Bement hát vízért Diószegiékhez. Amíg az asszony térült-fordult, Ficsor Dénes felfedezett a kaszsin egy sárgafedelű „félpengős” regényt. Nyomban megkérdezte Diószeginét, szeret-e olvasni — persze — válaszolta az asszony — csak ritkán jutok jó könyvhöz. Félóra sem teltt belé, Ficsor Dénes már hozta a brigádladából a könyvet. Azóta Diószeginének nem volt a kezében félpengős regény és egyik legjobb olvasója lett a fegyverneki gépállomás könyvtárának.

A brigádláda könyvállományát természetesen mindig frissítik. A brigádvezető, mikor jelentést tesz a gépállomáson, felkeresi Piros Franciskát is, — kicseréli a könyveket. Tulajdonképpen a gépállomás minden dolgozója — aki szeret olvasni — Piros Franciska aktívája. Segítenek neki terjeszteni, megkedveltetni a könyveket.

Csépléskor az ebédszünetet használja fel Piros Franciska az olvasótábor gyarapítására. Kivisz egy könyvet a gép mellé és míg a többiek esznek, ő néhány érdekes, izgalmas oldalt felolvas. Ha letellett az ebédszünet, befejezi az olvasást és közli mindenkivel, hogy ez a könyv, meg más kitűnő könyv megkapható a könyvtárban. A könyvekből kragadott részlet természetesen sok ember érdeklődését felkelti.

A gépállomás dolgozói között is állandóan terjeszti a könyveket. A leány szállásra mindig bevisz Piros Franciska egyet-egyet és otthagyja. Ha látják az asztalon, vagy az éjjeliszekrényen heverni, szívesebben elolvassák — ha már ott van! Könyvkiállítást is gyakran rendeznek. Mikor a kultúrotthonban fellép a színjátszócsoporthoz, az előcsarnokban Piros Franciska vörös posztóval leterített asztalra kiteszi a könyveket. Hadd nézegessék az előadásra jövők. Ha pedig olyan könyvek érkeznek, amelyek a borítólapján ott van a rövid tartalom ismertetése, kifüggeszti a falújságra.

A tavaszi, meg az őszi kampány után a gépállomás vidám ünnepséget rendez. Megjutalmazza a legkiválóbban dolgozókat, táncolnak, énekelnek. Az ünnepség egyik fénypontja a könyvsátor. Zöld galyakkal, színes virágokkal díszített sátorban kiállítást rendeznek a legszebb könyvekből.

Piros Franciska maga is sokat olvas — az a legfontosabb — magyarázza, — hogy ismerjem a könyveket. Tudjam ajánlani másoknak. — Ha a posta könyvcsomagot hoz, Piros Franciska szeretettel, féltő gonddal csomagolja ki. Minden könyv első, meg úgy a kilencvenedik lapjára a gépállomás bélyegzőjét üti. Nem állhatja meg ilyenkor, hogy bele ne olvasson a könyvbe. Egyik-másikba bele is felejtékezik úgy, hogy egyszer csak azon veszi észre magát: félig már el is olvasta.

A tavaszi, meg az őszi könyvagitációnak télen jön meg az igazi gyümölcse. Mikor úgy karácsony táján befejeződnek a kinti munkák és a javítási időszak kezdődik. A traktorosoknak is több idejük akad az olvasásra, meg a falusiaknak is. Ezek a havas téli reggelek a legforgalmasabbak. Most is a kékesen szikrázó hóban egyre szaporodnak a csizma, meg a kerékpárnyomok. A gépállomástól 8 kilométerre fekvő Fegyvernek felől kicsi, fekete pont közeledik. A kisonvat az. Újabb lelkes olvasókat hoz a gépállomás könyvtárába. A gépállomás még csendes. Hallgatnak az esztergapadok, a szerszámjavító felől sem érkezik még a szokott lárma.

Csak a könyvtár forgalmas. A második emeleti irodahelyiségben két jókora szekrényben vannak a könyvek. Majd ha felépül az új kultúrotthon, oda költözik a könyvtár. Körülbelül ezer kötetes. Szépirodalom, ideológiái munkák, szakkönyvek. Vagy háromszáz kötet szakkönyv gazdagítja a könyvtárat. Koncz János éppen most hozta vissza *Kovács Gyula: Traktorekék* című munkáját. Piros Franciskától nyomban egy másik szakkönyv után érdeklődik. Amíg Franciska a könyvek között keresgél, beszédbe elegyedik egy öreggel, aki nemrég tanult meg olvasni. A felesége tanította, mert az öszülő ember már kezdte erősen szégyelni, hogy analfabéta. Nehezen ment, az igaz, de végül nemcsak megtanulta, hanem megszerette az olvasást. Ma már egyik legszorgalmasabb olvasója a könyvtárnak.

Ahogy ott a könyvszekrények előtt a két ember a szakmunkáról beszélget, valahogy szó fordul a versenyszervezésre is. És mire Piros Franciska kikeresi Koncz Jánosnak a megfelelő könyvet, csodálkozva látja, hogy a két ember indul kifelé.

— Hová mennek — szól utánuk — hát itt a könyv!

— Rögtön jövünk — válaszolja az öreg — csak a politikai felelőshöz megyünk. Egyéves versenyszervezést akarunk kötni. Részt veszünk az ezerkét-száz normalholdas mozgalomban — kilencszázhusz normal hold megműnkálása helyett ezerkét-százat vállalnak — és öt százalékos üzemyanagcsökkentést ajánlunk fel!

Piros Franciska örökké vidám szeme most még fényesebb lesz az örömtől. Hát hogynel — tudja ő jól, hogy a versenyszervezés egy kicsit az ő érdeme is. Mert ha a könyvek nem lelkesítik, nem buzdítják az embereket, jóval később, vagy talán soha sem érkeznek el ideig.

Halasi Mária

A legjobb csehszlovák népkönyvtár

A Szovjetunió tapasztalatai minden vonalon, így a könyvtári munka területén is rendkívül értékesek számunkra. De sokat tanulhatunk a baráti népi demokráciák eredményeiből is, hiszen ugyanazokért a célokért harcolunk nagyjából azonos körülmények között. Ez a tény, hogy a fejlődés azonos szakaszán állunk, egyformán a szocializmus építésén, a béke megvédésén fáradozunk, parancsolólag írja elő, hogy ismerjük meg egymás munkáját, tanuljunk egymás eredményeiből és hibáiból.

Ma már nagymértékben megkönnyíti ezt a mindannyiunk számára rendkívül tanulságos tapasztalatcserét, hogy minden népi demokráciának van könyvtáros lapja, sőt a Román Népköztársaságban magyar nyelvű könyvtári folyóirat is van. Ebben a cikkben a csehszlovák *Ctenár* egyik cikke alapján a jezerányi népkönyvtárral fogunk megismerkedni.

A „Mintaszerű népkönyvtárat építünk” mozgalom

A „Mintaszerű népkönyvtárat építünk” versenymozgalmat Brno megyében indították a könyvtári munka megjavítására. A mozgalom célja az, hogy előmozdítsa a könyvtárak tevékenységének rendszeressé tételét, a kultúrradikációban való fokozottabb bekapcsolódásukat és a szocializmus építésének hatlıabb támogatását kulturális eszközökkel. Ez utóbbi falun különösen a mezőgazdaság szocializálásának, az Egységes Földmıves Szövetkezetek megalakításának és megerősödésének az előmozdítását jelenti. Ezeket a szempontokat figyelembe véve a bizottság a jezerányi népkönyvtárat jelölte az első helyre.

A jezerányi népkönyvtár

A könyvtár a falu közepén a régi iskola két helyiségében van. A bejáratnál zoriánc-tábla hirdeti, hogy a falu egyik legfontosabb kultúrintézménye, a könyvtár található a házban, mely Jezerányban a népművelési munka központját jelenti. Az ablakokon szép függöny hirdeti, hogy a falu szeretettel gondoskodik könyvtáráról. Ugyanerről beszélnek a könyvtárat díszítı virágok, képek, rajzok. Az elöcsarnokban különbözı plakátok és feliratok jelzik, hogy a könyvtár nemcsak szórakoztató intézmény — és fıleg nem a régi értelemben az, hanem a szocializmus építésének, a béke megvédésének egyik igen fontos ütege.

Az olvasóteremben kifüggesztették a legújabb könyvek borítólapjait. Külön asztalon állnak a mezőgazdasági szakkönyvek. Itt megtalálhatók a földmıvelés legkülönbözıbb területeinek legfontosabb mővei. Feliratok hívják fel az olvasók figyelmét a szakirodalom fontosságára és arra az összefüggésre, ami a szakirodalom olvasása és a magasabb természhozam, a nagyobb jövedelem között fennállnak.

Az asztal feletti falitábláról minden olvasó leolvashatja, hogy mekkora pillanatnyilag a falu közösen művelt területe, mennyi az Egységes Földmıves Szövetkezet tagjainak a száma, hol tartanak a növénytermesztési és állattenyésztési munkákban, s hogy mik a Szövetkezet tervei.

A könyvtár arra is gondolt, hogy a jelen és a közel-jövı mellett bemutassa azt a távolabbi jövıt, ami a Szovjetunióban már jelen: a kommunizmus hatalmas építkezéseit ábrázoló óriási szemléltetı térképét. A sztálini békemőveket ábrázoló térkép és a körülötte lévı Sztálin idézetek állandóan figyelmeztetik az olvasókat, hogy a béke fennmaradása az ő munkájuktól függ. A szovjet békemővek nagy biztonságérzetet adnak a csehszlovák dolgozóknak is.

Az olvasóterem közepén nagy asztal, körülötte lócák. Ez csak ideiglenes berendezés, rövidesen kicserélik megfelelı könyvtári bútorzattal.

Az olvasóból a *könyvtárba* lépünk: ez a könyvtáros és valamennyi jezerányi dolgozó büszkesége.

A könyvtárban megtalálhatók a legfontosabb ideológiai és mezőgazdasági szakmunkák is, a szépirodalmi művek mellett. A ponyvairodalmat, a dekadens polgári fércműveket már rég kizárták a könyvtárból. Ezek a munkák, melyek csak arra voltak jók, hogy elkábítsák a dolgozókat s elfeledtessék velük a társadalmi igazságtalanságokat, eltereljék a figyelmet az osztályharc problémáiról, nem maradhatnak meg egy könyvtárban sem! A jezerányi könyvtárosnak különben is az a véleménye, hogy életünk túlságosan rövid ahhoz, hogy időnket ezekre pazaroljuk. A selejtes irodalom helyét egyre több haladó, az olvasók fejlődését szolgáló mű foglalja el.

A könyvállományban igen lényeges helyet foglalnak el a cseh klasszikusok művei. A legnagyobb sikere talán Jirasek műveinek van. Művei 1951 végéig 32 kötetben, kötetenként 55 ezer példányban jelentek meg. Jirasek történelmi regényíró. Működéséről Gottwald elvtárs a következőket mondta: „...Az ő művészete tanít meg bennünket arra, hogy helyesen szemléljük multunkat, megerősíti nemzeti önértetünket, történelmi optimizmussal és a nép alkotóerejébe vetett hittel telít meg bennünket.” Műveiben a cseh történelem legdicsőbb napjait mutatja be, éles fegyvert ad a dolgozók kezébe a kozmopolitizmus elleni harcban, az igaz hazafiság erősítésében.

Jirasek művei mellett megtalálhatók a többi cseh klasszikus író — Bozena Nemcová, Karolina Svetlá, K. V. Rais, Jan Neruda — kötetei is. Jan Neruda „Történetek a régi Prágából” című műve nemrég jelent meg magyar nyelven. Neruda rajongó híve volt Petőfinek. Rendkívül jó Petőfi-fordításai 1859-ben láttak napvilágot Prágában. Az újabb írók közül elsősorban Majerová, Olbracht, Neuman és Fucsik művei állnak az olvasók rendelkezésére.

A legkedveltebb olvasmányok a szovjet regények. Igen népszerű a „Távot Moszkvától”, „Az arany csillag lovagja”, Malcev: „Szívvel-lélekkel”, Szmirnov: „Fiúk” című regénye. A cseh dolgozók szívesen olvassák a szovjet kolhozok életét ábrázoló munkákat, különösen Solohov: „Új barázdát szánt az eke” című regényét.

A könyvtáros elsők között vezette be a megyében a *szabadpolcos* rendszert. Ez a módszer különösen a kezdő olvasóknál és az ifjúság körében használható, hisz ezek az olvasók már határozott kívánsággal lépnek be a könyvtárba. Az, hogy a könyveket kezükbe vehetik, belelapozgathatnak, megnézhetik a képeket, ábrákat, uagyan hozzájárul ahhoz, hogy megszeretik a könyvtárat és rendszeres olvasókká válnak.

A könyvtár nevelő munkája

Jezerány lakóinak 22%-a rendszeresen használja a könyvtárat. Természetesen ezt a számot nyugodtan meg lehet szorozni hárommal, mert a kikölcsonzött művet rendszerint a családtagok is elolvassák. Jezerányban tehát legalább minden második ember olvasója a könyvtárnak.

Hogyan érte el ezt az eredményt a könyvtár? Ebben kétségtelenül komoly része van Novotny elvtársnak, a könyvtárosnak. Novotny elvtárs — foglalkozására nézve szabó —, maga is tagja az Egységes Földműves Szövetkezetnek. Szakmai és a szövetkezetben végzett munkája mellett mindig talál időt a könyvtári munkára. A könyvtár és a könyv mindene: öröme és büszkesége. Ez a könyvtárosnál különösen nélkülözhetetlen hivatásszeretet, mely oly jellemző a szovjet könyvtárosokra — emlékezzünk csak vissza a *Könyvbarát* októberi számában közölt novella könyvtárosára, Nádjára — ez az alapja Novotny elvtárs jó munkájának. A könyvtárosnak nevelőnek kell lennie, mert csak így tud hozzájárulni az olvasók fejlődéséhez. Novotny elvtársat szeretik is az olvasók: fiatalok és öregek egyaránt, mert mindenkinek előzékeny.

A könyvtár gyakran rendez könyvismertetést. Legutóbb Jirasek-ankétot tartottak, majd Solohov „Új barázdát szánt az eke” című könyvét ismertették. Béke-ankétot is rendeztek, melyen a Sztálin békedíjjal kitüntetett műveket ajánlották az olvasók figyelmébe. Az ankétokra mindig összeállítottak egy-egy könyvkiállítást is.

A könyvtár igyekszik résztvenni a pártoktatásban is. Néhányszor az olvasótéremben tartották a szemináriumot, hogy a hallgatók mindjárt megkaphassák a

szükséges irodalmat. Ennek meg is volt a hatása, az elvtársak közelebb kerültek a könyvtárhoz, emelkedett a politikai művek kölcsönzéseinek a száma.

A könyvtár legjobb aktívái a fiatalok. Számukra ifjúsági osztályt állított fel Novotny elvtárs. Az ifjúság részt vesz a propagandamunkában, de az ő gondjuk a kert gondozása, a könyvtár tisztántartása és a rendezvények előkészítése, a helyiség dekorálása, székek, padok elrendezése, stb.

A jezerányi könyvtár munkájának rövid ismertetésével bemutattuk, hogy egy kis könyvtár is milyen sokat tehet a kultúrforradalom, a szocializmus építése érdekében. A jezerányi könyvtár munkájának alapja a könyvtáros és az aktívák lelkes munkája, erőssége a sokoldalú, eleven könyvtári élet. Eppen ezért a mi falusi könyvtáraink is kövessék a jezerányi példát és váljanak „mintaszerű könyvtárrá”!

T. B.

Gorbatov könyve jó segítség

„— Elvtársak! Frontáttörés a Donyec-fedencében — kiáltotta Pascsenko, a kerületi bizottság titkára és lélekzetet vett.

Lényegében itt kezdődik Gorbatov: *Donyeci bányászok* című regénye. 1930-at írtak akkor. A hatalmas lendületet vett szovjet ipari termelésnek minden gramm szénre szüksége volt, s a bányák nem tudtak eleget adni. A szénbányászat nem teljesítette tervét. Nagyban ugyanaz a folyamat játszódott le akkor a Szovjet-unióban, mint nálunk most.

Es ezzel megfeleltünk arra a kérdésre is, miért van ma nálunk fokozott jelentősége Gorbatov könyvének, s miért kell terjesztésére sokkal nagyobb gondot fordítani, mint más, irodalmilag és tartalmilag talán hasonló értékű könyvre. A szovjet irodalom mozgósító ereje ma már közismert tapasztalati tény — elég itt utalnunk Solohov: Új barázdát szánt az eke c. könyvének hatására a termelőszövetkezeti csoportok szervezésénél — éppen ezért a könyvterjesztés és a könyvtárak döntő feladata az, hogy Gorbatov könyve el is jusson azok kezébe, akiknek azt el kell olvasniok, akiknek tanulniok kell belőle.

A kulturált könyvkereskedelem szép példáját nyújtották a pécsiek. Gorbatov könyvét kivitték a legényszállásokra, az üzemekbe, s a bányászokat meggyőzték arról, hogy nékik a könyvet el is kell olvasniok. A könyv ismertetésére mozgósították a pécsi írókat és így rövidesen sikerült megteremteni azt a hangulatot, amely Gorbatov művét egyszerre az érdeklődés középpontjába állította. A pécsieket dicséri az is, hogy nem várták meg, amíg Budapestről a segítség megérkezik, ők maguk, öntevékenyen láttak hozzá a könyvek szétesztéséhez, az ankétok megszervezéséhez, a megfelelő sajtóanyag elhelyezéséhez. Az Állami Könyvterjesztő Vállalat pécsi dolgozói példát mutattak az ország más vidékein dolgozók számára is.

Természetesen a Könyvterjesztő Vállalat központja is sokat tett a propagandamunka sikere érdekében. Szinte minden nagyobb bánya-vidékre központi instruktor küldött a helyi terjesztők segítségére, akik nagyobb tapasztalatukkal igyekeztek a terjesztést a helyes irányba terelni. Ezt a célt szolgálták a vidéki és bányász lapoknak leküldött ismertetőik és riportok is, valamint a helyi előadókkal rendezendő ankétokra elkészített beszédvázlatok.

A terjesztés egyik legfontosabb problémája a központi és helyi előadók bevonásával készülő ankétok jó megrendezése. Itt, ennél a munkánál föltétlenül kérni kell a pártszervezetek támogatását is, mert a gyakorlat ismét bebizonyította, hogy azok az ankétok sikerülnek jól, ahol a szervezők megkapják a Párt tekintélyét és segítségét. Sajnos, egyes helyeken a könyvankétok jelentőségét még nem látják tisztán. Sokan nem vették még észre, hogy az ankét nem a könyvterjesztő „üzleti ügye”, hanem a kultúra, a többtermelés ügye. S ha ez a megállapítás vonatkozik valamennyi könyvre, úgy sokszorosan vonatkozik Gorbatov könyvére.

A jó példa azonban mindennél jobban bizonyít. S a jó példát is a Gorbátov-ankét szolgáltatta. A farkaslyuki ankét — amelyen hatszáz bányász vett részt — megmutatta azt, milyennek kell lenni a Gorbátov-ankétoknak. A farkaslyuki bányászok ugyanis úgy olvasták a könyvet, hogy abból mindjárt a tanulságot is levonták saját munkájukra, s nyugodtan és büszkén állíthatjuk, hogy ez az ankét szinte termelési értekezlet volt, még pedig olyan termelési értekezlet, ahol munkafelajánlások is születtek. Halmi Rezső bányamester haragtól és szégyentől pirosuló arccal beszélt arról, hogy míg a donyeciek 18 ezer tonnával tartoztak az országnak, ők 35 ezerrel tartoznak. Már pedig ők, akárcsak a donyeciek, nem olyan emberek, akik tartozni szeretnek. Branyicki József lakatos a donyeciek példája nyomán a lakatosokat, csilléseket, külszíniket mozgósította. Bánfalvi Béla vájár a toborzott munkásokkal való szeretetteljes foglalkozást hiányolta, Ekelőce Gyula élmunkás vájár pedig rámutatott arra, hogy a „Nagyapók” nemcsak a Donyec-medencében, hanem nálunk is itt vannak. Így beszélt a bánya legöregebb munkása, Danyi Gusztáv is, aki egész sor hibát lepezett le, majd beszéde végén felajánlotta, hogy brigádja 140%-ra teljesíti a normát, s ezévi tervét október 15-re befejezi.

Igy volt ez Farkaslyukon, de hasonló volt Tatabányán is, ahol Tajkov sztáhnovista vájár vonta le a tanulságot a könyvből és Kaszás András, az újonnan toborzott ötezer fiatal egyike mutatott rá Viktor és Andrej példája nyomán az ifjúság feladataira.

Ezek az ankétok — különösen a farkaslyuki — megmutatták azt az utat, amelyet a jövőben — mert még igen sok Gorbátov-ankétot kell szervezni — követni kell. A könyvterjesztés ezeknek az ankétoknak megszervezésével valójában a szén-csata egyik döntő bástyáját kapta meg, s ezt a bástyát erősíteni a terjesztők és könyvtárosok döntő feladata.

Az, hogy mi eddig csak a bányászokról beszéltünk, természetesen nem jelenti azt, hogy Gorbátov könyvét a többi dolgozó között nem kell propagálni. Loy elvtárs mozgalma megmutatta, hogy az ipari és mezőgazdasági dolgozók azonnal reagálnak minden helyes megmozdulásra és csatlakoznak hozzá. Gorbátov könyve különben sem csak a bányászoknak szól, tanulhat abból mindenki, az ötéves terv építésének bármelyik szakaszán áll is.

Ezt én magam, egy másik bányász-könyv, Volosin: *Kuznyeckij föld* című regényének ismertetése során tapasztaltam. A Bükk hegyeiben, valahol Lillafüred fölött beszélgettem erről a könyvről erdészekkel. Örömmel tapasztaltam, hogy a vita során a bányász-problémákból erdész-problémák lettek, s a bányászok tapasztalatait remekül hasznosították a Bükk erdészei is.

A terjesztési munkának azonban voltak zökkenői is. Sajnos, mindjárt az elején. Érthetetlen ugyanis, hogy a kiadó miért csak a könyvek felét, ötezer példányt juttatott el kezdetben az Állami Könyvterjesztő Vállalathoz. Ez a késedelem azzal járt, hogy először csak 1300 példányt lehetett a bányavidékre küldeni, mert a könyvből természetesen Budapestet és a vidéki városokat is el kellett látni. Ez a hiány később, az ankétok alatt is éreztette hatását, s még ott is, ahol az ankétok legjobban sikerültek — Farkaslyukon, Tatabányán — sokan keseregtek amiatt, hogy a könyvhöz azidáig nem sikerült hozzájutniok. Ezt a hiányosságot már csak nehezen pótolta azután az, hogy a második ötezernek valamennyi példányát a bányászok és bányászkönyvtárak kapták.

Ugyanakkor azonban, amikor egyes vidékeken a könyv hiányát panaszolták, máshol a már leküldött könyvek ott porosodtak a boltok polcain, s meg kell mondanunk azt is, hogy majdnem minden esetben a könyvterjesztők és a könyvtárosok hibájából. Az előbb említett pécsi példa azt bizonyítja, hogy ahol a bányászoknak megmagyarázzák a könyv jelentőségét — és főleg ahol a könyvterjesztők és könyvtárosok maguk is felismerik azt — ott fogy a könyv. Fogy pedig olyan mértékben, hogy csak állandó utánrendelésekkel lehet a bányászok igényeit kielégíteni. Ahol azonban a könyvet csak dísznek rakták a polcokra — mint például Mórón és Várpalotán — ott természetes, hogy senki sem vásárolta, hiszen amíg a könyvre a lapok és az ankétok a figyelmet fel nem hívták, a bányászok nem is tudhatták, hogy Gorbátov művének milyen aktualitása van. Sajnos, különösen vidéken, egyes elárúsítók még ma is azt hiszik, hogy könyvet csak akkor szabad eladniok, ha

bebukik a boltba egy-egy vevő. Nem tudják, hogy az elárusítónak propagandistának is kell lennie, s a lehetőségekhez képest a vásárlások irányítását is meg kell tanulnia. A vevők nem mindig tudhatják, melyek azok a könyvek, amelyek valamilyen oknál fogva fokozottabb érdeklődésükre tarthatnak számot. Ezt lehetőleg meg kell nekik magyarázni. Persze ez semmi esetre sem jelenti azt, hogy a könyvet a vevőre ráerőszakolják, de a figyelem felhívása minden esetben a kereskedelemnek is feladata.

Baj volt egyes könyvtáraknál is. Vannak ugyanis olyan könyvtárak — mint többek között a kiricsesbányai — amelyek a leküldött könyveket szinte rendszeresen visszaküldik, s az e célra létesített alapból sportfelszereléseket és a táncosoknak ruhát vásárolnak. Ezeken a helyeken is a propagandisták feladata meggyőzni az elvtársakat eljárásuk helytelenségéről.

Ezek a hibák azonban ma már egyre inkább csak elvétve jelentkeznek, és főleg azért hívtuk fel rá a figyelmet, hogy a jövőben még inkább elkerülhetők legyenek.

Az Állami Könyvterjesztő Vállalat dolgozóinak, propagandistáinak, a könyvtárosoknak feladata ma az, hogy helyes felvilágosító munkával ráirányítsák a dolgozók figyelmét erre a könyvre, és a jól szervezett ankétokon megmutassák a könyv és a termelés szoros összefüggését.

Ha ez sikerül — akkor könyvtárosok és könyvterjesztők elmondhatják, hogy jó munkát végeztek!

Aba Iván

A Szikra Könyvkiadó kiadásában megjeleni Antun Novak: „Titót szolgáltam” című könyve, melyben a szerző leleplezi a Tito-klubb aljas és népellenes politikáját. A szerzőt 1950 januárjában a prágai jugoszláv követségre osztották be. A követségen uralkodó légkör, a beosztottak fekete üzletei, kémhálózat szervezése, a Szovjetunió és a népi demokráciák elleni aljas hazugsághadjárat arra készítette Novakot, hogy elhagyja a követséget és kilépjen Tito szolgálatából. Itt szerzett élményeit könyvében drámai erővel írta meg.

Verne Gyulának kalandos s mégis kiváló nevelőhatású, magyarvonatkozású regénye a „Sándor Mátyás”, új, teljes kiadásban jelent meg az Ifjúsági Könyvkiadónál. A könyv elmondja, hogy Sándor Mátyás erdélyi gróf miként akarta 1860 táján feléleszteni az elbukott magyar szabadságharcot.

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége sztahanovisták, műszaki értelmiségiek, kiadók, fordítók, a tudományos egyesületek képviselőinek részvételével február elsején műszaki könyvkiadási ankétot rendezett. Az ankét résztvevői megbeszélték a műszaki könyvkiadás tervszerűségével, a könyvek fordításával és propagandájával kapcsolatos feladatokat.

Evtizedeken keresztül zártjellegű könyvtár volt az ország egyik legnagyobb tudományos közkönyvtára: az Országgyűlési Könyvtár. Ez Európa ötödik legnagyobb parlamenti könyvtára; 263 ezer kötettel rendelkezik. Múlt év november 7-én, az Októberi Forradalom évfordulóján megnyitotta kapuit a nagyközönség előtt, azóta egyre növekvő számban keresik fel a kutatók és érdeklődők. A könyvtár elsősorban jogi és politikai jellegű. A felszabadulás óta a könyvtárat kibővítették a marxista-leninista irodalommal és a szovjet jogi és politikai tudományos műekkel. A könyvtárba 927 féle hazai és külföldi napilap és folyóirat jár.

Nagy segítséget jelent a dolgozóknak a győri műszaki könyvtár. A könyvtárban magyar tudósok művei mellett megtalálhatók a szovjet tudomány és technika legújabb eredményeit ismertető munkák is. Negyvenöt magyar, harminc szovjet és harmincegy egyéb külföldi folyóirat és szaklap jár a könyvtárnak. A könyvtár látogatóinak száma havonta 30—40 új olvasóval gyarapszik.

Patronáló munka városi könyvtárainkban

A központi irányítás, a munka ellenőrzése, a tapasztalatcsere és a szakmai képzés fontos elemei a munka szocialista megszervezésének. A Népművelési Minisztérium és az Országos Könyvtári Központ által szervezett könyvtári patronáló munka a munkaszervezésnek ezeket az elemeit tartalmazza:

Az elmúlt év nyarának folyamán a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár a sürgősen felállítandó dunapentelei, ma sztálinvárosi városi könyvtárat patronálta. A patronáló könyvtár dolgozói segítették a könyvtárat berendezésében, két hónapon keresztül ellátták a könyvtárosi teendőket s a pentelei könyvtár könyvanyagának egy része, 1500 kötet, a patronáló könyvtár kölcsöne volt. Ugyanebben az időben több nagy fővárosi könyvtár tervében szerepelt üzemi könyvtárak patronálása.

E kezdeményezések után szervezte meg szeptemberben a Népművelési Minisztérium és az Országos Könyvtári Központ városi könyvtáraink rendszeres patronálását. A tudományos könyvtárak a felszabadulás óta kiléptek elzárkózottságukból, az utóbbi években szervezett tudományos könyvtárak pedig már nem reprezentatív ritkasággyűjtő intézmények, hanem a szocialista építés igényeit elégítik ki. A patronáló munka fontos lépése az egész magyar könyvtárügy alakulófélben lévő újjászervezésének. Nagy könyvtáraink dolgozói örömmel fogadták a patronálási megbízást. A patronálási munkából hazatért könyvtárost a többi dolgozó kérdésekkel halmozza el, tapasztalatairól több könyvtárban, a szakoktatási előadások keretében számol be. A patronálók első értekezletén, az ebben a munkában résztvevők oly szeretettel számoltak be és vetették fel kérdéseiket, mint — s talán nem túl érzélgős a hasonlat — mikor a családban a kisebb testvérek sorsát beszélik meg.

A patronáló munkára a fővárosi és a vidéki nagy könyvtárak egyaránt kaptak megbízást. Az első lépés a városi könyvtárak helyzetének pontos felvétele volt. A könyvtárak helyzetének az egyes városok könyvtári viszonyainak felmérése, gondosan, részletesen történt. A kiszállások alkalmával részletesen összeállított kérdőív alapján állapították meg a patronálók a helyzetet. A városi könyvtárak központi irányítójának, a Népművelési Minisztériumnak s a magyar könyvtárügy összefogó szervének, az Országos Könyvtári Központnak így pontos képe van városi könyvtárainkról. A patronálók az első kiszállás alkalmával felhívták a helyi tanácsok illetékeseinek figyelmét a könyvtári munka fontosságára, utalva Révai elvtársnak a szeptemberi népművelési értekezleten elhangzott beszédére. A további látogatások alkalmával is felkeresik a városi pártbizottságot és a városi tanácsot.

A patronálók megbeszélnek a városi könyvtárossal, vagy könyvtárosokkal könyvtárunk munkájának minden kérdését. Tanácsot adnak, javaslatot tesznek a könyvtár munkájának megjavítása érdekében. Városi könyvtáraink között alig egy-kettő van, mely régebbiről komolyabb mennyiségű könyvanyaggal és fejlettebb könyvtári technikával, ma is megfelelő, képzett könyvtárosokkal rendelkezik. Legtöbb városunk mindenki számára nyitva álló városi könyvtárt csak az elmúlt évben, vagy években kapott. A könyvtárosok más munkahelyekről kerültek a könyvtárba, szeretik a munkájukat és nagyon sokat akarnak tanulni. A városi könyvtárak dolgozói tehát szintén nagy örömmel fogadták a patronálási munka megindulását. A patronáló könyvtárossal kölcsönösen megbeszélnek könyvtári tapasztalataikat. Tanulnak ebből a könyvtártechnikai téren elmaradottabb városi könyvtárak s az olvasóközönséggel lazább kapcsolatban álló tudományos könyvtárak dolgozói is. A patronáló könyvtárak vezetői ideológiailag és szakmailag képzett dolgozókat igyekeztek megbízni a patronálási munkával, a városi könyvtárosoknak adott, a politikai nevelő munkára és a szakmai feladatok ellátására vonatkozó tanácsaik így hozzájárulnak a városi könyvtárosok képzettségének emeléséhez.

Fejlődő, erősödő városi könyvtárainknak sok nehézséggel kell megküzdeniök. A közös problémákon túl, — leltározás, katalóguskészítés, sejejtés, az ifjúsági részleg felállítása stb., — minden városi könyvtárnak külön-külön megvannak a saját nehézségei. Külön-külön adottságokkal is rendelkeznek azonban e könyvtárak. A patronálási munka igyekszik a könyvtáraknak segíteni a nehézségek áthidalásában, az adottságok felhasználásában, segít a könyvtárak irányító és felügyeleti hatóságának, biztosítja, — hatáskörén belül, — a városi könyvtárak munkájának ellenőrzését, kiépíti a könyvtárak közötti kapcsolatot, a tapasztalatcserét és emeli a városi könyvtárosok képzettségét.

Szeretném még elmondani, hogy a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár ma Heves megye városi könyvtárait patronálja. A végzett munkáról néhány szóban megemlékezem, a példák jól rávilágítanak a patronáló munkára. Egerben a városi könyvtár a körzeti könyvtár szomszédságában működik, a körzeti könyvtárosok közvetlenül segítik a városi könyvtárosokat. A könyvtár a különböző klerikális egyletektől örökölt könyveket, ezeket a könyvtáros alaposan átnézte, a kéteseket együtt vizsgáltuk át. A régi városi könyvtár anyagából együttes munkával kiválasztottuk a használható műveket. Az olvasók aránylag kevés ismeretterjesztő művet kölcsönöztek, a Fővárosi Könyvtár tapasztalatai alapján megbeszéltük, hogyan lehet velük megkedveltetni az ismeretterjesztő művek olvasását. Jó a könyvtár propagandája, a hangos h iradót, a helyi sajtót, az üzem- és iskolalátogatásokat felhasználja a könyvtáros az olvasótoborzásra. Erről beszámoltam a gyöngyösvárosi könyvtárosnak. Gyöngyösön egyébként a kölcsönzés mellett történő leltározást, katalógizálást ismertettem, a sztálinvárosi tapasztalatok alapján. Együttesen írtuk össze a rendelendő folyóiratokat. Mintákat vittem mindegyik könyvtárba jól bevált választólapjainkból. Javaslatomra meghosszabbították a nyitvatartási időt. Hatvanban a tanács nem oldotta meg a könyvtáros személyének kérdését, felhívtam a népművelési előadó figyelmét az ügy fontosságára. Természetesen maradtak megoldatlan kérdések. Ezekről a patronáló a Minisztériumban számol be. Ilyen az egységes nyomtatványok, a szakozás, Egerben a helyiség kérdése.

A tapasztalatok alapján szükséges és hasznos lenne, hogy a patronálási munkát kiterjesszük nagyobb üzemi és tömegszervezeti könyvtárak munkájára is.

Marót Miklós

Műszaki könyveinkről

A jó műszaki könyvek hatalmas fegyvert jelentenek szakmunkásaink, műszaki kádereink nevelésében. Az öt éves tervben előttünk álló feladatok minden területen új kérdéseket vetnek fel, szakembereink számára sokszor szokatlan kérdéseket, melyek megoldása megköveteli állandó szakmai fejlődésüket. A szakmai színvonal emelésének legdöntőbb eszköze műszaki embereinknek a régi rendszerben kielégítetlenül maradt vágya, a jó magyarnyelvű szakkönyv.

Ismeretes, hogy a magyar műszaki szakirodalom megteremtése terén hatalmas eredményeket értünk el. Tudományos és műszaki könyvkiadásunk fejlődését jellemzi, hogy míg a Tudományos Akadémia 1930 és 1945 között 159 könyvet adott ki, összesen 238.000 példányban, addig 1951-ben ugyancsak a Tudományos Akadémia Kiadója 147 munkát jelentetett meg 269.700 példányban. Egy év alatt tehát nagyobb példányszámban majdnem annyi tudományos könyv került az olvasókhöz, mint a kapitalizmus utolsó 15 esztendejében. Műszaki könyvkiadásunk növekedését mutatja, hogy 1936—37 és 38-ban Magyarországon összesen 82 műszaki könyv, 1949-ben mintegy 200, 1951-ben több, mint 500 műszaki könyv jelent meg, 1952-re pedig 800 műszaki könyv szerepel a könyvkiadási tervekben. Eredményeink túlnyomórészt a Szovjetunió műszaki és tudományos támogatásával, a szovjet műszaki irodalom nyomán jöttek létre, de megállapítható, hogy ehhez a magyar szakírók viszonylag keveset adtak hozzá. A hatalmas mennyiségű növekedés mögött elmaradás tapasztalható a kiadás tervszerűsége és a könyvek minősége tekintetében. Műszaki könyvkiadásunk ma sem képes teljes mértékben kielégíteni ipari fejlődésünk követelményeit, aminek gyakran az az oka, hogy a könyvek nem jutnak el azokhoz a szakemberekhez, akiknek arra elsősorban szükségük van.

Ezek a körülmények késztették a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségét arra, hogy megbeszélésre hívja össze a tudományos élet vezetőit, az üzemek műszaki dolgozóit és a könyvek kiadásával, terjesztésével foglalkozó szervezeteket. Az eredmények mellett hiányosságként állapította meg az ankét, hogy műszaki könyvkiadásunk még mindig nem eléggé igazodik a népgazdaság szük-

ségleteihez, a könyvkiadási tervek elkészítésében nem vesznek részt eléggé a műszakiak széles rétegei. A tervezésnél ma is nagyrészt abból indulnak ki, hogy milyen szovjet könyvek állnak jelenleg rendelkezésünkre, illetve milyen szakíró gárdával rendelkezünk. Jóllehet a fenti körülmények rendkívül fontosak, azonban nem képezhetik kizárólagos alapját a műszaki könyvkiadási terveknek. Ebből származik például, hogy lefordítottak olyan régebbi kiadású szovjet könyveket, amelyeknél sokkal korszerűbbek is megjelentek már a Szovjetunióban, vagy pedig olyan könyvek kerültek kiadásra, amelyekben ismertetett módszerek, eljárások megvalósítására még hosszú ideig nem kerülhet sor. Ahhoz, hogy a műszaki könyvkiadás tervszerűségét fokozzuk, az ipar és tudomány jelenlegi és távlati szükségleteiből kiindulva több évre előre kell tervezni és ebben a műszaki dolgozók széles rétegeinek, a tudományos egyesületeknek segítségére kell támaszkodni. A tervek végrehajtása során nagyobb figyelmet kell fordítani a könyvek olvasóinak véleményére, javaslataira, kritikájára. Ebben a munkában hatalmas szerep vár az üzemi könyvtárosokra, akiknek foglalkozniuk kell a könyvek olvasásának megszervezésén túl azzal is, hogy az olvasók véleményét, bírálatát felszínre hozzák és ezzel segítséget nyújtsanak a könyvek szerzőinek.

Rákosi elvtárs Pártunk II. Kongresszusán megállapította: „Most kezdünk ráterni, hogy a tapasztalatoknak azt a mérhetetlen tárházát, amely a szovjet szakirodalomban van lefektetve, a mi szocialista építésünk számára hozzáférhetővé és felhasználhatóvá tegyük.” Rendkívül megnövekedett a szovjet könyvek, fordítások iránti kereslet az utóbbi években, azonban a fordítások szakszerűsége, nyelvezete és általában a minősége közel sem kielégítő. Ez gyakran nehezíti a szovjet műszaki és tudományos eredmények átvételét, sőt sokszor helytelen képet ad a szovjet technikáról. A bajok túlnyomórészt a fordítók technikai ismereteinek hiányából és a mérnökök nyelvi nehézségeiből származnak. Fokozott gondot kell fordítani mérnökeink és technikusaink orosz nyelvtanulására, mert bármilyen nagy tömegben fordítjuk le a szovjet könyveket, semmiképpen sem pótolhatjuk az orosz nyelv tudását. A szakterületek annyira szétágazók, a szovjet irodalom annyira gazdag, hogy olyan mértékben sohasem fogunk tudni fordításokat kibocsátani, mint azt a műszaki feladatok megkövetelik. Megállapította az ankét azt is, hogy minél nagyobb számban kell megjelentetni olyan alapvető szovjet munkákat, mint a Gépipari Tudományos Egyesület segítségével megjelenő Gépipari Enciklopédia. Foglalkoznunk kell továbbá eredeti szovjet munkák alapján a magyar viszonyoknak megfelelő műszaki könyvek megírásával is.

A szovjet könyvek felhasználásánál gyakran találkozunk azzal a nehézséggel, hogy az érdeklődők nem ismerik a nyelvet és a könyvcímek után nehezen tudnak tájékozódni az irodalomban. Szükséges az olvasók munkáját megkönnyíteni azzal is, hogy a szovjet könyvek tartalomjegyzékei, annotációi lefordításra kerüljenek, hasonlóképpen, mint ahogy ezt a MTESz Szovjet Műszaki Könyvtára megkezdte.

A műszaki könyvkiadás tervszerűségének, a műszaki könyvek színvonalának javításán túl legfontosabb feladatunk, hogy a műszaki könyvek propagandájának, terjesztésének munkáját megjavítsuk és ezen keresztül biztosítsuk, hogy a könyvek eljussanak azokhoz, akiknek azokat fel kell használniuk. Az ankét behatóan foglalkozott a műszaki könyvpropaganda, könyvterjesztés kérdéseivel. Megállapította, hogy könyvterjesztésünknek ma már a könyvek eladása nem jelent nehézséget. Ma a könyvterjesztésnek, illetve könyvpropagandának az a legfontosabb feladata, hogy minden könyv ahhoz az olvasóréteghez jusson el, amelynek erre legnagyobb szüksége van.

A könyvpropaganda értelemszerűen két részre osztható: a meglévő, már rendelkezésünkre álló műszaki könyvek propagandájára és a kiadásra tervbevett könyvek propagandájára.

Gondoskodni kell arról, hogy az új könyvek megjelenéséről tudomást szerezzenek azok a dolgozók, akik számára elsősorban hasznos a megjelenő könyv és biztosítani kell, hogy el is jussanak a könyvek az érdeklődőkhöz.

E célnak elérése érdekében az ankét az alábbi módszereket javasolta:

1. Azokba az üzemekbe, ahol nincs külön szakkönyvtár, a tömegszervezetek segítségével az üzemi könyvtárosok mellé társadalmi munkában műszaki szakkönyvtárosokat kell kijelölni, akiknek feladata figyelemmel kísérni az üzem munkáját érintő szakkönyvek megjelenését és rendszeresen foglalkozni a műszaki könyvek propagandájával.

2. Új műszaki könyvek megjelenése előtt szükséges, hogy a kiadóvállalatok tájékoztassák az üzemeket a könyvek címén túl azok témájáról is, arról, hogy mennyiben segítheti elő az üzem termelő munkáját, műszaki feladatait a szóbanforgó könyv.

3. Még az új könyv megjelenése előtt megfelelő színvonalú ismertetés alapján foglalkozzék a könyvvel a *Könyvbarát*, a szaklapok, egyéb folyóiratok, Újítók Lapja, üzemi és szakszervezeti lapok és a lehetőséghez képest a napilapok, valamint a rádió is. Használjuk fel erre a célra az üzemrészleg faliújságjait. Így műszaki értelmiségünk, élenjáró szakmunkásaink, újítóink, sztahanovistáink tudomást szerezhetnek az őket érdeklő új könyvekről már megjelenésük előtt.

Ezzel a szervező- és propagandamunkával lehetővé válik, hogy áttérjünk az előjegyzéses vásárlás módszerére a Szovjetunió példája nyomán, ezzel sok segítséget nyújtunk a kiadással és könyvterjesztéssel foglalkozó szervezeteknek és egyben biztosítjuk, hogy a könyv valóban a legmegfelelőbb helyre kerül.

Meglévő műszaki könyveink fokozott felhasználása terén is számos tennivaló van. Ezek közül a legfontosabbak:

1. Jó szakkatalógusok, amelyekben a különböző kiadók kiadványai együttesen megtalálhatók.

2. Jó könyvdokumentáció kiépítése. Ez túlnyomórészt a könyvtárak feladata, különösen az üzemi könyvtáraké.

3. Kiemelkedő műszaki könyveink ismertetésére, megvitatására ankétokat kell rendezni, mint pl. a Bányász-Kohász Egyesület által rendezett Geleji: Kohógéptan című könyv ankétja, amely a könyvpropagandán túl jelentős segítséget nyújtott a könyv írójának, Geleji professzornak.

4. Meg kell szervezni a könyvtárak közötti együttműködést, hogy az érdeklődők a nehezen hozzáférhető szakkönyvekhez is hozzájuthassanak.

5. Gondot kell fordítani mindenütt a könyvtárak anyagának feldolgozására, decimálására és arra, hogy a könyvtárak megjelöljék, milyen színvonalú olvasó számára szó' a könyv (szakmunkás, technikus, mérnök, stb.).

6. Nagyobb figyelmet kell fordítani szakképzett könyvtárosok képzésének kérdésére.

7. Gyakrabban kell műszaki könyvkiállításokat rendezni a fővárosban és vidéken, esetleg vándorkiállítások formájában.

Szeretnénk, ha erre a cikke minél több üzemi könyvtáros válaszolna és válaszukban segítséget nyújtanának a műszaki könyvkiadás továbbfejlesztéséhez és ahhoz, hogy szorosabbra fűzzük a műszaki dolgozóknak az üzemi könyvtárosokkal való kapcsolatát.

Piukovich Sándor

Falusi könyvankétok tapasztalatai

A téli idény legalkalmasabb arra, hogy a még eddig nem olvasó falusi dolgozókkal is megszeretessük az olvasást, a könyvet. Ennek egyik legeredményesebb formája, a könyvankétok, olvasómegbeszélések szervezése.

A földművesszövetkezetek azt a feladatot kapták, hogy a tanácsokkal együttműködve könyvankétokat szervezzenek. Ezekre az ankétokra az Allami Könyvterjesztő Vállalat központi előadókat küldött ki. Az ankéton Nyikolajeva: Aratás c. könyvét, Veres Péter: Próbátételét és az „Új barázdát szánt az eké”-t ismertették az előadók.

A tapasztalatok azt mutatták, hogy ahol az elvtársak jó szervezőmunkát végeztek, ott az ankétok jól sikerültek.

A farmosi könyvankét megszervezésében a nagykátaai járási Tanács nagy segítségét nyújt. Így sikerült elérni, hogy a járás több községéből jöttek át érdeklődő csoportok a könyvmegbeszélésre. A szakadó eső ellenére is, több mint kétszázan hallgatták végig nagy érdeklődéssel az előadást. Az ankétot a földművesszövetkezet könyvfelelőse, Szabó Sándor elvtárs könyvvásárral kötötte össze, melyen 500,— Ft értékű könyvet vásároltak a falu dolgozói.

Környén a Népkönyvtár rendezett könyvkiállítást az ankéton, melyet Dobozi Imre író tartott meg. A községben már jóelőre propagálták, hogy Dobozi Imre jön le az ankétára. Az ankét napjáig a földművesszövetkezeti boltban 40 példány könyvet adtak el az író „Türkevé” című művéből. Az ankéton a felszólalók közül többen kérték, hogy az író beszéljen saját munkájáról is.

Gárdoson Vasvári István fiatal író tartotta meg a könyvismertetést. Előadása után a faluban megtalálható egyetlen könyvét azonnal megvásárolták és még igen sokan keresték. Az előadást 350-en hallgatták végig nagy figyelemmel. Itt zavaró körülmény volt az, hogy az előadást pár leitatott fiatalember közbeszólásával zavarta. Az is zavarólag hatott, hogy a kultúrtermet, melyben az ankétot tartották, vékony fal választotta el a kocsmától, ahol egy ittas társaság lármásan mulatott.

Rosszul szervezték meg az ankétot a Baranya megyei Szentlőrincen, ahol huszonöt-en jöttek össze a Budapestről érkezett előadót meghallgatni. Az ankétról dobolással értesítették a falu dolgozóit, de a tömegszervezetek és a népnevelőket nem mozgósították a könyvankét sikere érdekében. Az ankétal egyidőben mozielőadások is voltak.

Az egyházasradóci földművesszövetkezet most készül az első könyvankét megszervezésére. A Tanács nagy segítséget nyújt a szervezésben. Névreszóló meghívókat küldenek ki, a népnevelők pedig vállalták, hogy mindegyikük 3—4 falusi dolgozót hoz el az ankétára.

Józsán a Tanács és a tömegszervezetek jó népnevelőmunkával, házi agitációval segítették elő az első könyvankétot. A népművelési ügyvezető kitűnő kultúrműsoral készült az ankétára. A mozihelyiség zsúfolásig megtelt és 100-ra teheő azoknak a száma, akik kintrekedtek. Révész Tibor előadása után 15 dolgozó paraszt szólalt fel.

Tóth István dolgozó paraszt az előadás hatása alatt kijelentette, itt az ideje, hogy Józsán is hozzáfogjunk termelőszövetkezet megszervezéséhez. Az utolsó felszólaló Kovács Andor párttitkár elvtárs volt, aki megköszönte a pártszervezet és a falu dolgozói nevében az előadást: „Jobb munkával feleljen a falu a mai irodalmi estre. Azt üzenjük a városi dolgozóknak, a munkásosztálynak, hogy a józsaiai tudni fogják kötelelességüket” — fejezte be felszólalását.

Tiszalucan nem vették igénybe a Párt segítségét és ez rányomta bélyegét az egész rendezvényre. Még a népművelési ügyvezető sem tudott arról, hogy könyvankét lesz és így az utolsó percben, amikor az előadó már megérkezett, kötötték össze az előadást a Szabad Föld téli estével. Nagy hiba volt az is, hogy a termelőszövetkezeti csoportokat sem értesítették. A hallgatóság nem is számított a könyvismertető előadásra és így egyetlen hozzászóló sem volt.

Tállyán az MNDSz-helyeség szépen feldíszítették és igen szép szakosított könyvkiállítást is rendeztek. A népművelési ügyvezető értékes műsoral készült, hogy az ankétot ünnepélyessé tegye. A szervezésnél azonban a könnyebb módszereket választották az elvtársak: a Párt, a Tanács, a tömegszervezetek funkcionáriusait és a földművesszövetkezet dolgozóit mozgósították, de nem folytattak népnevelő háziagitációt. Így hiányoztak az ankétról az egyszerű falusi dolgozók és bányászok.

A könyvmegbeszélések rendezőinek tisztában kell lenniök azzal, hogy azok a kultúra terjesztését szolgálják és ezért elsősorban a falu dolgozóit kell abba bevonni.

Az izsáki dolgozók csak két nappal előbb értesültek az ankétról. Sem a Tanács, sem a földművesszövetkezet nem készítette ezt elő megfelelő propagandával. A falusi dolgozókat úgyilátszik jobban érdekelte a könyvismertető előadás, mint azokat, akiknek feladatuk lett volna annak jó megszervezése. Százhetvenen jelentek meg az előadáson

és nagy érdeklődéssel hallgatták meg a majdnem teljesen sötét teremben, mert még világitásról sem gondoskodtak.

Pusztamonostoron a januári könyvankétot a Tanács szervezte meg. A földműveszövetkezet dolgozói nem vették ki részüket a propagandából. A propagandát két nappal az ankét előtt kezdték meg és így nem lehet csodálkozni azon, hogy csak százhuszan jelentek meg és csak két hozzászóló volt a nivós előadáson. Míg az októberin négyszázan jelentek meg.

A fenti tapasztalatok megmutatták, hogy ahol a tanácsok és földműveszövetkezetek dolgozói szívügyüknek tekintik a könyvmegbeszélések szervezését, ott az ankétok jól sikerülnek és nagy lépéssel viszik előre a kultúrforradalom ügyét.

Dorogi Sándor, az ország legjobb földműveszövetkezeti könyvfelelőse

Békésszentandrásan nincsen ma boldogabb ember Dorogi Sándornál. Kitűnő munkájának jutalmaként az országos falusi könyvterjesztési versenyben elnyerte **AZ ORSZÁG LEGJOBB FÖLDMŰVESSZÖVETKEZETI KÖNYVFELELŐSE** címét.

Arra a kérdésemre, hogyan érte ezt el, megmutatja a szövetkezeti bolt kirakatait. A kettő közül az egyik könyvkirakat. Olyan gonddal, ízléssel van berendezve hogy bármelyik városi könyvesbolt kirakatával felveheti a versenyt. A másik kirakatban textilárúk vannak, de ezek között is több könyvet helyezett el Dorogi elvtárs, még hozzá *kinyitva*, úgy, hogy aki megáll a kirakat előtt, a kitett könyvekben olvashat.

— Igen sok könyv kelt el úgy, hogy bejöttek a boltba s kérték azt a könyvet, amelyiket a kirakatban kezdtek el olvasni. Az üzletben szépen szakosítva, a legszembetűnőbb helyen sorakoznak a könyvek, a pultot is elborítják, a vevők bármikor belelapozhatnak.

— Nemcsak itt árusítunk könyveket, minden megmozdulásra kivisszük őket: bálba, sportpályára, műsorok estékre. Szabad Föld Téli Estékre. A Párt és a Tanács is nagy segítséget nyújtanak; ha könyvkiállítást rendezünk, a népnevelők szétviszik híret és meghívják a falu dolgozóit.

— Békésszentandrás hoz nagy tanyavilág tartozik. Olvastam, hogy a Szovjetunióban a távoleső tanyákra ú. n. vándor könyvtárak juttatják el a könyveket. Én is így tettem. A községi mezőőröknek adtam ki néhány könyvet és könyvjegyzéket, hogy jártukban-keltükben ajánlják a tanyákon. A mezőőrök minden könyvet eladtak és megrendelésekkel tértek vissza. Magam is kimentem a tanyavilágba. Először kiüzentem Virág Imre bácsinak, hívja össze a szomszédokat. Vasárnap aztán 15—20 könyvet beleraktam a hátizsákba és kimentem hozzájuk. Együtt volt a szomszédok, kézről-kézre jártak a könyvek. Kérdőzködtek, én meg elmondtam melyikben mi van. Megtehettem, mert sokat olvastam magam is, amelyiket pedig nem olvastam, annak a *Könyvbarát* ismertetéséből tudtam a tartalmát. Egy szó, mint száz, üres hátizsákkal jöttem vissza a tanyáról.

— Az MNDSZ asszonyok, a DISZ-fiatalok és az úttörő pajtások is segítenek munkámban. Ambrus Imre dolgozóparaszti Atalakon — ez a legsűrűbben lakott tanyai rész — rendezett könyvkiállítást. Bencsik Ferenc gyümölcsstermelő csoport megalakításán fáradozott. Úgy kezdte, hogy a gyümölcsstermesztéssel foglalkozó szakkönyvekkel járta sorra a gazdákat. Nemsokára meg is alakult a szövetkezetben belül a gyümölcsstermelő csoport. A rizstermelő, gyapottermelő és méhésztársak tagjai is beszerzik az őket érdeklő szakkönyveket.

— Mondtam már, hogy magam is sokat olvasok. Nem múlik el este, hogy 30—40 oldalt el ne olvassék. Legjobban a falusi tárgyú könyveket szeretem. Ezek nagy segítségemre vannak, hogy kiismerjem magam a falusi osztályharc viszonyai között.

— Nagy segítségemre van az Állami Könyvterjesztő Vállalat havi tájékoztatója: a *Könyvfelelős* is. Megismerem belőle mások munkamódszereit és tanulok mások hibáin.

— Nem is elégszem meg az eddigi eredményekkel. Most szerveztem be a tanyai levélhordókat a könyvterjesztésbe. Ezután ők is visznek magukkal könyveket a tanyavilágba.

— Szóval szép mesterség a könyvterjesztés Dorogi elvtárs? — kértem tőle.

Csillog a szeme, ahogy feleli:

— A szocialista könyvek terjesztése nem mesterség — hivatás.

W. F.

A Szabad Nép bírálatának eredménye

A „Szabad Nép” a közeimultban foglalkozott a Ganz Vagongyár könyvtármunkájával, olvasómozgalmával. A jelentős eredmények mellett, rámutatott arra, hogy ni gátolja az olvasómozgalom egészséges fejlődését. A hibákhoz nagymértékben hozzájárult az üzemi bizottság nemtörődőmsége, mert figyelmen kívül hagyta a könyvtármunka megjavítására irányuló határozatokat. Így fordulhatott elő az, hogy hosszú időn keresztül elhanyagolták a könyvtárosok aktívák képzését, hogy egyes műhelybizottságok még ma sem tartják fontosnak könyvtármunkát, de az irányítás hiánya mutatkozik abban is, hogy a könyvtárban kevés gondot fordítottak az új magyar irodalom, valamint a szakmai könyvek vásárlására és terjesztésére.

A Ganz Vagongyár kultúrbizottsága megértette és magáévá tette a bírálatot és komolyan hozzáfogott a hibák kijavításához. Felismerték azt, hogy a szakmai könyvek, a sztahanovista munkamódszereket tartalmazó írások milyen nagy mértékben tudják segíteni a termelés fokozását, a munkaversényt.

Elhatározták tehát, hogy a műhelykönyvtárosok között versenyt indítanak a szakmai könyvek terjesztésére, és ezzel egyidejűleg igyekeznek több műszaki könyvet is beszerezni. A műhelykönyvtárosok lelkesedéssel kapcsolódtak be ebbe a mozgalomba és vállalták, hogy Rákosi elvtárs születésnapjára 25%-ra emelik a műszaki könyvek olvasottságát az eddigi 10—15%-kal szemben.

Ennek a munkának már mutatkoznak is az eredményei. A Vöröscsillag könyvtárban 1½ hét alatt 5%-kal emelkedett a műszaki könyvek forgalma, de a műhelykönyvtárosok sem maradnak le. Selyem elvtárs az 511-es műhely könyvtárosa örömmel közölte, hogy az ő műhelyében is megnövekedett az érdeklődés. A 26 új műszaki könyvből egy nap alatt 11 könyvet vittek ki a dolgozók. Büszke arra, hogy a DISZ-brigád. — mely-

nek átlagos teljesítménye 203%. minden egyes tagja tanulmányozza a műszaki könyveket.

A termelési értekezletet is felhasználják és ismertetnek néhány új műszaki könyvet. Ugyanezt a módszert követi az 545-ös műhely könyvtárosa is, aki a termelési értekezletre műszaki könyvkiállítással készül. Mindkét műhely könyvtárosát támogatja ebben a munkájában a műhelybizottság.

Azonban nem minden műhelybizottság érteite meg a kezdeményezés fontosságát. Regász elvtárs az 546-os műhely titkára úgy próbált a hibákon javítani, hogy a „Szabad Nép” cikkét kiakasztotta a falijúrágra és ő maga kivitt 3 könyvet a könyvtárból. Eredmény természetesen nincs is a kritika óta.

A súlyosabb hiba az, hogy maga az üzembizottság sem igyekezett változtatni a könyvtármunkával kapcsolatos álláspontján. Nem támogatja sem a kultúrbizottságot ebben a kezdeményezésben, sem pedig a műhelykönyvtárosokat. Ezért nem látja még minden műhelybizottság, hogy mi a feladatuk ennek a mozgalomnak szélesítésében. Ezért fordulhat elő, hogy sok esetben a bizalmiakat, a szakszervezeti funkcionáriusokat nem találjuk sem a műhelykönyvtár, sem pedig a központi könyvtár olvasói között.

Ahhoz pedig, hogy a Ganz Vagongyár könyvtárosainak ez a kezdeményezése sikerrel járjon, meg kell szívlelnie végre az üzemi bizottságnak is az őt ért kritikát és úgy kell tekintenie ezt a mozgalmat, mint egyik komoly segítőjét a termelésnek, a terv teljesítésének. Csak az üzemi bizottság teljes támogatásával tudják a könyvtármunka többi hiányosságait is kijavítani és a Ganz Vagongyár könyvtárát valóban mintakönyvtárrá fejleszteni.

Karácsony Jánosné
Vasas Szakszervezet kult. o.

KÖNYVISMERTETÉSEK

Zrinyi Miklós válogatott művei

Magyar Klasszikusok
Szépirodalmi Könyvkiadó

A Magyar Klasszikusok nagyfontosságú sorozatának rendeltetése az, hogy népünk nagy íróinak munkáit, haladó és forradalmi hagyományainkat alkalmas válogatásban, megfelelő előszókkal ellátva bocsássa dolgozóink rendelkezésére. Népünk meg akarja ismerni multját és tanulni akar belőle. És ezt a multat legszemléletesebben nagy klasszikusaink művein keresztül ismeri meg, azoknak az alkotásoknak tükrében, amelyek méltóan és valóságosan ábrázolják korukat.

Elmúlt korok megközelítése nem könnyű feladat. Klasszikus íróink alkotásai régi időknek a maitól eltérő társadalmi viszonylatai között keletkeztek, nyelvünk fejlődésének és irodalmi izlésünk alakulásának ma már meghaladott szakaszában. Ezért megértésük, méltánylásuk elé akadályok tornyosulnak. S minél régiebb korban élt az író, minél távolabb esik tőlünk műve időben, annál szélesebb hidat kell verni megértésük számára. Ennek a hídnak a megépítése a megfelelő válogatás és elsősorban az előszó feladata. A Magyar Klasszikusok eddigi előszóírói sokszor estek abba a hibába, hogy míg bőven és részletesen ismertették az író életének és a mű keletkezésének társadalmi viszonyait, részletesen elemezték az alkotó szerepét kora politikai alakulásában, megfedkeztek arról a nyelvi és esztétikai fejlődésről, amelyen a bemutatott mű keletkezésének kora és a mi korunk közt eltelt időben a magyar irodalom átment. Megfedkeztek a mű költői, irodalmi, esztétikai értékeléséről. Régi művek szépségei, mint a műkincsek, néha csak szakavatott vezető tolmácsolásával nyitják meg igazi mélyeiket. Az előszó csak az adatokat felsoroló lexikon szerepét vállalta, nem a vezetőét.

Zrinyi Miklósnak, a XVII. század közepén működött nagy katonairónak műve sok magyarázatra, gondos és szeretetteljes ismertetésre szorul a mai olvasó előtt. Nagy költeményének nyelve régies, verselése már saját korában is puritán, nehézkes és kissé dudogó volt. Halhatatlanná a nagyszerű tartalom teszi és a tartalomhoz méreteiben méltó szerkezet, a reális és meggyőző ábrázolás. Zrinyi Miklós aki nagy hőskölteményében, a Szigeti Veszedelemben szépapjának, a szigetvári hősnak dicsőséges helyállítását és hősi halálát énekli meg, maga is — ha száz esztendővel később is — tevékeny részese a török elleni háborúnak, legfőbb vezetője, szervezője a nemzet lelki és katonai ellenállásának. Olyan tárgyról ír tehát, amelynek részese ő is, hősi époszában hős ábrázolja a hőst. Minden sorát a belülről látott valóság ismerete hatja át. Szigetvár elbukik ugyan, de hősei megmutatták az utat: ha az egész magyarság felemelkedik arra az erkölcsi fokra, ahol a vár védői állottak, akkor nincs ellenség, mely legyőzze a magyar nemzet erőit.

Klaniczay Tibor, az előszó írója, részletes és szeretetteljes elemzéssel követi a költő ábrázolásának titkait. Pontosan megmutatja, hogyan lesz az alapszeme szerkezetű, felhívja figyelmünket a mű reális ábrázoló erejére, a tárgyi valóság fölényes ismeretére, a jellemzés hitelességére, a nyelv dübörgő, a tárgyhoz méltó pátoszára. Kár, hogy nem foglalkozott valamivel részletesebben a Zrinyiás szajátos verselésével, a verssorok értelmi tagolásán alapuló ritmikával is és nem figyelmeztette olvasóit nyomatékosabban arra, hogy ne az Arany János Toldijának tizenkettes sorai által közismertté vált dallamot keressék Zrinyi tizenkettesiben.

A kötet jelentős részét tölti ki Zrinyinek eddig meglehetősen nehezen hozzáférhető prózája. Ez a próza politikai és elsősorban katonai természetű. Zrinyi minden idők egyik leghatalmasabb stratégájának és taktikusának bizonyul katonai írásaiban. „Olyan haladó katonai elveket fektetett le, amelyeket ma is ismerniök kellene néphadseregünk tisztjeinek” — írta róla *Farkas Mihály*. — „Tábori kis trakta” és „Vitéz hadnagy” című művei nagy, elmélyült elméleti tudás és okos gyakorlati felismerések hangján tárgyalják a katonai élet és a hadviselés döntő fontosságú kérdéseit. De még ezeknél is fontosabbak azok a művei, amelyekben

a hadviselés alapját, a nemzet politikai és katonai öntudatának kérdéseit tárgyalja, a „Mátyás király életéről való elmélkedés” és a „Török áfium ellen való orvosság”. Zrinyi eszménye a modern hadviselésben egyedül hasznavehető, a nép tömegeire alapozott reguláris hadsereg, amelyhez hasonlót a török elleni háború során a Hunyadiak alkottak meg, és amelyet a züllött feudalizmus széthúzása — az ország katasztrófájára — megsemmisített. Ezért a hadseregért harcol Zrinyi a „publicista” eszközeivel is, ha kell, a nádorságról szóló és a Montecuccoli ellen kiadott mőro gúnyú röpiratával. Olyan hadsereg megteremtését hirdette, amely egy a néppel, ezért szellemének örököse az a felszabadult magyar nép, amely hosszú évszázadok után végre saját hatalmas néphadseregében bízhatik. *Keszi Imre*

Lukács György: Nagy orosz realisták

Szikra

Minden irodalomtörténeti mű, minden kritika értékét nagyrészt azon mérhetjük le, hogy a mult nagy alkotásainak elemzésekor, klasszikus remekek erényeinek és hibáinak taglalásakor mondanivalója mennyiben élő mai ideológiai, irodalmi, művészi problémáink, ideológiai, irodalmi, művészi életünk számára Lukács György írásait nemcsak azért tanulmányoztuk és tanulmányozzuk, mert egyes műalkotások kitűnő elemzését adják, hanem azért is, mert megtanítanak a műalkotások vizsgálatának módszerére — és ezen keresztül feleletet adnak mai irodalmi kérdéseinkre is.

Lukács György most megjelent könyve — a *Nagy orosz realisták* harmadik, bővített kiadása — egy kétkötetes mű első része; a második rész a szovjet irodalom kérdéseivel, a szocialista realizmus elvi problémáival és egyes szocialista realista művek elemzésével foglalkozik majd. Ez a kötet Puskinról, a forradalmi demokratákról, Dostojevszkijről, Tolsztojról szóló tanulmányokat foglal magába.

Lehetetlen itt minden kérdésre kitérnünk; csak két fontosabb problémát kívánunk érinteni.

„Példaadó az orosz író állásfoglalása az élethez és az irodalomhoz. Ebben a kérdésben a legfontosabb a Tolsztojról és Dostojevszkijről alkotott következtü reakciók felfogást lerombolni. És ezzel karöltve megérteni irodalmi nagyságuknak emberi gyökereit. A legfontosabb: az írók emberi és művészi összeforrottsága valamely nagy és progresszív népi mozgalommal” — írja Lukács György az első kiadás előszavában. Valóban, a kritikai realisták ismeretében mai irodalmunk számára a döntő és a legfontosabb annak elsajátítása és magasabb fokon történő követése, ahogyan koruk valósága, koruk társadalmi emberi problémái felé fordultak. Lukács konkrét elemzés során mutatja ki, hogy a nagy orosz realisták ezer szállal kapcsolódtak koruk társadalmi kérdéseihöz s műveik annyiban maradandóak és művésziek, amennyiben egyenértékűen fejezik ki azokat az alapvető társadalmi-emberi kérdéseket, ellentmondásokat, amelyek korukat és sajátmágukat foglalkoztatták. Tolsztoj tanulmányában Lenint idézi, aki Tolsztojt „az orosz forradalom tükré”-nek tekinti, művében az 1905-ös forradalom zseniális ábrázolását látja a maga erényeivel és fogyatékoságaival együtt, mely Tolsztoj szemléletében, a világtörténelmi nagyság és a gyermeki együgyűség szétválaszthatatlan keverékében jelenkezik. Lukács Tolsztoj művét — a lenini alapelvek szellemében — a korról szoros egységben vizsgálja: Nyugaton lezajlottak már a polgári forradalmak, a burzsoázia megalkuvása és a becsületes polgári művészek kiábrándulása van napirenden: ez adja meg a nyugati polgári irodalom realista elemeinek hanyatlását; Oroszország még polgári forradalommal terhes: az orosz művész, aki meg tudja és meg meri látni a társadalom alapvető ellentmondásait, a parasztság felháborodását ábrázolja a földbirtokos és tőkés kizsákmányolás ellen, az orosz társadalom „két nemzet”-ének kibékíthetetlen ellenétét és harcát. Tolsztoj azért nagy író — fejti ki Lukács — mert korának e lényegi kérdéseit fejezi ki művében, naiv és gyermeketeg szemléletmódjával együtt is látja ezeket a problémákat és regényeiben pontos rajzokat adja; teheti ezt azért,

mert „összeforrott a néppel“, szembe mer nézni a valósággal s leszámol azokkal az előítéletekkel, melyek e kor orosz arisztokráciáját jellemzik. — Nyilvánvalóan — ha más körülmények között is, a marxizmus—leninizmus ismeretének birtokában, s ezért tudatosabb és lényegesen magasabb fokon — a szocialista realista író alkotásának is ez az alapja; a nép legfontosabb problémáinak ismerete, összeforrottsága a tömegekkel: — ez adja meg azt az erőt, mely művészileg értékes művek alapja — s ennek hiánya okozza a polgári dekadencia műalkotásainak eszmei, művészi silányságát. Lukács Tolsztoj vizsgálatánál a lenini elveket követi; s ezeknek az elveknek kell megszabniok a magyar irodalmat kutató tudósaink módszerét is. Hogy csak egy példát említsünk: Móricz Zsigmond, politikai megtorpanásaival, romantikus antikapitalizmusával, az adott társadalommal szemben felállított gyakran naiv és legkevésbé sem hatékony elképzeléseivel, reformjaival — minden helytelen elképzelésével együtt vajjon nem éppen e kor paraszti szemléletének erejét és korlátait mutatja meg egyszerre? S Móricz művészetének halhatatlan voltát, élő, ható szerepét vajjon megértjük-e másként, mint ama szempontok alapján, melyeket e kor ellentmondásainak vizsgálatából vonhatunk le, megérthetjük-e művének jelentőségét, ha nem látjuk, hogy a magyar társadalom kérdéseit azért tudja olyan művészi tükrözni, mert életének nagy szenvedélye: a parasztság felszabadulásának ügye? — Ilyen módon Lukács György élelmzésének módszere — ismételjük — továbbmutatott Tolsztoj vagy Dosztojevszkij megértésénél: segítség a magyar irodalom problémáinak vizsgálatában és segítség a mai irodalmi életünket foglalkoztató kérdések megválaszolásában is.

E tanulmányok másik nagy jelentősége, hogy a haladó nemzeti hagyományok és a világirodalom nagy műveinek helyes értelmezésére és felhasználására tanítanak. A szovjet irodalmat megérteni a nagy orosz klasszikusok, a kritikai realizmus nagyjai nélkül — lehetetlen; a szovjet irodalom felmérhetetlen értékeket merít a nagy orosz klasszikusok művészetéből és Lukács nem egyszer utal arra, hogy élnek tovább ezek az elemek a szovjet irodalom nagy alkotásaiban. Amit a szovjet írók nagy elődjeiktől tanulnak, az megintcsak: az írói és emberi állásfoglalás, a társadalom-felvetette kérdések becsületes és következetes végigvitele, megválaszolása. A klasszikus orosz irodalom híd a múlt és a jelen között; a mi feladatunk pedig ennek nyomán: a magyar haladó hagyományok egybekapcsolása mai irodalmi életünkkel. Lukács — az orosz irodalom vizsgálatán terén is — példát mutat arra, hogyan kell a nagy, realistákat a maguk társadalmi körülményei között megvizsgálni, anélkül, hogy meghamisítaná és mai, marxista—leninista tudatossággal író művészekké rajzolná át alakjukat — de egyben művük haladó jellegének, „aktualitásuknak“ kidomborításával. A klasszikusok példája — oroszoké és magyaroké egyaránt — akkor lesz igazán élővé mai irodalmunk számára, ha irodalomtörténetünk marxista—leninista módon értelmezi őket, magyarázza hatásukat korukra s utódaikra; akkor, ha a mai irodalom azt tanulja meg műveikből, ami a legfontosabb számunkra: állásfoglalásukat az élethez és az irodalomhoz, következetességüket s fejlett művészi eszközeiket. Ezt természetesen mai irodalmunknak magasabb fokon kell tennie; hiszen magasabb társadalmat ábrázol és kifejezési eszközei is tökéletesebbek mert olyan ideológiával, forradalmi tannal rendelkezik, mely lehetővé teszi, hogy a valóság megismerésében és ábrázolásában egyaránt következetesebb legyen, mint elődei: a marxizmus—leninizmus ideológiájával. A haladó hagyományok lényegének megértése és ilyen felhasználása ezért segítség népünk harcában új irodalmunk kibontakozásában; és Lukács György-könyve ebben is komoly támogatást nyújt.

Számtalan fontos kérdést vet fel Lukács György minden egyes tanulmánya: csupán egy-két szempontot ragadhattunk ki, melyek igen jelentőseknek tűnnek irodalmunk mai körülményei között. Ezeknek a cikkeknek tanulmányozása és összekapcsolásuk a nemsokára megjelenő második kötet írásaival — minden bizonnyal termékenyítő hatással lesz irodalmunkra és irodalomtörténetírásunkra egyaránt. S ez a hatás — minden nagy kritika igazi értéke és jelentősége.

R. P.

Benjámín László: Tűzzel, késsel

Szépirodalmi Könyvkiadó

A kötet a költő 1949-ben megjelent Örökké élni c. verseskötete után írt verseit tartalmazza. A harmincegy versből álló gyűjtemény mai liránk kitűnő alkotása. Nem nagy termékenységre, de tiszteletreméltó eszmei és formai igényességre rendelkező alkotás ez, de tiszteletreméltó eszmei és formai igényessége rendkívül értékesíti. Mitől válik oly meggyőzővé és hitelessé ennek a költőnek minden szava? Mindenekelőtt attól a forró *szenvedélyességtől*, ami átfűti sorait. Verse nem tud hidegen hagyni bennünket, mert a költő olyan hőfokon mondja el, hogy érezzük: az életét tette fel rá. A legigazabb *pártos* költészet ez. Alig van nagy problémája mai életünknek, amelyben ne foglalna állást, a költészet nemes eszközeivel. Ma már — ebben a kötetben — ritkán szól a multról (Tűzzel, késsel), akkor is a mához szól. Az Ötéves Terv, a Vörös Hadsereg, Ózd, Sztálinváros, a békéért folyó harc, a koreai háború, a tanácsválasztás, az összeesküvők iránti gyűlölet, a Szovjetunióban tett utazás — ezek a nagy témák az ihletői. Benjámín nem kötelességszerű leckét old meg, amikor ezekhez a nagy témákhoz nyúl. Saját belső ügyének érzi mindazt, ami ma népét izgatja, híven a nagy magyar költő-elődökhöz.

Benjámín költészete nagymértékben intellektuális, gondolati költészet, de gondolatainak átütő meggyőződése, a szív forrósága, a gazdag érzelem. Pártos szenvedélye megejtő *őszinteséggel* párosul. Talán Számadás c. verse a legmegrendítőbb vallomása. Arról szól, hogy mit tenne a költő, ha ellenség támadna erre a hazára, hogyan állná a kínvallatást, „ha felkel a mocsár lakója”, hogy a megszépült hazára emelje kezét. Sokak nevében kérde önmagától Benjámín:

Ha rámtör a gonosz, gyaláz, arcomba ver,
ha hurkot vet reám, ha, izzó vassal éget,
hogy kézre adjam a szelíd jövőt, amely
zárt ajkaim között keresett menedéket,
ha a föld sorsa, az emberiség jövője,
népem vetése, háza, mind-mind nyelvemre fér
s ha ott is, mint vad árvíz, elöntené a vér,
lennék-e akkor is hű csösz, néma őre?

Es egész népe nevében tesz vallomást, az eskü erejével, tanúságul híván a népükért kivégzett lányokat, a bátor partizánokat.

Benjámín „ars poeticáját” a kötet címadó verse fejezi ki: tűz és kés nélkül nem vagy ember — tűz és kés nélkül semmi vagy! Szeretet és gyűlölet nélkül nincs költészet, a vers hevítsen, s ha kell, vágjon!

Jegyezd meg, hogy a legszebb szó is
malaszt, vénasszony-nyelvelés,
ha nem hevíti tűz, ha érte
nem markol kést a kéz!

Mai irodalmi vitánkban sok szó esik a szemantizmusról. A harc az eszmei és művészi színvonalért, a magasrendű pártos költészetért folyik. Nem mondjuk, hogy Benjámín minden sora mentes a szemantizmustól, hiszen gazdag életünk konkrét megismeréséért neki is küzdenie kell. Igényessége és belső költői ereje azonban költészete egészét s így ezt a kötetét is a szemantizmus feletti győzelem dokumentu-

mává teszi, s kivált az utóbbi hónapokban írt versei tanuskodnak arról, hogy költészetünk „megtorpanása” nem örökéletű.

Benjámín költészetét az ünnepi emelkedettség, az ódai szárnyalás jellemzi. A kötet tematikája és hangja egyaránt olyan, hogy az olvasó és a kultúrvezető egyformán megtalálja benne a népünk nagy ünnepeire alkalmas, nemes páthosú, szép verseket. Népünk élete azonban nemcsak ünnepekből áll, s Benjámín a hétköznapijait kevésbé ismeri — ez ad a könyvnek bizonyos egyhangúságot. A fenséges ódák *mellett* hiányzanak a bensőséges és könnyed dalok, a nagy, általános problémák *mellett* a kisebb, érzékelhetőbb jelenségek. Az élet meleg intimitását, a mindennapok boldog derűje, gondjai és csendes szomorúsága csak két helyen szólal meg kötetében, az *Öregek* és a *Hajnali karének* c. versekben. Külön élménye az olvasónak a *Hajnali karének*. Ez a versfüzér, a költő gyermekeinek kedves portréja, a családi életnek, az otthonnak dicsérete — mai életünk derűs „Családi köre” — emberi meghittségével, őszinte, meleg hangjával, pajzán örömeivel bizonyosan milliók szívében talál visszhangra. Ezeket az „örök emberi” örömeiket csak mai költő írhatta meg, a versciklus mai életünk hú rajza, a verskötet egyik legnagyobb erőssége.

A másik tényező, ami bizonyos egyhangúságot visz a kötetbe, az úgyszólván végig azonos verselési mód. Benjámínak szorosabb kapcsolatba kell kerülnie a magyar valóság hétköznapi dolgaival, apró élményeivel és gondoljaival s formában is gazdagodnia kell, hogy az igazán nagy költészet széles színkálájával fejezhesse ki jelenünket. Mindez természetesen magas igényünket jelzi csak Benjámín igényes, kinagasló költészetével szemben. Mert amit ebben a kötetében ad, az méltó a magyar olvasók elismerésére. A kötet jónéhány verse mesteri alkotás, a *Hajnali karének*, a *Számadás*, a *Tűzzel, késsel* pedig új líránk kimagasló alkotásai.

Kónya Lajos

A berlini Dietz-Verlag Rákosi Mátyás közelgő hatvanadik születésnapja alkalmából német nyelven kiadta „A Rákosi-per” című könyvet.

A Neues Deutschland, a Német Szocialista Egységpárt központi lapja rámutat arra, hogy a magyar ellenforradalmi erők mindent megkíséreltek Rákosi Mátyás meggyilkolására. A lap ezután a következőket írja: „A reakció terve Rákosi elvtárs meggyilkolására, meghiusult; meghiusította Rákosi elvtárs szívós, rettenthetetlen küzdelme a burzsoá osztálybiróság előtt, a kizsákmányolt és a Horthy-fasizmus alatt vergődő magyar nép szeretete és segítsége, a dofgozók nemzetközi szolidaritása és mindenekelőtt a szovjet nép fellépése Rákosi elvtárs érdekében. „A Rákosi-per” című könyv gazdag dokumentációs anyaggal mutatja be Rákosi Mátyás hősi küzdelmét, amely egyben a Kommunisták Pártjének küzdelme volt a szabad, demokratikus, független Magyarországért — emeli ki a Neues Deutschland.

Az Országos Béketanács, a Magyar Írók Szövetsége és a Magyar Tudományos

Akadémia február 26-án ünnepi gyűlést rendez a Zeneakadémián. Illyés Gyula Kossuth-díjas költőnk, akit most választottak be a nemzetközi Victor Hugo-bizottságba, a gyűlésen ismerteti a nagy francia író munkásságát és jelentőségét.

A Művelt Nép Könyvkiadó, a SZOT kulturális osztálya és a Népművészeti Intézet által közösen szerkesztett műsoranyagot ad ki Rákosi elvtárs 60. születésnapjára. A könyvben közölt versek, jelenetek, felolvasásra alkalmas szövegek, énekszámok nagy segítségére lesznek kultúrsoportjainknak Rákosi elvtárs 60. születésnapjának méltó megünneplésében.

Gogolyt, a nagy orosz realistát, halálának századik évfordulója alkalmából március 4-én ünnepi az egész haladó világ. Az országos Béketanács, a Magyar Írók Szövetsége és a Magyar-Szovjet Társaság március 4-én ünnepi ülést rendez a Zene-művészeti Főiskola nagytermében. Lukács György Kossuth-díjas akadémikus, a Béke Világtanács tagja lesz az ünnepi ülés előadója.

IRODALMI TÁJÉKOZTATÓ

Hu Csiao-mu: A Kínai Kommunista Párt harminc éve

Szakra-kiadás

Lenin 1919 november 22-én a következő felhívást intézte a keleti népek kommunistáihoz:

„Most olyan feladat áll önök előtt, amilyen eddig még nem állott a világ kommunistái előtt: önöknek az általános kommunista elméletre és gyakorlatra támaszkodva, alkalmazkodva azokhoz a sajátos viszonyokhoz, melyek az európai országokban nincsenek meg, tudniok kell alkalmazni ezt az elméletet és gyakorlatot, amikor a parasztság alkotja a fő tömeget, amikor nem a tőke elleni, hanem a középkori maradványok elleni harc feladatait kell megoldaniok”.

Hu Csiao-mu elvtárs könyve megmutatja, hogyan oldották meg a kínai kommunisták ezt a feladatot.

A Kínai Kommunista Párt harmincéves története azt bizonyítja, hogy a marxizmus-leninizmus elmélete és az SzK(b)P történetének tanulságai minden fegyvernél hatalmasabb erőt jelentenek. A kínai nemzeti burzsoáziának és a kispolgárságnak voltak pártjai, amelyek a forradalom vezetésére törekedtek. Ezek általában haladó történelmi szerepet játszottak, a forradalom vezetésében azonban képtelenek voltak. Ezt a kérdést csak a forradalmi elmélettel felfegyverzett proletárpárt oldhatta meg.

A győzelemhez azonban még ez sem volt elég. A győzelmet csak az biztosíthatta, hogy Mao Ce-tung elvtárs nemcsak a forradalmi elmélet jelentőségét ismerte fel, hanem azt is, hogy a pártnak nem elég készen kapott általános elvi útmutatásokra támaszkodnia. Mao Ce-tung elvtárs történelmi szerepe abban áll, hogy a marxizmus-leninizmus egyetemes igazságát, Leninnek és Sztálinnak a kínai forradalom alapelveire vonatkozó útmutatásait összekapcsolta a kínai forradalom konkrét gyakorlatával. Ezzel továbbfejlesztette a marxizmus-leninizmust és példát mutatott valamennyi gyarmati és félgyarmati nép felszabadító harcának.

A Kínai Kommunista Párt harmincéves története azt mutatja, hogy a párt stratégiája és taktikája helyes volt. A győzelemig azonban nehéz és küzdelmes utat kellett

megtennie. Elére kellett állnia a kínai parasztság ösztönös mozgalmának, biztosítani a munkásosztály vezetőszeropét, helyesen kellett megoidani a szövetségesek kérdését, létrehozni az egységfrontot az imperialista agresszorok és amerikai fegyverekkel támogatott lakájuk, Csang Kai-sek ellen, meg kellett küzdenie több baloldali és jobboldali elhajlással. Közben voltak vereségek és visszaesések is. Voltak időszakok, amikor ideig-óráig opportunista irányzatok kerekedtek felül. A párt azonban leküzdötte ezeket a nehézségeket és győzelemre vezette a kínai népet. Így érkeztek el a Kínai Népköztársaság, a népi demokratikus állam megalapításáig, ahol ma a feudális maradványok felszámolása, a népgazdaság fellendítése, a kultúra felvirágoztatása, a legfontosabb feladatok. A Kínai Kommunista Párt tehát sikerrel vezeti a forradalmi harc első szakaszát: a polgári demokratikus forradalmat, a nép antifeudális, antiimperialista agrárforradalmát és megteremti a szocializmus építésének előfeltételeit.

Mao Ce-tung elvtárs „Kína új demokráciája” című könyvében rámutat arra, hogy 1919 óta a kínai forradalom elválaszthatatlan része a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal elkezdődött proletárszocialista világforradalomnak. A kínai forradalom soha nem maradt elszigetelten, segítség nélkül — és soha nem aratott volna győzelmet a Szovjetunió és a nemzetközi proletáriátus segítségével nélkül. A Lenin—Sztálin vezette Komintern támogatása segítette kivívni a győzelmet az Első Forradalmi Polgárháború idején. A végső győzelem nem következett volna be, ha a hősi Szovjet Hadsereg nem semmisítette volna meg Hitlert nyugaton és nem zúzta volna szét a japán Kvantung-hadsereget Északkelet-Kínában, ha a Szovjetunió nem sietett volna a Kínai Népköztársaság segítségére diplomáciai, gazdasági és minden más vonatkozásban.

A kínai forradalom győzelme fényesen bizonyítja, hogy a gyarmati és félgyarmati népek felszabadításának ügye feltétlenül győzelmet fog aratni.

Róna Ilona

A. F. Siskin:

A burzsoá erkölcs — az imperialista reakció fegyvere

Szikra-kiadás

A hazai és külföldi reakció minden eszközt látbavet, hogy táplálja a kapitalizmusnak azokat a csökevényeit, amelyek az emberek tudatában élnek. Nekünk ezért annál szívósabban kell harcolnunk, hogy a régít — az önmagát túlélt burzsoá erkölcsöt — legyőzzük és az újat — a sarjadó kommunista erkölcsöt fejlesszük. Ehhez a harchoz ad a kezünkbe értékes elméleti fegyvert Siskin könyve.

Siskin leleplezi a szocializmussal ellenséges erkölcsi nézetek, felfogások, elméletek hazug, képmutató voltát, feltárja a burzsoá erkölcs valódi rügőit és rejtett céljait. Végigvezet bennünket az „amerikai életforma” minden megnyilvánulási területén.

Az Egyesült Államokban hivatalosan közreadott adatok, amerikai írók, kutatók közlései alapján kimutatja, milyen ember-telenül kizsákmányolja az amerikai tőke a munkásokat. Ugyanakkor egy maroknyi ember hallatlan fényűzésben él, kicsapongásokban és szertelenségekben tobzódik; lóháton felszolgált ebéd, briliánsokkal kirakott nyakörvű öleb tisztelőre rendezett bankett, lakoma, ahol a vendégek közt majmok ülnek, pástétomból kiugró énekesnők, „az embernek az a benyomása, hogy a gazdagok egy külön lelkibeteg osztályt alkotnak, amely a feledés mámorában egy láthatatlan szakadék szélén keringőzik”.

Az Egyesült Államok gazdasági rendszere és politikai berendezése kedvező talaj a szervezett bűnözés fejlődésére. „Gyilkossági R. T.” is létezik, amely szabott áron szállít gyilkosokat: áruk 500 dollártól (közönséges polgárok elpusztításáért) egészen 20 000 dollárig, sőt azon felül terjed (politikások eltávolításáért).

Ilyen erkölcsöt hirdetett Truman is, amikor a hitlerista Németországnak a Szovjetunió ellen intézett támadása után kijelentette: „Ha azt látjuk majd, hogy Németország győz, akkor Oroszországot kell segítenünk, ha pedig Oroszország győz, akkor Németországot kell segítenünk. Hadd öljenek meg minél több embert ilyen módon”.

Milyen kultúrát terjeszt az amerikai filmipar, hogy az egyszerű amerikai alkalmassá gyúrja egy harmadik világ-háború engedelemes és szadista hadserege számára? Egy esztendei filmtermelés találmára kiválasztott 115 filmje 59 féle gyilkossági módszert ábrázolt; 449 revolverrel, késsel, leitatás vagy zsarolás útján elkövetett bűncselekményt mutattak be ezek a képek. A bűncselekményeknek majdnem a felét hálószóban követték el.

Ezt az antihumanista, embergyűlölő erkölcsöt támasztják alá az imperialisták szolgálatában álló etikai „elméletek” tudományos mezbe öltöztetett álokoskodásai.

Russel szerint lehetetlen bármilyen emberi együttműködés, bármiféle béke a népek között, mivel akadályozzák a régi bsztonők, amelyek őseinktől szálltak ránk. A pragmatista Dewey állításai odavezetnek, hogy a „konkrét feltételek” és a mai „gyakorlati szükségletek” minden eszmény fölött állanak, hogy nem kell feláldozni a jelent a jövőért. Az egzisztencialisták feje. Sartre gúnyt űz az emberből és a szabadságból. „Az ember szabadságra van ítélve” — jelenti ki cinikusan. A teológiai irányzathoz tartozó filozófusok Aquinói Tamás obskurantista elveit és módszereit a XX. század nyelvén fejezik ki.

Ugyanakkor, amikor Nietzsche, Mach, Avenarius, Bentham és az imperializmus érdekeit alátámasztó többi filozófus antihumanista tanításait feltámasztják, nem tisztelik haladó hagyományukat, nem akarnak tudni más országok haladó kultúrájának kimagasló képviselőiről, mert ezek „az emberiségnek nem sötétséget, nem a miszticizmus foszforeszkáló sápadtságát hozták, hanem a haladó eszmék sugárzó fényét”.

A marx-lenini elmélet bebizonyította, hogy az erkölcs történelmi kategória, vagyis egy adott gazdasági-társadalmi rend velejárója, amely az adott gazdasági-társadalmi rend eltűnésével együtt eltűnik és átadja helyét az új gazdasági-társadalmi rend alapján kifejlődő új erkölcsnek. Minden osztálytársadalom uralkodó erkölcsé az uralkodó osztály erkölcsé. De mindegyik társadalomban többé-kevésbé fejlett formában megvan az elnyomott osztály erkölcsé is.

Siskin foglalkozik könyvében azzal a harccal is, amelyet az uralkodó osztály által propagált erkölcs ellen az Egyesült Államok haladó erői vívnak: a sztrájkoló munkástömegek, az egyre szélesedő bérmozgalom hívei, az üldöztetéssel bátran dacoló írók és művészek. Az amerikai kommunista pártnak kis taglétszáma van, de hatása, befolyása a haladó mozgalomra igen nagy és egyre mélyebb. Foster, az amerikai kommunista párt vezetője szerint a hetvenezer amerikai kommunista „az amerikai kapitalizmus minden romboló hatása ellenére — annak a magja, ami egyszer még megpárt lesz az Egyesült Államokban”.

Milyen az az új erkölcs, amelyet a világ dolgozói közé a kommunisták visznek?

Sis-kin e kérdés megválaszolásánál a mártírhálált szenvedett hős cseh kommunista, Julius Fucík szavait idézi: „Mi, kommunisták szeretjük az életet. És ezért... gondolkodás nélkül feláldozzuk magunkat. Mi, kommunisták, szeretjük az embert és ezért habozás nélkül lemondunk saját korlátolt, egyéni érdekeinkről... Mi, kommunisták, szeretjük a szabadságot. Ezért percnyi tétovázás nélkül alávetjük magunkat pártunk legszigorúbb fegyelmének... hogy kivívjunk a szabadságot az egész emberiség számára. Mi, kommunisták, sze-

retjük az alkotó munkát, az emberiség alkotó jövőjét. Ezért habozás nélkül leromboljuk azt — és csakis azt —, ami az ember nagy alkotó erőinek útjában áll... Mi, kommunisták, szeretjük népünket. Tudjuk: az emberiség nem lehet szabad, amíg csak egyetlen nép is a másik igájában él... Mi, kommunisták, szeretjük a békét, ezért harcolunk. Harcolunk a háború valamennyi oka ellen, olyan világrendért harcolunk, amelyben nem ütheti fel a tejét milliókat halálba küldő bűnös.”

Sz. J.

Darwin: Egy természettudós utazásai

Művelt Nép könyvkiadó

Kultúrforradalmunk lényeges feladata a természettudományos művéség terjesztése és elmélyítése. Ebben a munkában nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy *megismertessük dolgozóinkat a természettudományos irodalom klasszikus alkotásaival.*

Kétségtelen, hogy Darwin, a 70 éve meghalt nagy tudós a legkiválóbb kutatók és természetbúvárok egyike volt. „Az ember származása”, „A fajok eredete”, c. műve és általában tudományos munkásságának egésze hatalmas lépésekkel vitte előre a tudományt az élő világ eredetének és fejlődéstörténetének kérdésében. Amint nálunk eddig kevésbé ismert, a magyarul teljes kiadásban most megjelent művének, „Egy természettudós utazásai”-nak előszava megállapítja, szinte példanélküli a tudományok történetében, hogy egyetlenegy ember munkássága oly mélyreható, széleskörű és messzei időkre szóló változást jelentett volna bizonyos tudományágakon kívül a tudományos világszemléletben, a világfelfogásban is, — mint Darwiné.

Miért érdemes elolvasnia a mai olvasónak Darwinnak ezt az először több mint 100 éve megjelent ifjúkori művét?

1831. decemberében Darwin több mint négy évig tartó útra indult el Angliából az a földadattal, hogy tanulmányozza a Tűzföld, a délamerikai partvidékek, a Csendes-óceán egyes szigeteinek természeti viszonyait, növény- és állatvilágát. Ezen az úton tett megfigyelései, kutatómunkájának eredményei alakították ki benne későbbi nagy művének gondolatait, a biológia tudományát forradalmasító következtetéseit. Ez a mű mintegy bepillantást enged a nagy tudós „műhelytitkaiba”.

Megfigyelések hatalmas tömegét, az áldozatos, szenvedélyes kutatómunkának számtalan dokumentumát tartalmazza ez az útleírás. Az út folyamán hihetetlenül széleskörű volt Darwin érdeklődése. Foglalkozik fűdítannal, a korallszigetek problémájával.

küszó, rovarcívó növényekkel, ösföldrajzi, őslénytani problémákkal.

Nem csökkentei Darwin művének értékét, hogy sok megállapítását azóta módosította a tudomány fejlődése. Darwin halála után főképp Micsurin és Liszenko tevékenysége tökéletesítette a tudományos kutatás módszereit, — továbbfejlesztette magát a darwinizmust is. A tudomány fejlettségének akkori fokán azonban természetesebbek voltak ezek a tévedések Darwin részéről. E tévedések inkább csak földrajzi, állattani, növénytani részletkérdésekre vonatkoznak, és ezekkel kapcsolatban megfelelően tájékoztatják az olvasót a könyv végén található jegyzetek.

Külön kell rámutatnunk azokra a társadalomtudományi jellegű megfigyelésekre, állásfoglalásokra, amelyekkel igen sok helyen találkozunk Darwinnak ebben a könyvében. Leírásaiban meglevenednek a múlt század eleji gazdasági és társadalmi viszonyok, a gyarmatosító hatalmak gátlástalan kegyetlensége, harácsoló mohósága, amellyel kizsákmányolták és pusztították a délamerikai indián őslakókat. Elmondja például Darwin, hogyan szereztek munkásokat az újonnan betelepült gyarmatosok: felgyújtották a falvakat és úgy fogdosták össze a menekülő bennszülötteket. Darwin messyéses humanizmusa a civilizált emberiség szegyeneként jegyzi fel ezt. Olvasás közben önkéntelenül felvetődik az emberben a gondolat, *meny-nyre azonosak az itt leírt módszerek az imperialista gyarmatosítók mai rablőgyilkos módszereivel.*

Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy olyan politikai, társadalomtudományi nézeteknek is kifejezést ad Darwin ebben a művében, amelyek alapjukban helytelenek és veszélyesek. Az indiánokat együgyű, erkölcstelen, alsóbbrendű, ijesztő „vadembereknek” ábrázolja, akik képtelenek a civilizációra, erkölcsi, kulturális fejlődésre. Igaz, nem lené-zéssel, hanem inkább sajnálattal ír róluk.

Mégsem szabad elfelejtenünk, hogy a gyarmatosító hódítók mindig a fehér faj magasabbrendűségének jelszavával rabolták ki az idegen földrészeket, — hiszen „a civilizációt viszik a vadak közé”. Ma már tudjuk, hogy „vademberek” nincsenek, csak a civilizáció alacsonyabb fokán lévő, de további fejlődésre képes „természeti népek”. Darwin téves nézeteiben a korabeli angol polgári gondolkodás jelelkezik.

Az „Egy természettudós utazásai”-nak legnagyobb értéke, hogy *keletkezésükben mutatja meg az elmúlt százév legtöbbét utatott tudományos gondolatait* és a hódító, gyarmatosító kapitalizmus sok — gyakran

meglepően időszerű, — jellemvonását világítja meg. Mint útleírás, mint olvasmány is *mindvégig nagyon érdekes, a figyelmet lebilincselő könyv*. Részbe van ebben Fülöp Zsigmond jól sikerült, az eredeti szöveg klasszikus egyszerűségét jól visszaadó fordításának és dr. Boros István alapos előszavának, bőséges jegyzeteinek is.

Megjegyezzük végül, hogy az „Egy természettudós utazásai” egyszer — 1913-ban, — már megjelent magyarul erősen megkurtított kiadásban. A jelenlegi teljes kiadással a Művelt Nép Könyvkiadó jó szolgálatot tett a természettudományos ismeretterjesztés munkájának. *Pók Lajos*

Szergej Antonov: Tavasz

Uj Magyar Könyvkiadó

Szergej Antonov nagyszerű jellemfestésével sokhelyütt Csehovi mélységeket elérő leírásával méltán előkelő helyet foglal el a szovjet-irodalomban. Ez a kitűnő elbeszélő élő ember-ábrázolásaival valósággal életrekelte elbeszélései alakjait. Élnek, mozognak ezek az alakok, az olvasó velük érez, izgul, örül, szomorkodik, lelkesedik és amikor leteszi a könyvet, sóhajt: „még szívesen olvastam volna”.

Az Uj Magyar Könyvkiadó kiadásában most megjelent novellás kötetben Antonov kilenc rövidebb elbeszélése és egy kisregénye kerül a magyar olvasó elé. Minden mű egy-egy ragyogóan megírt darabja a szovjet ember valóságos mai életének.

A „Tavasz” a szovjet falu életét mutatja. Arad belőle a kolhozemberek végtelen lelkesedése és versenyszelleme. Az elbeszélésein finoman áthúzó szerelmi történet még vonzóbbá teszi ezt a kis remekművet. A „Scseglovói állomás” azt mutatja, hogy a szovjet emberek vérré vált, kitűnő munkaszelleme mennyire magával ragadja a közömbösöket is. A „Reggel” három szereplője, három remekberajzolt alakja a mai szovjet életnek. Az elbeszélés közép-pontjában, bár személy szerint alig szerepel, a mai szovjet nő alakja áll, a szovjet nő, aki már tökéletesen felszabadult és egyenrangú, egyenértékű munkatársa a szovjet férfinak.

A „Futball” a szovjet gyermekeket mutatja be, finom, hűséges jellemábrázolással. Megértjük ebből az elbeszélésből, hogy miért vált vérvé a szovjet embernek az a szellem, amellyel ezek az emberek a kommunizmust építik. A magvarázat egyszerű: már a gyermekek is tökéletesen átérzik a gondolat nagyságát és zsenge fiatalágukban, játszva, önkéntelenül készül-

nek a későbbi nagy feladatokra. „Autók mennek az úton”... Ebben a tökéletes írásműben megható színekkel eseteli az író a háborúban megrokkant szovjet ember lelki világát, azét az emberét, aki nem nyugszik abba bele, hogy nem építheti a többiekkel együtt a jövőt; módot keres és talál is arra, hogy teljes értékű munkása lehessen a nagy építésnek.

A „Villamoson”, az „Eső”, az „Utazás” egytől-egyig közelebb hozza az olvasót a szovjet emberhez. Lehetetlen lelkesedés nélkül elolvasni ezeket a történeteket, hiszen minden sornál arra kell gondolnunk, hogy ime ezek az egyszerű emberek milyen óriási feladatokra képesek és ha hozzájuk hasonlóká válunk, előtűnik sem állhatnak olyan akadályok, amelveket le ne küzdhetnének.

A kötet leghosszabb lélekzetű műve a „Léna” című kisregény. Egy kolhoz komoszomol brigádjának kezdeményezéseit, apróbb-nagyobb hibáit, erőfeszítéseit, jó és balszerencséjét írja le. Ebben a kisregényben is szerepet játszik a szerelem. Nem központi kérdése a műnek, de természetes emberi velejárója az életnek. Tisztaság, üdőség, derű arad a könyv lapjairól. Valóban a tavasz üdítő lehelletét érzi az olvasó, amikor ezt a könyvet olvassa.

Érdekel ez a könyv mindenkit. A város és falu dolgozói, a gyárak, irodák, termelőszövetkezeti csoportok munkásai bizonyára örömmel olvassák majd Antonov elbeszéléseit, hiszen közelebb kerülhetnek a szovjet nép lelkivilágához és ha elolvasták a könyvet, még inkább megértik azt az igazságot, hogy jószándékú, békétszerező, munkájukból élő emberek között nem lehet ellentét, éljenek a világ bármelyik táján. *Gy L.*

Kormos István: Az égig érő fa

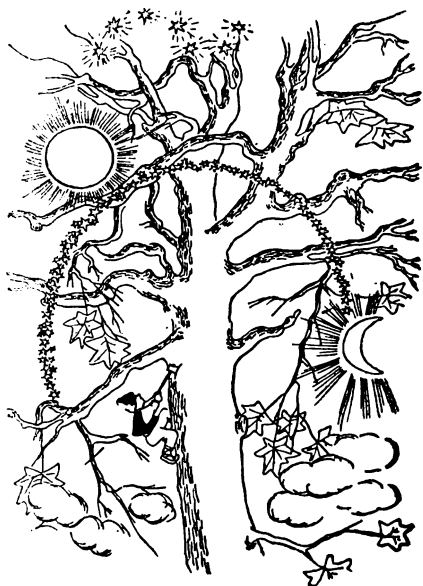
(Szántó Piroska rajzaival)

Ifjúsági Könyvkiadó

Mint általában az irodalom minden ágának, az ifjúsági irodalomnak is egyik legkomolyabb kérdése a témaválasztás. Van azonban egy olyan műfaj, ahol a témák már eleve adva vannak, mégpedig olyan bőséggel, hogy nem is annyira a választás, mint inkább a válogatás jelent problémát. Ez a mese területe, mely a műköltészet, vagy bármilyen természetű feldolgozás szempontjából mindig kiapadhatatlan lelőhelye marad az ifjúság számára használható anyagoknak.

Kormos István válogatását mindenek előtt a frissesség jellemzi. Nem a közkezen forgó gyűjteményekhez nyúlt témákért, hanem felkutatta az etnográfiai szempontból zártabb és ősbibb jellegű népszigetek folklor anyagát. A csángó hétfalusi népmesékben, vagy a székelyföldi gyűjtés darabjaiban még szinte érintetlenül él az a keleteurópai mese-hagyomány, amelyet elsősorban a képzelet csillogása jellemez. Míg például a német népmesékben néha erősen érzik a lovagi hagyomány sugalmazása és a műköltészet alakító ereje, ezekben a történetekben, néhány felületi hatástól eltekintve, kidomborodik a paraszti vagy nomád életforma.

Ákár Erőntúlvalóról van szó, akár a kiskondásról, aki az égig érő fá tetejére mászik fel és elhozza onnan a mesébeli királylányt, mert a hétfejű sárkány elragadta: mindig népmeséink ismeri, de megjelenési formájában szüntelenül újjászülető alakjával találkozunk, a szegénylegénnyel, aki saját szerencséjének a kovácsa. Tulajdonságai óriássá növesztik nem egyszer. Kilenc nap alatt elcsépelel a király termését, amelyet egyetlen roppant zsákba szorít bele; medvéket fog meg, hogy felszántásák a földet; nyakoncsípi az ördögöket. De közben megmarad a népi munka eszközei mellett. A roppant égigérő fára úgy jut fel, hogy fejszéjét lépésről-lépésre csákánként használja, közben pedig elnyúvi bocskorait, amelyeket a király kormosfejű bivalyának bőréből készített. Még akkor is, ha véletlenül királyfinak született — mint például a macskakisasszonyt királylánnyá visszavarázsló királyfi, — még akkor is az üldözött és kisemmizett szegénylegény jegyeit viseli magán. Ő az a harmadik fiú, akire mindenki acsarkodik és az ellenséges világgal szemben kell ésszel és erővel érvényt szereznie életakarátának. Neve sincs nagyon ezeknek a hősöknek, leg-

feljebb olyan különösest szólítja őket a mese, mint például Erőntúlvaló, ami már szinte jelképszerűen hat.

Az etnográfia, a néprajz-tudomány feladata azonban, hogy foglalkozzék ezekkel az ősi elemekkel. Bár számunkra sem érdektelen, hogy a mese nem egy jelképe a kizsákmányoló osztályok munkáját leplezi le, vagy bemutatja az ember küzdelmét a termelőeszközök tökéletesítéséért. Ebből a szempontból a mesék felnöttek és gyermekek számára egyformán tanulságosak.

Úgyancsak minden életkor élvezetet találhat a mesék költői feldolgozásában. Kormos István nem nyúlt hozzá a művek szerkezetéhez, nem is díszítette fel az eseményeket fölösleges dekorációkkal. Sőt a népies „zamat” öncélú hajhászását sem lehet szemére vetni. Előadásában legvonzóbb az egyszerűség és a természetesség. Nyilvánvaló célja, hogy az elbeszélő személye soha se nyomuljon tolokodóan a történet és az olvasó közé. Hangja színvonalas, csak néha bontja meg frissen ható rímeit egy-két elhasznált összecsengés vagy egy nem elég átélten ható fordulat. De az ilyen holtpontokon a spontánul ömlő mesélőkedv mindig átsegíti.

Vajda Endre

Garin: Utazás a Távolkeleten

Művelt Nép Könyvkiadó

Nyikolaj Georgijevics Mihajlovskij, aki Ny. Garin néven írta be nevét az orosz irodalomtörténetbe és földrajztudományba, sokoldalú ember volt. Mint mérnök, egész sor fontos vasútvonalat épített. Keresztül-kasul bejárta a Távolkeletet, világkörüli utat tett meg. Ismeretlen vidékeket tárt fel és ő kutatta ki először a Szungári és Amnok (Jalu) tolyók torrásvidékét. Mint elbeszélő is jó nevet érdemelt ki az orosz irodalomban. Támogatta az orosz szociáldemokrata munkáspárt forradalmi harcát és anyagilag is segítette ennek bolsevik szárnyát. 1906-ban szívszélhűdésben halt meg a „Vesznyik zszizni” szociáldemokrata folyóirat szerkesztőségi ülésén, 54 éves korában.

„Utazás a Távolkeleten” című könyvében, melyet a Művelt Nép Könyvkiadó jelentetett meg most magyar nyelven, azt az utazását írja le, melyet Zvegincev nagy északkoreai expedíciójának egyik csoportját vezette tett meg 1898-ban. A földrajzi felderítésen kívül, a telepítésekre vonatkozó megfigyeléseket is végzett, valamint érdekes néprajzi adatokat gyűjtött. Utazása nagy része az addig ismeretlen Észak-koreán át vezetett és haza az utat a föld körül tette meg.

Garin, a szépipró, igen élvezetes formában számolt be élményeiről. Egyenesen lebilincselő olvasmány például könyvének az a része, mely a „rejtelmes” Paktuszán titkának leleplezését írja le. Ez a tó a 2744 méter magas Paktuszán tűzhányó kialudt kráterében fekszik. A lakosság félve kerül, mert a monda szerint sárkány lakik benne. Valójában a vulkánikus erők gőzt és port szórnak szét belőle. A vadregényesen zord környezetekre nem könnyű a feljutás és még nehezebb a leereszkedés a tó színéig. Garin társaival megjárta a nehéz utat, ahol előtte csak hunhuzok (haramiák), medvék és hosszúsőrű Amur-tigrisek jártak.

E természettől is kijelölt rejtkehely környékén hunhuz-rablókkal is akadt dolga Garinnak. Marxista előképzettsége azonban megértette vele, hogy a szegénylegények elszaporodása annak a tűrhetetlen feudális nyomásnak a következménye, mely oly szörnyen nehezedett Kína és Korea népére. Hajmeresztő kegyetlenségű büntetésekkel tartották távol a népet minden kulturális fejlődéstől, hogy könnyebben zsákmányvolhassák ki. Az aratás minden tíz kévéjéből hatot a földesúr kapott.

Garin mindenütt csak dicsérettel emlékezik meg a koreai népről. Kiemeli békeszerepetüket, becsületességüket, nyíltságukat és szorgalmukat. Szembeszáll azzal a amerikaiak által terjesztett rágalommal, amely hitvány és degenerált népnek igyekszik beállítani a koreait. 1898 az amerikai imperializmus első előretörésének, a Fülöp-szigetek leigázásának éve volt, de a Wall Street urai már akkor szemet vetettek az egész Távolkeletre. Akkori konkurrensaik és mai csatlósai, a japán imperialisták pedig az időben már minden előkészületet megtettek Korea elfoglalására, ami a szovjet felszabadításig négy evtizedes rabságot hozott e sokat szenvedett népre. Garin nemcsak életmódjuk megfigyelése közben gyűl rokonszenvre iránta, hanem népmeséinek meghallgatása is erősíti ezt benne. Abból a száz meséből, melyet összegyűjtött, bizalmatlaklően bontakozott ki Korea egyszerű embereinek, dolgozóinak szavain át a szeretetreméltó koreai nepjellem.

Elhagyva Észak-Korea színes világát, az áthatolhatatlan, párducoktól és szarvasoktól hemzsegő őserdők és zúgó hegyipatakok hegyeit és lankáit, Garin Japánon és az USA-án át tér vissza Európába. Mily nagy a különbség, ami a szemébe ötlök. Mily megdöbbenő Amerikában a newyorki East Side szörnyű nyomorának és a felső tízezer gazdagságának és tényűzésének kiáltó ellentéte. Párisban ráeszmél, hogy „a régi burzsoá rend ideje lejárt”, de ugyanott szocialista harcosokat is lát, akik az emberiség jövőjéért küzdenek.

Garin nagyon tanulságos utijegyzeteinek olvasását jó fordítás és kitűnő jegyzetek teszik még hasznosabbá.

Ezek a jegyzetek egyaránt bő felvilágosítást tartalmaznak a beutazott területek történelmére, néprajzára és természetrajzára vonatkozólag. De fontos felvilágosítást nyújtanak arra a korra nézve is, amelytől kezdve számítja az imperializmus korszakának kezdetét a marxizmus-leninizmus. 1898, az amerikai-spanyol háborúval és a távolkeleti háborús bonyodalmakkal, nevezetes esztendeje a hanyatló kapitalizmus ragadozó periódusának. Garin tudósításai erről is becses kor-képet festenek.

Gellért György fordítása sikerült és élvezetes. **Agárdi Ferenc**

Vadász Ferenc: A harcnak nincs vége

Ifjúsági Könyvkiadó

A Horthy-rendszer utolsó és egyben legszégyenteljesebb szakaszába vezet ez a regény. Fiatal kommunistákról szól, akiket a csehszlovákiai Párt nevelt, s akik a dicstelen müncheni egyezmény jóvoltából kerültek a magyarországi fasisztauralom alá. Horthyék, a laljas szolgálataik jutalmául, mint koncot nyerik el Hitler segítségével Csehszlovákia déli részét, amelyért néhány évre rá keserves árat kellett fizetni.

A Horthy-hadsereg bevonulásával a fasiszta uralom nyomában bevezette azokat a rendszabályokat, amelyeket a régi területen már két évtizeden át gyakorolt. Kiméretlenül s a legkegyetlenebb eszközökkel üldözte a kommunistákat. A tanítás, amelyet a fiatal dolgozók a Párttól nyertek, illegitimitásban is maradandónak és hatásosnak bizonyult.

A Csallóköz egy kis falva a regény cselekményének színhelye. Mindaz, amit itt látunk, éles fényt vet a negyvenes évek Magyarországra. A kis falu, jól megrajzolt típusaival — mondhatjuk — rész az egész helyett, hű keresztmetszete a fasiszta uralomnak. Felül a napfényben tündöklő, romlott polgári és dzsentri társadalom, alul a fegyverrel, drákói törvényekkel elnyomott, csendőrökkel, spiclikkel kordában tartott dolgozók tömegei.

A kizsákmányoló a „visszacsalás” után menten egyesülnek az anyaország elnyomóival. Belemerülnek a fasiszta demagógia butító posványába, az akkori kormánylapok naponta elismertelt hamis frázisaiba. Világszemléletük primitív, távlatokban gondolkodni képtelenek. Nem érzékelik a közeljövőnek minden értelmes ember számára önmagától megmutatkozó perspektíváját, magukba feledten élnek önző, léha, élvezeteket hajhászó, az elnyomott dolgozókat megvető életüket. Ködös fantáziájukat a németek csodafegyverei töltötték be s amikor a győztes Vörös Hadsereg már Magyarország területén halad diadalmasan előre, még akkor is meg-

dönthetetlennek, örökéletűnek hiszik uralmukat.

E sötét és szűk „békaperspektívával” szemben ott látjuk a falu marxista—leninista eszméken nevelt dolgozó fiatalságának széles látókörű, a közeljövőben elkövetkezendő döntő fordulatot tisztán érzékelő alakjait. Ez a fiatalság nem habozik, nem kételkedik. A legvigasztalanabbnak tűnő percekben is tudja, mi a teendője, mi a kötelessége. Ismeri és tisztán látja azt az utat, amely a szomorú jelenből a közeli boldog jövő felé mutat.

Az illegálisba kényszerült, de ennek ellenére teljes következetességgel működő Párt az, amely fákljaként mutatja a falu dolgozóinak a kövendő irányt. A Párt tanítása adja számukra azt a vonalat, amelynek követése a végső győzelmet jelenti.

A föld alatt működő Párt irányítása mellett mindazt a szenvedést, üldöztetést, amely Horthy csendőrei és a német Gestapo jóvoltából osztályrészül jut ki a falu dolgozóinak, hőiesen viselik el, mert tisztán látják az eljövendő eseményeket.

A németek bevonulásával a faluban megindul a partizántevékenység. Mind nagyobb és nagyobb erőre kap a mozgalom. Hazafias, hősi, nagy tettek sora következik. Ámde a fasisztákkal vívott harcok áldozatokat is követelnek. Épp a legjobbak közül halnak sokan vértanú és hősi halált az eszméért, míg végül is az életben maradt lelkes partizánoknak osztályrészül jut életük legnagyobb és legfontosabb pillanata: a dicsőséges Vörös Hadsereg bevonulása.

A cselekményeket rendkívül hatásosan összefogó és gyorsan pergető regényben az utolsó évtized világokat rengető eseményei egy kis falu életén keresztül tükröződnek. A könyv írójának legnagyobb érdeme az, hogy a világeseményeknek ilyen összesűrítéssel is meggyőzően és kétségbevonhatatlanul tudja érzékeltetni azt a harcot, amely a régi rendszer összeomlásához és az új, boldog, szabad élet hajnalához vezetett.

T. A.

Kultúrotthonvezetők kézikönyvtára

Művelt Nép Könyvkiadó

Kultúrotthonaink feladata, hogy megteremtsek falvaink új művelődési kereteit, terjesszék szocializmust építő népünk új kultúráját, felelevenítsék egyes tájak, vidékek értékes művészeti hagyományait. A kultúrotthonok fontos frontszakaszai a kultúrforradalomnak, középpontjai a dolgozóink neveléséért, kultúrszínvonalának emeléséért folytatott munkának. Ezért lényeges kultúrpolitikai feladat kultúrotthonaink munkájának jó megszervezése, megfelelő tartalommal való megtöltése. A Kultúrotthonvezetők Kézikönyvtárának feladata, hogy segítséget nyújtson kultúrotthonvezetőinknek felelősségteljes munkájukban. Megjegyezzük azonban, hogy a sorozat egyes kötetét nemcsak a kultúrotthonvezetők forgathatják haszonnal, hanem a kultúrális, népművelési munka más funkcionáriusai és résztvevői is.

A sorozat első kötele *Szép Zsigmond* műve: *A művészeti munka megszervezése a kultúrotthonokban*. Felhasználva a múltévi Országos Kultúrverseny tapasztalatait, irányelveket ad a kultúr-csoportok, művészeti körök megszervezéséhez, munkájának irá-

nyításához, műsoros előadások, ünnepek, filmvetítések rendezéséhez; hangsúlyozza a napi termelési és politikai munkát elősegítő állandó kultúrbrigádok, a tervszerű kultúr-agitációs brigádműsorok jelentőségét.

Bíró Vera és *Varga Edit* könyve: *Kultúrotthonok a Lengyel és Román népköztársaságban*, a lengyel- és román kultúrotthonmozgalom eredményeit, a mi munkánkban is hasznosítható tapasztalatait ismerteti. A szerzők az elmúlt évben személyesen tanulmányozták a lengyel és román kultúrotthonok életét. Követendő példaként megemlítik, hogy Lengyelországban a legtöbb kultúrotthonban külön agitációs csoport működik, amelynek feladata, a munkában élenjárók népszerűsítése, a verseny nyilvánosságának biztosítása, a hatéves terv megismertetése. Nagyon tanulságosak a könyvnek a nemrég nálunk járt „Mazowsze” Allami Népi Együletes kialakulásáról, fejlődéséről szóló részei. A román kultúrotthonok munkájának legerősebb oldala a népdal- és táncművelés ápolása és az analfabétizmus leküzdéséért indított eredményes harc.

Csonka Rózsa:

A klerikális reakció az ellenforradalom győzelméért

Művelt Nép Könyvkiadó

Csonka Rózsa munkája igen értékes és hiteles adatokkal mutatja be a klérus szerepét Horthyék uralomrajuttatásában és a fehér terror vérengzéseiben. Korabeli reakciós és klerikális sajtóközleményekből megtudjuk, hogy mialatt a magyar dolgozó népre a legsúlyosabb idők következtek, a főpapság újjongott a véreskezű Horthy megjelenésén. Saját szavaik leplezik le őket, amikor bevallják, hogy hatalmas vagyonai, rendi kiváltságai legfőbb védelmezőjét üdvözlik Horthyban.

A könyvből közelebről ismerjük meg „Horthy papjait”: Csernoch hercegprímást, Zadravetzet, Prohászka és társait, akik háborúra uszítottak a Szovjetunió ellen és büntető hadjárattal irtották a magyar munkásokat és parasztokat. Levéltári anyag bizonyítja, hogy még azokkal a papokkal szemben is kíméletlenül jártak el, akik a dolgozó nép mellé merészelték állni.

Hogy a klérus és Horthyék összefonódottságának okát megértsük, ehhez mindenképp tudni kell, hogy a magyar

főpapság maga is nagybirtokos, nagyhatalom volt. Ennek a munkának beszédes számai is bizonyítják, hogy milyen óriási vagyon áll rendelkezésükre és hány papi méltóság toglalt helyet a különböző bank- és ipari vállalatok igazgatóságában.

A klerikális reakciónak a fehér terror állandósításához szüksége volt arra is, hogy eszmeileg alátámassza Horthyék politikáját, ezért vette kezébe egyre jobban az iskolapolitikát, hogy az ifjúságba már gyermekkorától kezdve beleoltassa a fasiszmus mérget. Tömegesen szervezték a hitbuzgalmi egyesületeket, klerikális párt-szervezeteket és a katolikus szakszervezeteket, hogy ezekkel a munkásáruól szervezkedésekkel szemforgató kegyes álarcukban megfojtsák a munkásság jogaiért való küzdelmet.

Bár ez a munka csak egy rövid időszakot — 1919—1924-ig — ölel fel, így is döntő bizonyítékokat sorakoztat fel a klérus nép- és haladásellenes politikájára.

Sólyom Gáborné

V. Protopopov: Glinka

A Kultúra Mesterei
Művelt Nép Könyvkiadó

„A zeneszerzők alkotóművészetének alapja a népi zene, a zenét a nép alkotja, a zeneszerzők azt csupán formába öntik.“ — Mihail Ivanovics Glinka, az „Iván Szuszanyin“ a „Ruszlán és Ludmilla“ című operák és más nagy zeneművek halhatatlan alkotója tette ezt a megállapítást.

Ugyanúgy, ahogy Puskin új korszakot nyitott az orosz irodalom és nyelv történetében, Glinka is korszakalkotóan indította el az orosz klasszikus zeneművészetet. A mélyen erjedő demokratikus eszmék hatása alatt a néppel való teljes együttérzésben olyan műveket alkotott, amelyek a klasszikus orosz zene kezdetét jelentették.

A Művelt Nép Könyvkiadó új sorozatának: *A kultúra mestereinek* első ajándékául nyújtja át az olvasónak V. Protopopov: Glinka, a nagy orosz zeneszerző életét és munkásságát ismertető művet. Valóban ajándéknak lehet nevezni a magasszínvonalon, ugyanakkor lebilincselően izgalmas formában megírt tanulmányt. Zeneértők és egyszerű zenekedvelők (mert ma már alig van ember, aki vagy az egyik, vagy a másik táborhoz ne tartoznék) egyaránt élvezhetik ezt az érdekes könyvet.

Glinka az 1812-es Honvédő Háborút közvetlenül követő korszakban élt és alkotott. Nyolc éves volt a háború kitörése idején. Egészen ifjúkorában olyan mély benyomást tett rá a zene, hogy amikor szórazozottságáért korbolták, így válaszolt: *a zene az én lelkem...* Miféle zene tetszett Glinkának?... Feljegyzéseiben maga említi, mennyire befolyásolta alkotóművészetének irányát, a gyermekkorában halott népdalokra való emlékezés...

Amikor már mint képzett zeneszerző néhány évig külföldön járt, gondolatai akkor is hazája és az egyszerű orosz emberek felé fordultak. A nemzeti stílusú opera izgatta képzeletét. Így született meg az Iván Szu-

szanyin hazafias, hősi, tragikus drámai dalmű. Új *minőségi* művészi alkotást képvisel, mind az ő művészetében, mind pedig korának egész orosz zenéjében. Az Iván Szuszanyin az első klasszikus orosz opera. De nemcsak az orosz zenében volt korszakalkotó. A világ operatörténete sem ismer még egy olyan művet, amely ily tisztán, ilyen eleven hatással domborítaná ki történelmi eseményekben a *nép vezetőszerepének* eszméjét.

Megismerjük Protopopov érdekes könyvéből, a „Ruszlán és Ludmilla“ születését, útját is. Ugyancsak Glinka volt az első orosz zeneszerző, aki megalkotta a „tündéropera“ alakjait, a népi eposz széles távlatában, miközben az ő zenei géniuszával gazdagodott népzenei elemeknek újminőségű stílust adott.

Az „előkelő“ társadalom, a cári Oroszország, az arisztokrácia részéről közöny és lenézés érte, hiszen zeneje nem nekik szólt, hanem a népnek.

A nagy művész, elhanyagoltan, mellőzötten halt meg.

Művészi hagyatékát mélyrehatóan és egyénien fejlesztették tovább az orosz zeneszerzés következő nemzedékei: Muszorgszkij, Csajkovszkij, Borogyin, Rimszkij-Korszakov és a többiek. Igazi helyét és értékelését azonban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után kapta meg Glinka is.

Glinka egyenes utódai és örökösei a realista irányú szovjet zeneszerzők. Az orosz zenei klasszicizmus eszmei és művészeti gazdagságának elsajátítása, a szovjet zeneművészetnek a szocialista realizmus elvei szerint való továbbfejlesztése — ezek a szovjet zeneszerzők feladatai. Gorkij „a varázsló Glinkáról“ azt írta, hogy a mély eszmei tartalom és a formai tökély nagyszerű egységének tündöklő példáját mutatja zeneszerzőinknek.

Feleki Kovács Klára

Irina Volk: Korea harcol

Iffjúsági Könyvkiadó

Irina Volk szovjet író nő könyvet írt az ifjúság számára Korea életéről — szabadságharcáról, hősiességéről és méltatlan szenvedéseiről, amelyekből kivieszi részét a koreai ifjúság is. A könyv tíz elbeszélésből áll. Ezek a riportok, színes képek, költői leírások megkapóan ábrázolják Korea tájait és embereit.

A tíz történet közül az első megismertet bennünket Koreával: A szerző szinte dióhéjba foglalta Korea földrajzát, természetrajzát és történelmi multját a legendás ősidőktől fogva, a középkori japán betöréseken át a legújabb korig. Amerika már 1866-ban kísérletet tett arra, hogy ezt a gazdag és könnyű prédának látszó kis országot kifossa és leigázza. A „Shermann tábornok” nevű amerikai hajó kereskedőnek álcázott fegyveres banditáit csakhamar egész hajóraj követte, de célt nem értek. A japánok 1875-ben tettek újabb kísérletet arra, hogy „Korea kapuit kinyissák”. Sok rokon vonás van Korea multja és a magyar történelem között. Mindkét népnek szüntelen küzdelmet kellett folytatnia idegen rablók és megszállók ellen.

A könyv többi kilenc fejezete már Korea jelenével foglalkozik. Mindegyik önálló történet és mindegyiknek megvan a maga „morálja”, tanulsága. Az öreg Csu olyan szegény, hogy családjával egy*barlangban lakik. Egyetlen kincsük a rózsabokor, amelyet a barlang előtt elültettek és még a japán megszállás alatt is szeretettel ápolgattak. Megérkeznek a felszabadító Szovjet Hadsereg tankjai. A tankcsapat fiatal parancsnoka elesik az ütközetben. Az öreg Csu átülteti rózsabokrát a hős szovjet tiszt sírjára. És unokáját megtanítja erre a szóra: Sztálin. Ugyanez az érzés — a szeretet és hála érzése — tükröződik egy másik elbeszélésben ahol a koreai mesék csodafüvét: „az élet gyökerét” viszik ajándékba Sztálin elvtársnak, hetvenedik születésnapjára, viszik délről a határon át, ezer veszedelem között, a szabad Észak-Koreába.

A történetek zöme a hősiességet, áldozatkészséget, hazaszeretetet példázza. Li Don Gju, az asztalos fia, repülőiskolába kerül és vadászgéppel harcol az amerikai „repülőerődök” ellen. Zsoldosok ellen, akiket

barbárság és kapzsiság visz a harcba, ami elég lehet a legembertelenebb kegyetlenségek elkövetésére, de arra nem, hogy legyőzze a hazájukat védő szabadságharcosokat. Ugyanezt látjuk a tengeren, ahol egy kis koreai torpedónaszád elsüllyeszti az amerikai cirkálót. És ugyanezt látjuk az országot átszelő hatalmas hegylánc rejtekeiben, ahol partizánok harcolnak sikerrel ezerszeres túlerő ellen. Van köztük egy öreg ember is, Szin Te Szun, az öreg paraszt, akit az amerikaiak elfognak és kivégeznek. De a néphadsereg felszabadítja azt a területet és az öreg partizán felperszelt háza helyén emléktáblát függesztenek egy fenyőfára ezzel a felírással: „Itt nyugszik Szin Te Szun, a partizánok apja”.

Meg kell emlékeznünk a kötet még egy történetéről, amelynek címe: „A két apa”. Egy philadelphiai repülő elpusztít egy koreai falut, majd leszáll és zsákmányt keres a romok közt. Egy halott gyermek kezéből kitép egy művészi kivitelű, festett babát és zsákjába rakja: elküldi majd öt éves kislányának, Jennynek. De később tozságba esik és szembekerül azzal a koreaival, aki a babát készítette. Ez a festőművész szintén saját kislányának szánta a babát, aki ugyancsak öt éves volt, amikor a philadelphiai kalóz bombái megölték. A két apa szembenéz egymással és a gyilkos lesűti a szemét...

Irina Volk nem állítja előtérbe és nem részletezi a háború borzalma, de nem is hallgathat róluk, hiszen könyve a mai Koreáról szól. Közelebb hozza olvasóihoz ezt az országot és megérteti velük a koreai nép — ifjak és öregek — hősiességét, amellyel hazájukat védelmezik. Megmutatja azt is, mit kapott a koreai nép a szabadság kormányától és milyen óriási a különbség az ország déli és északi felének életszínvonalá között. Északon az élet értelmet nyert, amelyért érdemes küzdeni.

Az író minden szavából érezni lehet a szeretetet, amelyet a koreai nép iránt érez és a meggyőződést, hogy ezt a népet nem lehet leigázni, mert megismerte a szabadságot és méltónak bizonyult arra, hogy megvédje és megőrizze.

Szinnaí Tivadarné

Osztrovszkij: A vihar szülöttei

Uj Magyar Könyviadó

A vihar, melynek kellős közepébe viszi az olvasót Osztrovszkij: az első világháborút követő Nagy Októberi Szocialista Forradalom. És e vihar szülöttei azok a hős munkások, akik a forradalmat diadalra vitték, majd megvédelmezték a sok külső és belső ellenséggel szemben.

Központi hatalmak összeomlása után a német csapatok még lengyel földön garázdálkodnak és fosztogatnak, de visszavonulásra készülődnek. Nyomukba felbukkannak az új ragadozók, — a fasiszta Lengyelország szervezői. Meg akarják alapítani a „tengertől-tengerig terjedő Nagy Lengyelországot“, hogy gátat vessenek a forradalom továbbterjedésének nyugat felé. Támogatja őket a nyugati diplomácia, a klérus, a belföldi tőkések minden rétege. Ezekkel veszik fel a harcot a leszerelő katonák, hazatérő hadifoglyok, gyári munkások és lelkes fiatalok. *A túlerő és a külföldi katonai segítség egyelőre megállítja a forradalmat. De a hősi küzdelem nem volt hiábavaló. A lengyel kommunisták megállítják a fasizmust, mely már Ukrajnára áhítozik.* —

*

A regény szereplői két körbe tartoznak. Az egyik kör a Mogieliczki grófok családja, amelynek nagy része van az ellenforradalmi légió megteremtésében. A másik a szervezkedő munkások köre, amelynek vezetője a szibériai kényszermunkából hazatért Rajewsky. Az egyik körben kegyetlen

kapzsiságot, dőzsölést és erkölcstelenséget látunk, a másik körben olyan hősokeket, mint a fiatal Andrij Ptaha, aki a cukorgyári munkások megmozdulásakor bezárkózik a csendőroktól körülvett gépházba és a sziréna szüntelen búgásával adja értésére a városnak, hogy a forradalom erőt nem lehet megtörni.

A két kör közt áll a grófi kastély személyzete. Jozefnek, az öreg lakájnak egész családja a grófi családot szolgálja. Menye és serdülő leányunokája a kastély léha erkölcstelenségének lesz áldozata. De az öreg lakáj kisebbik fia már fellázad és a forradalmárokhöz csatlakozik.

*

A tragikus életű Osztrovszkij két nagy műve közül „Az acélt megedzik:“ a jelentősebb, de a „Vihar szülöttei“ is kimagasló írói alkotás. *Szerkezete, felépítése, alakjainak élő relieffe, színes meseszövése mintaképpül szolgálhat a magyar szocialista regényírás úttörőinek.* Örök kár, hogy Osztrovszkij 1936-ban bekövetkezett halála ezt a regényt is kettétörte. A mű első része készült el, a második részből csak az indító fejezet. De az első monumentális rész kerek egész és a második rész néhány oldala érezteti a további fejleményeket, amelyek történelmi részét úgyis ismeri az olvasó.

A „Vihar szülöttei“ új magyar fordítása méltó képet ad a magyar olvasóknak Osztrovszkij politikai és művészi jelentőségéről. Sz. T.

Vera Inber: Elbeszélések

Uj Magyar Könyviadó

Vera Inber a kiváló szovjet író nő művei közül először jelenik meg magyar nyelven a Leningrádi gyerekek című kis sorozat, amely öt rövid karcolatot tartalmaz az ostromlott Leningrád gyerekeinek életéből. Csupaszív írások ezek, az író nő meleg szeretete árad belőlük a sokat szenvedett város aprónépe iránt. Minden alpáthosz nélkül, éppen egyszerűségében megkapóan elevenítik meg előttünk ezeket a halál árnyékában játszadózó, korán hősokeké érett gyerekeket, akik sok mindent látnak és megértenek anélkül, hogy üde bájukat elveszítenék és koravénekké válnának. Mi is megszeretjük őket: a csöpp Tuszját, akit gondtalan gyermeki álmától rabolt meg a háború, a legkisebb zajra felriad, de boldogan alszik el, mihelyt felismeri a leningrádi légvédelmi

ütegek hangját; Kolkát, aki egymaga huszonnégy gyújtóbombát oltott el, s anyjuk elvesztése után gondos anyaként neveli kis hűgát; és még sokat sorolhatnánk fel az elbeszélések kicsiny hősei közül. Vera Inber mesteri ábrázolásán keresztül érzékeljük a sokezer többi gyermek tragédiáját s azt a szörnyűséget, amit a háború jelent. A „Leningrádi gyerekek“ a legkiemelkedőbb elbeszélés a kötetben, minden ékesszólásnál többet mond, tragikumán keresztül a legharcosabb kiállítás a béke ügye mellett.

Ma, amikor az imperialisták újból szítják a háború tüzét, különösen időszerű a két kisregény, melyek további harcra, békének megvédésére buzdítanak.

Rák Miklós

Vitalij Bianki: Váratlan találkozások

Ifjúsági Könyvkiadó

A magyar gyermeknek már nem kell bemutatni a neves szovjet ifjúsági író: Vitalij Biankit. „Erdei híradó” című műve egyike a legnépszerűbb, legkedveltebb magyar nyelven megjelent szovjet könyveknek. Az Erdei Híradó nem egyszerűen írói fantázia szüleménye. A könyvet egyik szovjet kritikusa így jellemzi: „A természet évszakonként megismétlődő változatos életén érzett mélységes és mindig friss csodálat diktálta tolla alá ezt a könyvet. Az újdonságnak ez az érzése hozza közel Bianki könyvét mindazokhoz, akik most lépnek az életbe és ellenállhatatlan vágyat éreznek arra, hogy mindent meglássanak, mindent megértsenek és saját tapasztalataik alapján mindent megvizsgáljanak”.

A „Váratlan találkozások” szintén az élő természet csodálatosan szép világába viszi el az ifjú olvasókat. A kötet 20 elbeszélést tartalmaz; különböző állattörténeteket. A történetek a Szovjetunió más és más tájain zajlanak le, mindegyiküknek más-más érdekessége van, de egyben azonosak: mindegyikük mély benyomást gyakorol a fogékony, fiatal olvasókra, érdekes mesefűzés keretében tanít meg a természet valamelyik nagy törvényére, jó megfigyelésre és a természet szeretetére nevel.

Vitalij Biankinak egyik legnagyobb érdeme, hogy minden elbeszélése tudományos alapon nyugszik. Bemutatja a természetben a létért folyó kemény küzdelmet. De az író nem elégszik meg azzal, hogy olvasóit kioktassa valamilyen természeti törvényről, hanem észrevétlenül ráneveli az önálló megfigyelésen alapuló kutatásra is.

Bianki könyve nemcsak a gyerekek számára jelent örömet, pedagógusainknak is hasznos segítőtársa lesz. Nemcsak azért, mert tovább fogja éleszteni a tanulóknak a természetrajz és a biológia iránti érdeklődést — azt is megtanulhatják belőle tanítóink, tanáraink, hogyan lehet a fiatalok számára érdekessé tenni a természettudományokban való szemlélődést.

A könyv érdekességét növelik N. Kosztrova szovjet grafikus szövegközti rajzai, amelyek nemcsak gyönyörködtetik az olvasót, de egyben ki is egészítik természettudományos ismereteit.

Csulák Mihály

Tudomány és Termelés Kis Könyvtára

Népszava Könyvkiadó

A dolgozók még sohasem fordultak olyan érdeklődéssel a műszaki kérdések felé, mint napjainkban. Ez természetes is, mert a szocializmust építő öt éves tervünk megvalósítása, békénk megvédése, döntő mértékben függ technikai felkészültségünktől.

Az ismeretterjesztő műveknek többnyire két hibájuk van, vagy annyira felszínesen foglalkoznak a felvetett kérdéssel, hogy azt az olvasó csak felületesen ismeri meg, vagy pedig annyira magas színvonalúak, hogy a nem-szakképzett dolgozók számára érthetetlenek. Ezenkívül gyakori hiba az is, hogy nem fejlődésükben mutatják be az eseményeket, hanem csak kiragadva, összefüggéseik nélkül.

A helyes ismeretterjesztő művek példái a szovjet könyvek, amelyekben a mi írónk is megtalálják azt a helyes utat, amelyen haladniuk kell.

A Népszava kiadásában megindult *Tudomány és Termelés Kis Könyvtára* sorozat ezen az úton jár. A sorozat könyvei népszerű módon, mégis színvonalasan foglalkoznak egy-egy műszaki kérdéssel. Elősegítik, hogy dolgozóink ne csak általános ismereteiket bővítsék, hanem a tárgyalt anyag részleteibe is behatolhassanak és így számos olyan ismeretet adnak, amelyeket a dolgozók termelő munkájuk során hasznosíthatnak. A Tudomány és Termelés Kis Könyvtára sorozat könyvei olyan kérdéseket ismertetnek, amelyek öt éves tervünk

megvalósítása szempontjából fontosak. Dolgozóink számára érthetővé teszik egyes fontos iparágak fejlődésének és perspektívájának kérdését.

A sorozat e célkitűzéseit szolgálja a legutóbb megjelent három kötet is. Az elsőt Kovács Gyula írta, „*A faékétől a kombájnig*” címmel. A könyv végigvezeti az olvasót a földművelés legősibb — sokezeréves — formájától, a kapásműveléstől napjaink gépesített, nagyüzemi mezőgazdasági termeléséig. Megismerjük azt a hatalmas küzdelmet, amelyet az ember azért folytatott, hogy a természettől minél bővebb termést kényszerítsen ki, hol gyorsabban, hol lassabban, de állandóan fejlődő mezőgazdasági eszközök majd gépek segítségével. A könyv első fejezete a talajművelő és vontatóeszközök fejlődésével, a második a vetéssel és növényápolással, a harmadik az aratással és a betakarítással foglalkozik. Megismerjük azt a döntő változást, melyet a gőzgép, majd a belsőégésű motorok feltalálása eredményezett a mezőgazdasági gépeknél, amelyek mindinkább kiszorították az emberi és állati izomerőt. Az olvasó szinte önként vonja le a következtetést, hogy a mezőgazdasági dolgozók teljes felszabadítása s az eddiginél többszörte nagyobb terméseredmények elérése csak a fokozódó, végül teljes gépesítéssel érhető el. Ez azonban csak a szocialista társadalomban lehetséges, amint azt a Szovjetunió példája bizonyítja. A mezőgazdaság szocialista átszervezésével foglalkozik Kovács Gyula könyvének utolsó fejezete, amely rávilágít a hazai mezőgazdaság fejlődésének útjára is.

Endrei Walter: „*A fonás és szövés története*” c. könyve a textilipar két fontos ágának fejlődésével foglalkozik. Szinte filmszerűen vonulnak el előttünk az ősi primitív orsók, a fonókerék, a különféle rokkák, majd az első fonógép, a szelfaktor, az egyre tökéletesebb fonógépek, egészen a legkorszerűbb szovjet gyűrűsfonógépekig. Ugyanilyen színesen ismerteti Endrei a szövés történetét is. A könyv utolsó fejezetében fonó- és szövőiparunk perspektíváit ismerjük meg öt éves tervünkben. Megtudjuk hogy a terv során textiliparunk globálisan majdnem kétszerannyi terméket fog előállítani, mint a három-

éves terv végén. Ezt csak a szovjet tapasztalatok átvételével, új szovjet textilipari gépekkel, tudományos intézeteink segítségével tudják dolgozóink véghezvinni.

Kovács és Endrei könyve, bár különböző területeken, két törvényszerűséget bizonyítanak. Az egyik az, hogy a technika fejlődését mindig a társadalom szükségletei hozzák létre, a másik pedig az, hogy a kapitalizmusban a gépesítés nem hozza meg az ember ember általi kizsákmányolásának végét, sőt az csak újabb lehetőséget jelent a tőkésnek a kizsákmányolás-fokozására; a kizsákmányolás végleges megszüntetése csak a szocializmusban lehetséges.

Pozsonyi Gábor „*A keskenyfilm felvétel és vetítés*” c. könyve népszerű formában mondja el mindazt, amit a keskenyfilmről tudnunk kell. Egyre többen érdeklődnek ma a keskenyfilm iránt, mert a film már a dolgozó népé, annak kultúráját, oktatását, felemelkedését segíti. Ötéves tervünk mindenhová elviszi a filmet, nagyrésztben a keskenyfilmet. A keskenyfilm azonban a szakoktatásnak, az üzemek közti tapasztalatcserének, a tudományos kutatómunkának, a kultúra falun való terjesztésének is fontos eszköze. Ezért kell azt megismerni, hogy a termelés és a tudományos munka újabb területein is elterjedjen.

Pozsonyi könyve megismerteti az olvasót a mozgófilm keletkezésével, annak fajtáival, anyagával, majd avval foglalkozik, hogy történik a felvétel, milyen a filmfelvevőgép, hogy kell azt kezelni. Megismerjük a keskenyfilm kidolgozásának módszereit, majd azt is, hogyan kell vetíteni. Külön fejezet foglalkozik a hangos és a színes keskenyfilmmel. A könyv befejező részében a keskenyfilm jelentőségét ismerteti a szerző.

Pozsonyi könyve rövid terjedelme ellenére is felöleli mindazt, amire szüksége van annak, aki a keskenyfilm iránt érdeklődik, sőt annak is, aki avval foglalkozik.

Mind a három említett könyv, de a sorozatban megjelent többi mű is számos ábrát tartalmaz, amelyek nemcsak színesebbé, hanem érthetőbbé is teszik a tárgyalatokat.

OLVASÓINK IRJÁK

RÉPASSY KAROLY

Sztálinváros könyvtárosa:

Műszaki könyveinknek a dolgozók széles tömegében való terjesztését a Duna Vasmű egyik mérnökének segítségével végezzük. Tervünk, hogy az illető mérnök elvtárs hetenként egy-kétszer hasznos szaktanácsot és a munkájukhoz szükséges szakkönyvekkel lássa el azokat a dolgozókat, akiknek szakmai tudása még nem elég fejlett ahhoz, hogy a szükséges könyveket ki tudják választani. Így elérjük, hogy minden dolgozó hozzájáruljon az őt érdeklő szakkönyvhöz és munkáját is eredményesebben tudja végezni.

SZABÓ KALMAN, könyvtáros

Sopron:

Nyolcnapos könyvtárosképző tanfolyamon vettem részt. Elhaláloztam, hogy a hallokat a havonta megtartott könyvtárosi önszerveveteleken tovább fogom adni, hogy ezzel társaim munkáját is jobbá és eredményesebbé tegyem.

WELTNER RUDOLFNE, könyvtáros

Kaposvár:

Ebben az évben öt éves tervünk tudományos színvonalú könyvtárat adományoz Kaposvárnak. A Városi Tanács már épületet is kijelölt erre a célra. Szaktudás elsajátítása céljából jelentkeztem a Pedagógiai Főiskola levelező tagozatára és így máris igen sok hasznos dolgot megtanultam. Hasznos dolognak látom a körzeli és városi könyvtárak egyesítését, mert a népkönyvtárosi hálózat anyaga már nem elégíti ki a fejlettebb olvasókat.

KALMAN JANOSNE, könyvtáros

Hajdúszoboszló:

Számomra élmény az, hogy eljöhettek a könyvtárosképző iskolára. Eddig nem voltam tisztában a könyvtárosi munka lényegével, no meg komoly segítséget sem kaptam, igaz, nem is igen kértem. Most már tudom, hogy bizony nem dolgoztam jól. A jövőben pél-

dául nem fogom megengedni, hogy a Tanács állandóan igénybevegye különböző egészségügyi és más egyéb tanfolyamok részére kuitúrházunk szép olvasótermét. Biztosítani fogom az olvasók számára, akik majd a szépen dekorált terembe szívesen jönnek olvasni és könyvet cserélni. Igyekezni fogok közelebb vinni a könyvet az olvasóhoz.

MARTSA LAJOS, könyvtáros

Esztergom:

A területi olvasómozgalom megszervezésének munkájában fontosnak tartom a könyvtári agitációs brigádok megszervezését. A brigád tagjainak feladata lenne, a táskájukban magukkal vitt 5—10 könyvvel házról-házra járni és rábeszélni az embereket, hogy lépjenek be az olvasók közé. Az előre elkészített belépési nyilatkozattal és a kölcsönzésre elkészített könyvekkel még jobban megkönnyítenék a belépni kívánók számára a beiratkozást.

VARHELYI GYÖRGY, könyvtáros

Békéscsaba:

A könyvtárosiskolán ismertem csak meg igazán a könyvtáros feladatát a kultúra terjesztésében. Ezután igyekezni fogok jó munkával elősegíteni a kultúrforradalom győzelmét.

KÖNCZÖL IMRE, könyvtáros

Székesfehérvár:

Tervem, hogy a könyvtárosképző iskola elvégzése után minden eszközzel igyekszem megismertetni az emberekkel a városi könyvtárat, sőt, a könyvtár problémáit: a Tanács Végrehajtó Bizottsága elé fogom terjeszteni. Jó és helyes propagandával igyekszem minél több olvasót toborozni és mindenki kezébe jó könyvet adni.

GERÓ GYULA, könyvtáros

Baja:

Sok tanács azért becsüli le a könyvtár jelentőségét, mert nincsen vele tisztában. Amikor a könyvtáros a tanácshoz fordul problémáival, akkor egyes helyeken az a válasz, hogy: „Nem érünk rá a könyvtárral foglal-

kozni, mert a begyűjtés a főfeladat”, viszont néhány nap múlva utasítást adnak ki a könyvtárnak pár napon belül való megszerzésére a járás területén. Ennek a két ellentétes mondásnak közös a forrása: a nemtörődomség. Ez az eset a kalocsai Városi Tanácsnál történt meg.

KARDOS BALAZS,

Karcag, Városi Tanács VB. elnöke.

1950. augusztusában, mikor Karcagra kerültem, nagyon megörültem annak, hogy itt, ilyen szép és gazdag népkönyvtár áll tudományos és szépirodalmi könyveivel az olvasók rendelkezésére. Magam is sok könyvet vettem ki a könyvtárból, főleg szeminaryumi segédanyagokat — középfokú politikai iskolának propagandistája vagyok. A tanulókat állandóan tájékozatom a szükséges könyvekről és arról is, hogy ezek a népkönyvtárban megtalálhatók, — de a termelőcsoportokban és az alapszervezeteknél tartott előadásaimban is mindig felhívom a figyelmet az olvasás fontosságára és népkönyvtárunkra. A könyvtárnak szépszámú olvasótábora van. A hiba csak az, hogy a termelőcsoportok tagsága még alig-alig veszi igénybe a könyvtárat, pedig mind a szakkönyvekből, mind a regényekből sokat tanulhatnak. A Tanács mezőgazdasági osztályának is felhívom a figyelmét a könyvtár népszerűsítésére. Remélem, hogy a téli estéken a könyvtár látogatóinak száma meg fog duplázódni, — ennek érdekében, hogy könyvtárunk minél

látogatottabb legyen és minél több könyvvel rendelkezzenek — semilyen fáradságot nem sajnálók.

HAZAI M. az A. K. V. 276-os *boltszervezője*: „Amikor a „Könyvbarát” első számai megjelentek, s központunk felhívta rá a figyelmünket, kedvetlenül fogadtam: még egy újabb tanulnivaló, mikor lesz időm olvasni? — gondoltam magamban. Eleinte épphogy átfutottam a lapot, de ma már szükségletemmé vált olvasása. Nélküle jó munkát nem tudnék végezni. Példát mondok: A Tiszti Klubban könyvvásárt rendeztünk, ajánlottam Kim: Szungcsongi Titkos Füzet című könyvét, tartalmát a Könyvbarátban olvastam és ennek az ismertetésnek az alapján tudtam olyan meggyőzően és lelkesen ajánlani, hogy az összes példányaink elfogytak, sőt este még a raktárba is be kellett menni az ottlétvéért. Ugyancsak a Könyvbarát ismertetése alapján tudtam elmondani a Magasépítési Vállalatnál Szicskán Sándor garázmesternek, hogy Ribakov: „100.000 km.” című könyve nemcsak a címben szereplő mozgalom kérdéseivel foglalkozik, amelyet már ismert, hanem az emberekkel való bánásmódot, a szovjet embernek a géphez való viszonyát is megismerheti belőle. Ilvmódon tíz példány kelt el ebből a könyvből. Minden hónapban komoly érdeklődéssel várom a Könyvbarát megjelenését”.

Könyvtáros levelezők!

Leveleiteket a „Könyvbarát” szerkesztőségébe
(Budapest, VII., Lenin-krt. 9—11.) küldjétek!

Kozsedub: **HAZÁMAT SZOLGÁLOM** című könyv írója a Szovjetunió Hőse címmel háromszorosan kitüntetett kiváló szovjet pilóta. Önéletrajzi regényében bemutatja annak a szovjet ifjúságnak életét, fejlődését és harcait, melyet Lenin és Sztálin pártja és a Komszomol nevelt a szocializmus építésének biztos támaszává. Kozsedub hosszú és nehéz kiképzés után repülő oktató lesz, majd komoly megpróbáltatások útján igazi kommunista repülővé válik. Sok veszélyes és győzelmes légcsatában vesz részt. A regény sokkal több egy egyszerű önéletrajznál: a békében és a háborúban tanuló és harcoló szovjet ifjúság életének nagyszerű hőskölteménye.

*

Fjodorov: **Partizánok élen** című nagy regényének második, javított kiadása kerül a magyar olvasó kezébe. A szerző az Ukrán Kommunista (b) Párt egyik vezető embere. A német banditák betörése után azt a feladatot kapta, hogy a Szovjetunió ukrainai területén teremtesse meg a partizán-mozgalmat. A németek által elfoglalt hátszország lakóinak életét, a partizánok dicsőséges harcait ismerjük meg a könyvből. Megelevenedik előttünk a partizánok élete, megismerjük azt az igazi bajtársias szellemet, amelyet csak a szocializmus országában a szovjet hazaszeretet tudott megvalósítani.

*

Az Uj Magyar Könyvkiadó Rákosi elvtárs 60. születésnapjára felajánlasként Spanov: „Gyűjtogatók” c. hatalmas regényét adja ki.

A regény alap gondolatát legjobban a mottóul választott Lenin-idézet fejezi ki: „Meg kell magyarázni az embereknek, hogy milyen reális körülmények között, milyen nagy titokban születik a háború.”

Az író bemutatja a háborús gyűjtogatókat, feldolgozza a fasiszmus történetét, rámutat a második világháború igazi okaira, leleplezi a fasiszta-hitlerista bandák irányítóit és szervezőit. A regény nagyrészt konkrét történelmi anyagon, történelmi személyek tevékenységének feldolgozásán alapszik. A regény bővelkedik történelmi jelekben (Reichstag felgyújtása, Dimitrov-per, Anschluss, Csehszlovákia lerohanása stb.). A könyv éberségre tanít és komoly történelmi tudással vértéz fel.

*

Január 27-én a DISZ dunaharaszti kultúrotthonában mintegy kétszázötven részvővel könyvankétot rendeztek. Az anketón a szomszédos Ráckeve, Tököl, Kiskunlacháza és a Csepel Autógyár ifjú dolgozói is megjelentek. Megvitaták Makarenko: „Az új ember kovácsa” és Osztrovszkij: „Az acélt megedzik” című könyvét.

*

A proletariátus halhatatlan vezére, a Boisevik Párt és a szovjet áliam megalapítója, V. I. Lenin különböző művei a felszabadulás óta több mint másfélmillió példányban jelentek meg hazánkban. **V. I. Lenin Műveinek** eddig hat kötete jelent meg magyarul, egyenként 50—50 ezer példányban. Lenin és Sztálin írásaiból összeállított különböző gyűjtemények 395 ezer példányban kerültek kiadásra.

*

A Hajdú—Bihar-megyei népkönyvtárak olvasóinak száma az elmúlt évben 11 ezer-ről 17 ezerre nőtt, könyvállománya pedig 14 990-ről 50 ezerre gyarapodott. Hajdúszoboszlón az elmúlt hetekben könyvtáros-továbbképző tanfolyamot szerveztek. A tanfolyamot 78 népkönyvtáros végezte el.

KÖNYVBARÁT

Könyvtárosok és könyvterjesztők havi tájékoztatója

Kiadja a Népművelési Minisztérium — Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság — Felelős szerkesztő: Zolnay Vilmos — Felelős kiadó: Lapkiadó Vállalat igazgatója — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Lenin-krt. 9—11. Telefon: 221—285, 221—293. — Terjeszti: Posta Központi Hírlap Iroda U. V. — Előfizetés, személyes ügyfélszolgálat: Budapest, V., József Nádor-tér 1. üzlethelyiség — Telefon: 183—022, 185—850 — Postatakarékpénztárj csekk számla: 47.087 — Egyes szám ára: Ft. 1.50 — Előfizetés ¼ évre Ft. 4.50

A MAGYAR-SZOVJET BARÁTSÁG HÓNAPJA JEGYÉBEN

megjelent a

SZOVJET KULTURA **februári ünnepi száma**

Tartalomból:

Gergely Sándor: Az igazság harcosa (Rákosi Máttyás 60. születésnapjára)

P. Krajevskij, a budapesti Egyetemi Orosz Intézet igazgatója: Ny. V. Gogoly

Kelen Béla, az MSzT főtitkára: A Magyar-Szovjet Barátság Hónapja — népünk kiállása a Szovjetunió mellett

V. Pudovkin: A Sztanyiszlavszkij-módszer a filmművészetben (III. rész)

Mihályfi Ernő: Ezermillió ember nevében

B. Polevoj: Megmentjük Natasát!

Vers, elbeszélés, regényrészlet, érdekes képek és cikkek.

Szines melléletek.

Ára: 5 forint.

Előfizetés a Posta Központi Hirlap Irodánál, Budapest, V., József Nádor-tér 1. Előfizetési ára: havi 4.— forint.